

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง

การปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ
เพื่อจัดตั้ง “สำนักบริหารการประถมศึกษา (สปป.)”

ของ

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

นายตวง อันทေးไชย
ประธานคณะกรรมการการศึกษา

นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ
รองประธานคณะกรรมการการศึกษา
คนที่หนึ่ง

พลเอก ประสาท สุขเกษตร
รองประธานคณะกรรมการการศึกษา
คนที่สอง

นายทรงเดช เสมอคำ
รองประธานคณะกรรมการการศึกษา
คนที่สาม

นายออน กางกระโทก
เลขานุการคณะกรรมการการศึกษา

นายเฉลา พวงมาลัย
โฆษกคณะกรรมการการศึกษา

นายพีระศักดิ์ พอจิต
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการการศึกษา

พลเอก อดุ์ เบื้องบน
ที่ปรึกษาคณะกรรมการการศึกษา

นายวีระศักดิ์ พุทธะกุล
ที่ปรึกษาคณะกรรมการการศึกษา

นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน
กรรมการ

พลเอก สลีน ทองกัถิ
กรรมการ

นางสุนี จิงวิโรจน์
กรรมการ

รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกีจวกร
กรรมการ

นายรณวิทย์ ปรียัตตระกุล
กรรมการ

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ที่ สว ๐๐๑๙.๑๙/(ร๔๑)

วันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๗

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ
เพื่อจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สปป.)

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๙) ซึ่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษา ในทุกระดับและทุกรูปแบบของชาติ แต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ ของกระทรวงศึกษาธิการ การให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึง เน้นความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทย บนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่ และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก ประสาท สุขเกษตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายทรงเดช เสมอคำ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายอน กาจกระโทก	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. นายเฉลา พวงมาลัย	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. พลเอก อู๊ด เบื้องบน	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. นายวีระศักดิ์ พุทธะกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. พลเอก สลีน ทองภักดี	กรรมการ
๑๑. นางสุนี จึงวิโรจน์	กรรมการ
๑๒. นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	กรรมการ
๑๓. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	กรรมการ
๑๔. นายรณวรินทร์ ปรียฉัตรตระกูล	กรรมการ

บัดนี้...

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาและจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง การปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สปป.) เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

(ลงชื่อ) ตวง อันทะไชย

(นายตวง อันทะไชย)

ประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

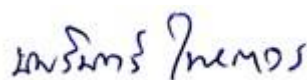
สำเนาถูกต้อง

(นางอำพรณนี ปินตางค์)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

สำเนาถูกต้อง

(นายนพรินทร์ ไทยถาวร)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการศึกษา

สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๑๗ - ๘

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : edu.senateth@gmail.com

ปริญานูช พิมพ์

อำพรณนี/เจตจำนงค์ ทาน

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง
การปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ
เพื่อจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.)
ของคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันอังคารที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการการศึกษาสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๙) ซึ่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกระทำกิจการ พิจารณาขอหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษา ในทุกระดับและทุกรูปแบบของชาติ แต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการ การให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึง เน้นความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทย บนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พิจารณาศึกษา ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “การปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.)” และได้จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง คือ คณะทำงานจัดทำรายงานการพิจารณาการศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ตามคำสั่งที่ ๒๒/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๖ และตั้งคณะทำงานเพิ่มเติม ตามคำสั่งที่ ๒๔/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ โดยคณะทำงานทั้งหมดประกอบด้วย

๑. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๒. นายนิวัตร นาคะเวช	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๓. นายดิเรก พรสีมา	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๔. นายปรีชา จิตรสิงห์	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๕. นายกมลเทพ จันทระจิต	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๖. นายทง ทศไกร	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๗. นายถวิล น้อยเขียว	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๘. นายคำพันธ์ บุญยี่ต	ที่ปรึกษาคณะทำงาน
๙. นายไพโรจน์ เนตรแสง	ที่ปรึกษาคณะทำงาน

(ข)

๑๐. นายสุวิทย์ มุกดาภิรมย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายเฉลา พวงมาลัย	ประธานคณะกรรมการ
๑๒. นายออน กาจกระโทก	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๓. นายกฤษฏา คำอาจ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๑๔. นางบรรเจิด อุ่นมณีรัตน์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๑๕. นายชาญชัย ไชยพิศ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๑๖. นายบัณฑิต พัดเย็น	รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
๑๗. นายวิสิทธิ์ ใจเถิง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หก
๑๘. นายประชัน จันระวังยศ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่เจ็ด
๑๙. นายเรื่อน สิงห์โสภา	คณะกรรมการ
๒๐. ว่าที่ ร.ต.ชาคริต ศิริเพ็ชร	คณะกรรมการ
๒๑. นายประสงค์ แยมศิริ	คณะกรรมการ
๒๒. นายณัฐภัทร อินทร์อ่อน	คณะกรรมการ
๒๓. นายบุญเย็น โห้วสงคราม	คณะกรรมการ
๒๔. นายชุมพล ศรีวิชาสร้อย	คณะกรรมการ
๒๕. นายซาโก้ วราหะ	คณะกรรมการ
๒๖. นายกัณฑ์พัฒน์ หมายมั่น	คณะกรรมการ
๒๗. นายวิไลสันต์ ฝั้นภาศ	คณะกรรมการ
๒๘. นายสมศักดิ์ เรืองสุวรรณ	คณะกรรมการ
๒๙. นายปฏิญาณ บุญมา	คณะกรรมการ
๓๐. นายศรีสมพร จำศรี	คณะกรรมการ
๓๑. นายสุเทพ เปี้ยกบุตร	คณะกรรมการ
๓๒. นายจรูญ แสนพันธ์	คณะกรรมการ
๓๓. นายทวีศักดิ์ มีประจำ	คณะกรรมการ
๓๔. นายมาโนช ห่วงศรี	คณะกรรมการ
๓๕. นายยงยุทธ ไกรบำรุง	คณะกรรมการ
๓๖. นายประเสริฐ หนูรุ่น	คณะกรรมการ
๓๗. นายสัจด์ ผ่องดี	คณะกรรมการ
๓๘. นายฐานวัฒน์ โชติจิรัตน์ธนาศักดิ์	คณะกรรมการ
๓๙. นายสมพงษ์ แสนโคตร	คณะกรรมการ
๔๐. นายโพสิทธิ์ จงเจริญ	คณะกรรมการ
๔๑. นายวิรัตน์ มะโนวัฒนา	คณะกรรมการ
๔๒. นายชัยนาท หมั่นศรี	คณะกรรมการ
๔๓. ว่าที่ ร.ต.ณรงค์ ประจวบวัน	คณะกรรมการ
๔๔. นายนิยม สงเคราะห์	คณะกรรมการ
๔๕. นางปฎิญา จันเจือ	คณะกรรมการ
๔๖. นายประจวบ นาก้อนทอง	คณะกรรมการ

(ค)

๔๗. นายประภาพพันธ์ วิเวก	คณะทำงาน
๔๘. นายมาโนช จันทร์แจ่ม	คณะทำงาน
๔๙. นายเกชา เดชา	คณะทำงาน
๕๐. นายบุญศรี ไชยบุตรดี	คณะทำงาน
๕๑. นายธีรชาติ พานิช	คณะทำงาน
๕๒. ว่าที่ ร.ต.เฉลิมพล ลุณาบุตร	คณะทำงาน
๕๓. นายอรรณพ บั้วพงษ์	คณะทำงาน
๕๔. นางจันทิรา ศรีจันทร์	คณะทำงาน
๕๕. นายสมัคร โสระมรรค	คณะทำงาน
๕๖. นายรัชพงศ์ คงนวมาก	คณะทำงาน
๕๗. นายสิรภพ เพ็ชรเกตุ	คณะทำงานและเลขานุการ
๕๘. นายเอกลักษณ์ ทิมทอง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๕๙. นางสาวปรียานุช วัจนะคุปต์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๖๐. นายธีรวิฑู ธาดาตันติโชค	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๖๑. นางสาวสาริกา ราชบุญทอง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๖๒. นางสาวรักชนก คชชา	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๖๓. นางรัชนีวรรณ จงเจริญ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๖๔. นางสาวกมลนันทน์ นามิ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๖๕. นางไพลิน บุญประเสริฐ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

โดยให้คณะทำงานนี้มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. พิจารณาศึกษาข้อมูล อำนาจ หน้าที่ และสภาพปัจจุบันปัญหาของการจัดโครงสร้างการบริหารงานการประถมศึกษา ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อขับเคลื่อนภารกิจและยกระดับการส่งเสริมการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันและอนาคต

๒. พิจารณาสรุปผล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า เพื่อจัดเตรียมทำรายงานการพิจารณาศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เสนอต่อรัฐบาลสำหรับใช้เป็นแนวทางการดำเนินการและแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๓. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

๒.๑ การประชุม

คณะทำงานจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาในประเด็นการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สปป.) ร่วมกับคณะอนุกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา จำนวน ๕ ครั้ง ดังนี้

- การประชุมครั้งที่ ๒๐/๒๕๖๖ วันจันทร์ที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๖
- การประชุมครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๖ วันศุกร์ที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๖
- การประชุมครั้งที่ ๒๓/๒๕๖๖ วันอังคารที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๖
- การประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๗ วันศุกร์ที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๗
- การประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๗ วันจันทร์ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

นอกจากนี้ คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ยังได้มีการจัดโครงการเสวนาเพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่อง “การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน : รวมกันอยู่ หรือแยกกันทำกับอนาคต (พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ) ที่จะเกิดขึ้น” เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุม ๔๐๒ - ๔๐๓ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา เพื่อระดมข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยงานที่ควรเป็นเจ้าภาพหลักในการกำกับดูแลงานด้านการประถมศึกษาเป็นการเฉพาะ เพื่อให้การประถมศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งคณะทำงานฯ ยังได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นในการจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต ๑ และมีการจัดประชุมเพื่อรับฟังข้อเสนอการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการเพื่อจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗ ณ ห้องประชุมอิมฮาร์ริสอร์ท จังหวัดนครนายก

๒.๒ การพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติ/กฎหมาย

- ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
- ๒) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕
- ๓) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๔) พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒
- ๕) กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

นโยบายที่เกี่ยวข้อง

- ๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ : ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
- ๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็น (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้
- ๓) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
- ๔) นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๗
- ๕) แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักการและแนวคิดด้านการศึกษา

ปัญหาและความท้าทายที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ และพัฒนาการของผู้เรียน

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “การปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดตั้ง “สำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.)” โดยได้มอบหมายให้คณะทำงานจัดทำรายงานการพิจารณา ศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจและพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา พิจารณาศึกษา โดยแบ่งออกเป็น ๔ บท ดังนี้

บทที่ ๑ บทนำ

บทที่ ๒ กฎหมาย นโยบาย หลักการ แนวคิดด้านการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๓ สถานการณ์ และสภาพปัญหาปัจจุบัน

บทที่ ๔ สรุปผลการพิจารณาศึกษา และข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

คณะกรรมการได้มีมติเห็นชอบรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การปรับปรุง โครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.)” ซึ่งคณะทำงาน ได้ดำเนินการจัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงานการพิจารณา ศึกษาดังกล่าวพร้อมข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ตามรายงานทำยนี้ เพื่อให้วุฒิสภา ได้โปรดพิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาศึกษา รวมทั้งข้อสังเกต และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการแล้ว ขอได้โปรดแจ้งไปยังรัฐบาล คณะรัฐมนตรี และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และประชาชนสืบไป

(นายอน กาจกระโทก)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

บทสรุปผู้บริหาร

เอกสารรายงานฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาข้อมูล อำนาจหน้าที่ และสภาพ ปัจจุบันปัญหาของการจัดโครงสร้างการบริหารงานการประถมศึกษา ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษา ระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับประถมศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ ของประเทศในปัจจุบัน ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานยกระดับการส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับ ประถมศึกษา ในศตวรรษที่ ๒๑ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันและอนาคต และ ๓) เพื่อสรุป วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าเพื่อจัดเตรียมทำข้อเสนอ การ จัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สปป.) เป็นสำนักโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น และรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา จากการวิเคราะห์ ข้อจำกัด สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และประเด็นที่ควรแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการจัดการศึกษา พบว่า การดำเนินโครงการตามนโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่ครอบคลุมและไม่ตอบสนองทุกกลุ่มเป้าหมาย คือ ๑) สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ๒) โรงเรียน และ ๓) นักเรียนระดับประถมศึกษา จึงมีความจำเป็นเร่งด่วน ที่จะต้องมีการจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สปป.) ให้เป็นหน่วยงานในโครงสร้างของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะเกิดประโยชน์โดยตรงต่อการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ดังนี้

๑. การจัดการประถมศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
๒. มีฐานะเป็นหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้การบริหารงาน มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมากขึ้น และเป็นการแก้ไขปัญหาทุกด้าน
๓. มีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และบทบาทในการกำหนดภารกิจด้านการวางแผน การจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากร เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในระดับภูมิภาคหรือพื้นที่ ให้สามารถบริหารจัดการการพัฒนาและยกระดับคุณภาพด้านประถมศึกษา ได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียน ประถมศึกษาจำนวนมาก โดยในปีการศึกษา ๒๕๖๖ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน ๒๖,๗๖๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๓๑ ของสถานศึกษา ในสังกัด
๔. มีหน่วยงานที่มีภารกิจโดยตรงในการกำกับ ดูแล และสนับสนุนการจัดการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพตามบริบทของแต่ละพื้นที่ ซึ่งตั้งอยู่ในบริบท ที่แตกต่างกัน
๕. เป็นหน่วยงานที่มีความเป็นเอกภาพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัว และสอดคล้องกับภารกิจของการจัดการศึกษาประถมศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอยู่จำนวนมาก

มีความแตกต่างกันหลายมิติ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วประเทศ จำเป็นต้องได้รับการดูแลที่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ จากผลการศึกษามีข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ดังนี้

๑. เสนอให้มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการบูรณาการรวมสำนักในโครงสร้าง ซึ่งมีภารกิจหน้าที่ใกล้เคียงกันเข้าด้วยกัน แต่ยังคงมีภารกิจครอบคลุมในสำนักที่ควรรวมเข้าด้วยกัน จากนั้น ให้มีการจัดตั้งหน่วยงานเป็นการภายใน โดยให้มีชื่อว่า “สำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.)” เพื่อเป็นหน่วยงานสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒. เร่งรัดดำเนินการจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา ให้เป็นสำนักภายในโครงสร้าง โดยเร่งด่วน เพื่อการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาการศึกษาระดับประถมศึกษา

๓. เร่งรัดการพิจารณาขอขยาย โครงสร้าง ภารกิจ ในช่วงรอกการดำเนินการตามขั้นตอน โดยควรมีการจัดเตรียมระบบบริหารจัดการภายในสำนักบริหารการประถมศึกษารองรับภารกิจที่กำลังจะเกิดขึ้น

๔. เร่งรัดการพิจารณาเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา โดยแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการจัดวางระบบสำนักงาน กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งระบบ ตลอดแนวจากส่วนกลาง ส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ส่วนของสถานศึกษา และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

คำนำ

ปีพุทธศักราช ๒๕๔๖ มีการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยยกรวม ๑) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ๒) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ๓) กรมสามัญศึกษา และ ๔) กรมวิชาการ แล้วจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นแทน โดยมีเจตนารมณ์เพื่อรวมหน่วยงานที่จัดการศึกษาทั้งหมดให้มีเอกภาพในการบริหารงานภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ ผลของการดำเนินการดังกล่าวไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรหลักของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นองค์กรขนาดใหญ่รับผิดชอบการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งแต่ละระดับมีวัฒนธรรมองค์กร เป้าหมายของการจัดการศึกษา มีปรัชญา และจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้แตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกๆระดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในการบริหารจัดการในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

ดังนั้น คณะกรรมการจึงได้ดำเนินการจัดทำรายงานการพิจารณาการศึกษา เรื่อง การปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาข้อมูล อำนาจหน้าที่ และสภาพปัจจุบันปัญหาของการจัดโครงสร้างการบริหารงานการประถมศึกษาในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับประถมศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของประเทศในปัจจุบัน ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระดับการส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน และอนาคต และ ๓) เพื่อสรุป วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า เพื่อจัดทำข้อเสนอการจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) เป็นสำนักโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอต่อวุฒิสภา

คณะกรรมการ ได้จัดทำรายงานและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) เป็นสำนักโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนา และยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ให้เกิดการพัฒนาตรงตามเป้าหมายในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า อย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

(นายฉลา พวงมาลัย)

ประธานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ในฐานะประธานคณะทำงานจัดทำรายงานการพิจารณาการศึกษา

เกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ

เพื่อขับเคลื่อนภารกิจและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา

(ก)

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(๑) - (๒)
คำนำ	
สารบัญ	(ก) - (ข)
สารบัญภาพ	(ค)
สารบัญตาราง	(ง)
บทที่ ๑ บทนำ	๑ - ๙
๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา	
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	
๑.๓ นิยามศัพท์	
๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	
บทที่ ๒ กฎหมาย นโยบาย หลักการ แนวคิดด้านการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๑ - ๕๒
๒.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐	
๒.๒ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕	
๒.๓ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	
๒.๔ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒	
๒.๕ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖	
๒.๖ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ : ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	
๒.๗ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็น (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้	
๒.๘ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐	
๒.๙ นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๗	
๒.๑๐ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
๒.๑๑ หลักการ แนวคิดด้านการศึกษา	
๒.๑๒ ปัญหาและความท้าทายที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษา	
๒.๑๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑๔ แนวคิดด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ และพัฒนาการของผู้เรียน	

(ข)

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓ สถานการณ์ และสภาพปัญหาปัจจุบัน	๕๓ - ๖๒
๓.๑ สถานการณ์ปัจจุบัน	
๓.๒ สภาพปัญหาปัจจุบัน	
บทที่ ๔ สรุปผลการพิจารณาศึกษา และข้อเสนอแนะ	๖๓ - ๗๗
๔.๑ ผลการศึกษาข้อมูล อำนาจหน้าที่ และสภาพปัจจุบันปัญหา	
๔.๒ ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานยกระดับการส่งเสริมการเรียนรู้	
๔.๓ ผลการสรุปวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อเสนอขอจัดตั้ง สำนักบริหารการประถมศึกษา	
บรรณานุกรม	๗๙ - ๘๐
ภาคผนวก	

(ค)

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๑ แนวโน้มผลการประเมิน PISA ของประเทศไทย	๕
๒ ผลการประเมินของประเทศไทยที่ได้คะแนนด้านคณิตศาสตร์สูงสุดสิบอันดับแรก และผลการประเมินของประเทศไทยในกลุ่มอาเซียน	๖
๓ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากระบบ กระบวนการโครงสร้างการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปี ๒๕๔๖ - ๒๕๕๓ และช่วงปี ๒๕๕๓ - ๒๕๖๖	๘
๔ ประมาณการจำนวนนักเรียนตามระดับการศึกษาปี ๒๕๕๕ และ ๒๕๘๓	๖๕
๕ กรอบแนวคิดการปฏิรูปโครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพการมัธยมศึกษา สู่คุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑	๖๗
๖ การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๗๔
๗ ขั้นตอนการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา	๗๔
๘ สำนักบริหารการประถมศึกษาเชื่อมโยงจากส่วนกลาง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษา	๗๕
๙ ความเชื่อมโยงการพัฒนาและการยกระดับคุณภาพประถมศึกษา	๗๖
๑๐ การประถมศึกษาไทยในช่วงเปลี่ยนผ่าน	๗๖
๑๑ การประถมศึกษาสู่โลกอนาคต	๗๗

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ ค่าเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำแนกตามขนาดโรงเรียน	๓
๒ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O - NET ปีการศึกษา ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ แยกตามขนาดโรงเรียน	๔
๓ เปรียบเทียบพัฒนาการการเรียนรู้ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา	๔๙
๔ จำนวนนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ๑ - ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖	๕๗
๕ ระดับคุณภาพผลการทดสอบระดับชาติ (O - NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๕	๕๗
๖ ระดับคุณภาพผลการทดสอบระดับชาติ (O - NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๕	๕๘
๗ ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O - NET นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖	๕๙
๘ ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O - NET นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓	๖๐

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ การจัดการศึกษาควรจัดให้เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศ สามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย และเพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์

การจัดการศึกษาของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังไม่ตอบโจทย์การพัฒนาคนให้มีคุณภาพรองรับความต้องการของสังคม ทั้งที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พยายามที่จะปฏิรูปการศึกษามาตลอดเวลา แต่ผลการดำเนินการไม่เป็นไปตามที่คาดหวังจากการศึกษา พบว่า รัฐบาลลงทุนด้านการศึกษาค่อนข้างสูงแต่คุณภาพยังไม่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่คาดหวัง โดยมีปัญหาหลัก ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านคุณภาพ นักเรียนไทยมีทักษะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ๒) ด้านความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โอกาสในการเข้าถึงการศึกษา นักเรียนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ทั้งปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนแต่ละคน ปัจจัยทางด้านครอบครัว หรือความแตกต่างของแต่ละโรงเรียน ที่นักเรียนแต่ละคนเข้าเรียนอยู่ ทำให้เด็กแต่ละคนได้รับความรู้ ประสบการณ์ที่ไม่เท่ากัน ๓) ด้านประสิทธิภาพมีการใช้ทรัพยากรทางการศึกษามาก แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนบางส่วนยังไม่บรรลุตามเกณฑ์

การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาที่จัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา และเป็นรากฐานการศึกษาของคนไทย โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดการและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช ๒๕๔๖ มีการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยยุบรวมสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และกรมวิชาการ แล้วจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นแทน โดยมีเจตนารมณ์เพื่อรวมหน่วยงานที่จัดการศึกษาทั้งหมดให้มีเอกภาพในการบริหารงานภายใต้กระทรวงศึกษาธิการ ผลของการดำเนินการดังกล่าวไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรหลักของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นองค์กรขนาดใหญ่ รับผิดชอบการจัดการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ซึ่งแต่ละระดับ มีวัฒนธรรมองค์กร มีเป้าหมายของการจัดการศึกษา มีปรัชญาและจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้แตกต่างกัน ส่งผลให้มีปัญหาต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ ทั้งนี้ เนื่องมาจากขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ รายงานผลโครงการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา เสนอต่อสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยพบว่า ปัญหาด้านโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการที่มีการแบ่งหน่วยงานภายในถึง ๕ หน่วยงานหลัก จนทำให้เกิดปัญหาด้านการประสานงาน อีกทั้งภายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างโรงเรียน ประถมศึกษา กับ โรงเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้งบทบาทอำนาจหน้าที่ของกรมวิชาการเดิมที่ถูกลดทอนลงไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจหลัก คือ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งในปีการศึกษา ๒๕๖๖ มีโรงเรียนในสังกัดจำนวนทั้งสิ้น ๒๙,๓๑๒ โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก คือ มีนักเรียนตั้งแต่ ๑๒๐ คนลงมา จำนวน ๑๔,๙๙๖ โรงเรียน และในจำนวนนั้นเป็นโรงเรียนที่มีขนาดเล็กมาก กล่าวคือ มีนักเรียนตั้งแต่ ๖๐ คนลงมา จำนวน ๖,๙๙๐ โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ส่วนใหญ่มีปัญหา คือ นักเรียนมีคุณภาพการเรียนรู้ค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่มีสำนักที่ดูแลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับโดยตรง โดยเฉพาะสำนักหลักที่ดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาที่ต้องรับผิดชอบการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งมีนักเรียนจำนวนมากและตั้งอยู่ในบริบทที่มีความแตกต่างกัน เช่น พื้นที่เกาะ พื้นที่สูง พื้นที่ชายขอบ พื้นที่ปกติ จึงกล่าวได้ว่า โครงสร้างการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่ตอบโจทย์การส่งเสริมการจัดการศึกษาและคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ จากการศึกษายังพบปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลต่อการบริหารจัดการคุณภาพ ดังนี้

ปัญหาด้านนโยบายและแผน การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาในปีปัจจุบัน บุคลากรขาดความรู้เกี่ยวกับนโยบายและแผน ไม่นำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาไปใช้ในการวางแผนระบบการติดตามประเมินผลมากเกินไป

ปัญหาด้านงบประมาณ การดำเนินการจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่อำเภอเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนไม่สอดคล้องกับความต้องการ ซึ่งไม่ได้เกิดจากความต้องการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพกลุ่มสาระการเรียนรู้ คุรุภัณฑ์ที่สำคัญและจำเป็นในการสร้างคุณภาพและความเท่าเทียม รวมทั้งไม่มีหน่วยงานจากส่วนกลางวิเคราะห์และนำข้อมูลมาใช้ประกอบการวิเคราะห์จัดสรรงบประมาณทั้งระดับมัธยมศึกษา และระดับประถมศึกษา ทำให้ในส่วนของการประถมศึกษาได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ทั้งค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าครุภัณฑ์ และงบบุคลากร งบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัว สำหรับเด็กในทุกระดับ การศึกษาไม่เพียงพอ และไม่เหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เด็กกลุ่มพิเศษต้องใช้งบประมาณในการดูแลที่สูงกว่าเด็กปกติ ขาดงบประมาณที่เพียงพอในการที่จ้างบุคลากร หรือพัฒนาบุคลากรเพื่อมาดูแลเด็กกลุ่มเหล่านี้ การศึกษาทุกสังกัดขาดครูและบุคลากรสำหรับดูแลกลุ่มเด็กพิการ และเด็กพิเศษ กฎ ระเบียบ ไม่เอื้อต่อการบริหารจัดการงบประมาณและบุคลากรที่มีจำกัดให้สามารถใช้อย่างเหมาะสมกับความจำเป็นและสถานการณ์ เด็กที่อยู่ห่างไกลและด้อยโอกาสได้รับงบประมาณที่เท่ากับเด็กในเมืองซึ่งควรได้รับการจัดสรรงบประมาณที่มากกว่า เป็นการใช้งบประมาณเดียวตามกฎระเบียบ

ปัญหาด้านการบริหารบุคคล การจัดสรรอัตรากำลัง ขาดหน่วยงานกลางด้านประถมศึกษา ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำการวิเคราะห์ การจัดทำเกณฑ์ การขาดอัตรากำลัง ซึ่งไม่สัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ ปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายังพบว่า โรงเรียนไม่มีอำนาจในการกำหนดอัตรากำลัง และสรรหาบุคลากร โรงเรียนขาดแคลนครู ครูขาดความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ การบรรจุแต่งตั้งล่าช้า ครูเกษียณอายุราชการในโรงเรียนขนาดเล็กได้รับการจัดสรรอัตราครูคืนล่าช้า และถูกตัดอัตรากำลัง มีการย้ายบุคลากรโรงเรียนบ่อย การมอบหมายงานไม่ตรงตามความสามารถ

ปัญหาด้านวิชาการ คุณภาพงานวิชาการระดับประถมศึกษาที่เคยโดดเด่นต้องหยุดชะงัก และลดลง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O - NET) โดยภาพรวมไม่ผ่านตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และความจำเป็นในการเร่งฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss)

สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. จัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ และประกาศผลทางเว็บไซต์ สทศ. เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๖ สทศ. ได้จัดทำสรุปรายงานผลการทดสอบ O - NET จำนวนและร้อยละคะแนนเฉลี่ยของผู้เข้าสอบ O - NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ จำแนกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

ตารางที่ ๑ ค่าเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

	วิชา											
	ภาษาไทย			ภาษาอังกฤษ			คณิตศาสตร์			วิทยาศาสตร์		
	จำนวนผู้ เข้าสอบ (N)	คะแนน เฉลี่ย (\bar{x})	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวนผู้ เข้าสอบ (N)	คะแนน เฉลี่ย (\bar{x})	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวนผู้ เข้าสอบ (N)	คะแนน เฉลี่ย (\bar{x})	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	จำนวนผู้ เข้าสอบ (N)	คะแนน เฉลี่ย (\bar{x})	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
ขนาดโรงเรียน												
เล็ก	๒๑๓,๗๕๘	๕๑.๕๔	๑๕.๗๕	๒๑๓,๗๕๕	๓๑.๔๗	๑๓.๐๓	๒๑๓,๖๘๕	๒๕.๓๓	๑๔.๕๗	๒๑๓,๗๑๔	๓๖.๕๗	๑๓.๓๘
กลาง	๑๘๕,๒๘๖	๕๒.๕๒	๑๖.๔๗	๑๘๔,๒๔๔	๓๕.๗๐	๑๘.๐๘	๑๘๔,๒๒๐	๒๖.๔๑	๑๖.๑๕	๑๘๔,๒๔๐	๓๗.๙๙	๑๔.๔๑
ใหญ่	๑๐๑,๗๙๔	๕๖.๘๔	๑๖.๕๒	๑๐๑,๗๘๑	๔๓.๗๕	๒๓.๓๐	๑๐๑,๗๗๖	๓๐.๙๗	๑๙.๐๔	๑๐๑,๗๘๗	๔๒.๖๒	๑๕.๘๖
ใหญ่ พิเศษ	๖๔,๔๕๔	๖๐.๙๕	๑๕.๘๒	๖๔,๔๒๓	๕๓.๘๓	๒๖.๓๑	๖๔,๔๔๔	๓๗.๒๒	๒๑.๘๙	๖๔,๔๒๘	๔๗.๒๕	๑๖.๖๓

จากตาราง ผลวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยระดับที่สูงกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมากในทุกรายวิชา มีรายละเอียดดังนี้

วิชาภาษาไทย เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนแล้ว ปรากฏว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนผู้เข้าสอบ ๖๔,๔๕๔ คน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ๖๐.๙๕ คะแนน รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนผู้เข้าสอบ ๑๐๑,๗๙๔ คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๕๖.๘๔ คะแนน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนผู้เข้าสอบ ๑๘๕,๒๘๖ คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๕๒.๕๒ คะแนน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนผู้เข้าสอบ ๒๑๓,๗๕๘ คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๕๑.๕๔ คะแนน ตามลำดับ

วิชาภาษาอังกฤษ เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนแล้ว ปรากฏว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนผู้เข้าสอบ ๖๔,๔๒๓ คน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ๕๓.๘๓ คะแนน รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนผู้เข้าสอบ ๑๐๑,๗๘๑ คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๔๓.๗๕ คะแนน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนผู้เข้าสอบ ๑๘๔,๒๔๔ คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๓๕.๗๐ คะแนน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนผู้เข้าสอบ ๒๑๓,๗๒๕ คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๓๑.๔๗ คะแนน ตามลำดับ

วิชาคณิตศาสตร์ เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนแล้ว ปรากฏว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนผู้เข้าสอบ ๒๑๓,๗๒๕ คน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ๓๗.๒๒ คะแนน รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนผู้เข้าสอบ ๑๐๑,๗๗๖ คน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ๓๐.๙๗ คะแนน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนผู้เข้าสอบ ๑๘๔,๒๒๐ คน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ๒๖.๔๑ คะแนน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนผู้เข้าสอบ ๒๑๓,๖๘๕ คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๒๕.๓๓ คะแนน ตามลำดับ

วิชาวิทยาศาสตร์ เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนแล้ว ปรากฏว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนผู้เข้าสอบ ๖๔,๔๒๘ คน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๔๗.๒๕ คะแนน รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวนผู้เข้าสอบ ๑๐๑,๗๘๗ คน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ๔๒.๖๒ คะแนน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนผู้เข้าสอบ ๑๘๔,๒๔๐ คน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ ๓๗.๙๙ คะแนน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนผู้เข้าสอบ ๒๑๓,๗๑๔ คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๓๖.๕๗ คะแนน ตามลำดับ

ตารางที่ ๒ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O - NET ปีการศึกษา ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ แยกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ปีการศึกษา ๒๕๖๕	ปีการศึกษา ๒๕๖๔	ปีการศึกษา ๒๕๖๓
เล็ก	๓๖.๒๓	๓๗.๔๔	๓๘.๒๕
กลาง	๓๘.๑๖	๓๘.๘๑	๔๐.๔๓
ใหญ่	๔๓.๕๕	๔๒.๙๔	๔๕.๖๒
ใหญ่พิเศษ	๔๙.๘๑	๔๗.๙๐	๕๑.๗๓
รวมเฉลี่ย	๔๑.๙๔	๔๑.๗๗	๔๔.๐๑

จากตาราง พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O - NET เปรียบเทียบย้อนหลัง ๓ ปีการศึกษา (ปีการศึกษา ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) จำแนกตามขนาดโรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

ปีการศึกษา ๒๕๖๓ คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ๔๔.๐๑ เมื่อแยกตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๕๑.๗๓ คะแนน รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่

มีคะแนนเฉลี่ย ๔๕.๖๒ คะแนน โรงเรียนขนาดกลาง มีคะแนนเฉลี่ย ๔๐.๔๓ คะแนน และโรงเรียนขนาดเล็ก มีคะแนนเฉลี่ย ๓๘.๒๕ คะแนน

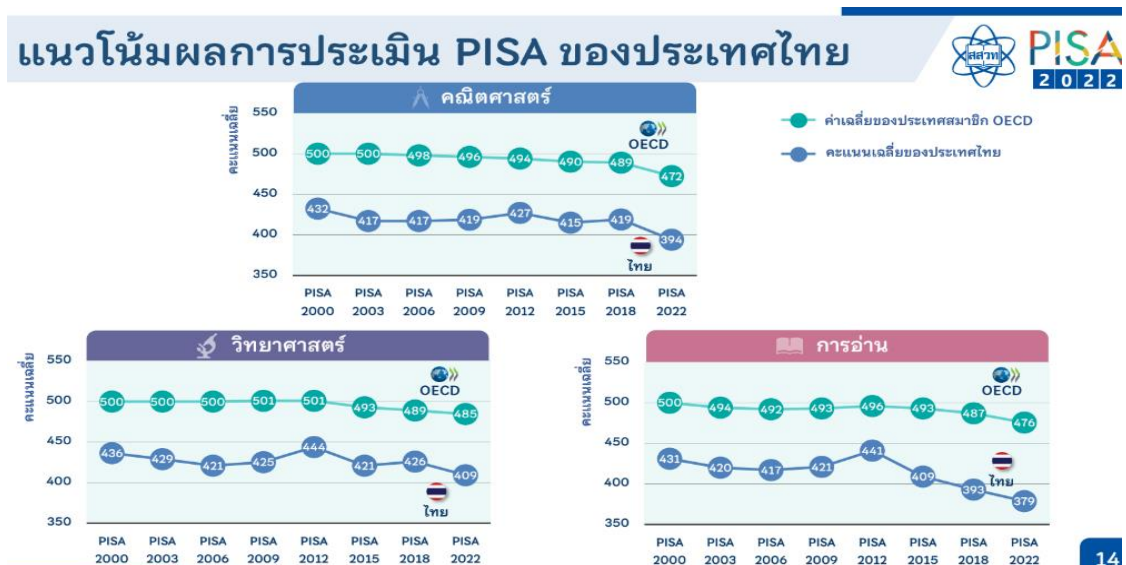
ปีการศึกษา ๒๕๖๔ คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ๔๑.๗๗ เมื่อแยกตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๔๗.๙๐ คะแนน รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ มีคะแนนเฉลี่ย ๔๒.๙๔ คะแนน โรงเรียนขนาดกลาง มีคะแนนเฉลี่ย ๓๘.๘๑ คะแนน และโรงเรียนขนาดเล็ก มีคะแนนเฉลี่ย ๓๗.๔๔ คะแนน

ปีการศึกษา ๒๕๖๕ คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ๔๑.๙๔ เมื่อแยกตามขนาดโรงเรียน ปรากฏว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๔๙.๘๑ คะแนน รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ มีคะแนนเฉลี่ย ๔๓.๕๕ คะแนน โรงเรียนขนาดกลาง มีคะแนนเฉลี่ย ๓๘.๑๖ คะแนน และโรงเรียนขนาดเล็ก มีคะแนนเฉลี่ย ๓๖.๒๓ คะแนน

จากผลการทดสอบข้างต้น พบว่า คะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O - NET) ย้อนหลัง ๓ ปีการศึกษา (ปีการศึกษา ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าโรงเรียนขนาดอื่น ๆ ซึ่งแสดงถึงคุณภาพงานวิชาการในระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และพบความไม่เท่าเทียมในการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านั้น

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านวิชาการดังกล่าว ส่งผลให้เกิดภาพรวมการศึกษาของไทย ในเวทีโลกดังเช่น การประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) ปี ๒๐๒๒ ที่พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ ๓๙๔ คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ ๔๐๙ คะแนน และด้านการอ่าน ๓๗๙ คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบกับ PISA 2018 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยทั้งสามด้านลดลง โดยด้านคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยลดลง ๒๕ คะแนน ส่วนด้านวิทยาศาสตร์และการอ่าน มีคะแนนเฉลี่ยลดลง ๑๗ คะแนน และ ๑๔ คะแนน ตามลำดับ ทั้งนี้ ผลการประเมินของประเทศไทยตั้งแต่ PISA 2000 จนถึง PISA 2022 พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ และการอ่าน มีแนวโน้มลดลง ส่วนด้านวิทยาศาสตร์ถือว่าไม่เปลี่ยนแปลงทางสถิติ

ภาพที่ ๑ แนวโน้มผลการประเมิน PISA ของประเทศไทย

ภาพที่ ๒ ผลการประเมินของประเทศที่ได้คะแนนด้านคณิตศาสตร์สูงสุดสลับอันดับแรก
และผลการประเมินของประเทศในกลุ่มอาเซียน

ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ*	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	การอ่าน
สิงคโปร์	575	561	543
มาเก๊า	552	543	510
จีนไทเป	547	537	515
ฮ่องกง	540	520	500
ญี่ปุ่น	536	547	516
เกาหลี	527	528	515
เอสโตเนีย	510	526	511
สวีตเซอร์แลนด์	508	503	483
แคนาดา	497	515	507
เนเธอร์แลนด์	493	488	459
ค่าเฉลี่ย OECD	472	485	476
ประเทศไทย 	394	409	379

* เรียงลำดับตามคะแนนคณิตศาสตร์

นอกจากนั้นยังพบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาตามหลักจิตวิทยาการศึกษาในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ เนื่องจากปรัชญาการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กช่วงอายุ ๖ - ๑๒ ปี เข้าสู่การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา แต่ปรัชญาการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นการต่อยอดทางวิชาการ การส่งเสริมอัจฉริยภาพและความสามารถพิเศษให้กับนักเรียนช่วงอายุ ๑๓ - ๑๘ ปี เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ระดับอุดมศึกษาที่ต้องใช้ครูศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ที่เชี่ยวชาญมาบริหารจัดการโดยเฉพาะ

การปฏิรูปการศึกษาเข้าสู่ปีที่ ๑๑ เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากทุกภาคส่วนยอมรับว่าการจัดการศึกษาเข้าสู่ภาวะวิกฤต จึงนำกฎหมายการศึกษาสามฉบับเข้าสู่ที่ประชุมวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓ มติที่ประชุมผ่านกฎหมายการศึกษาวาระสองและวาระสามด้วยมติเอกฉันท์ จึงมีการประกาศจัดตั้งเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขึ้นจำนวน ๑๘๓ เขตทั่วประเทศ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓ แต่การจัดตั้งเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภายใต้การบังคับบัญชาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่ใช่คำตอบสุดท้ายของการแก้วิกฤตการศึกษาของประเทศ เป็นเพียงการเยียวยาในเบื้องต้นเท่านั้น ระบบการศึกษายังเป็นเช่นเดิม ยังคงเกิดปัญหาในการบริหารจัดการอีกมากมายที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และบุคลากร รวมถึงนโยบายและการบริหารจัดการ อาทิ โครงสร้างการบริหารงานและอัตรากำลังคน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีขนาดใหญ่มากที่สุดในกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้การบริหารงานการศึกษาล่าช้า ไม่ทันเหตุการณ์ เกิดปัญหาสะสมด้านอัตรากำลัง การแบ่งโครงสร้างองค์กร งบประมาณ และคุณภาพการศึกษา ในการบริหารจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งเน้นการกระจายอำนาจและให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล แต่ตามสภาพความเป็นจริงพบว่า โรงเรียนในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งขาดความพร้อมในการบริหารจัดการโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลและรองรับการกระจายอำนาจ ส่วนโรงเรียนประถมศึกษา

เป็นโรงเรียนขนาดกลางขึ้นไปจนถึงใหญ่พิเศษ จะมีความพร้อมในการบริหารจัดการโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล และรองรับการกระจายอำนาจได้เต็มรูปแบบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จึงมีรูปแบบการบริหารจัดการที่ใช้การมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน แต่ในการบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังคงใช้ยุทธศาสตร์ในการบริหารเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอย่างเดียวกัน ทำให้ไม่สอดคล้องกับบริบทของการบริหารจัดการของหน่วยงาน

ที่ผ่านมาได้มีการจัดตั้งสำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง แบ่งส่วนราชการในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เป็นการภายใน) ลงวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการจัดการศึกษาภาคบังคับให้ประชาชนได้รับการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึงเท่าเทียมและมีคุณภาพ

๒) ศึกษา วิเคราะห์ เสนอแนะการกำหนดแนวทางหรือนโยบายเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรและการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษาภาคบังคับ

๓) นิเทศการบริหารการศึกษาภาคบังคับ การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี

๔) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ต่อมาได้มีการควมรวมภารกิจของสำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาและศูนย์พัฒนาโรงเรียนวิทยาศาสตร์รวมไว้ด้วยกัน ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การควมรวมภารกิจของสำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาและศูนย์พัฒนาโรงเรียนวิทยาศาสตร์ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อให้การดำเนินการของหน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับนโยบายการทบทวนภารกิจของส่วนราชการ สามารถบริหารจัดการและกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติได้อย่างเป็นเอกภาพ และมีการถ่ายทอดภารกิจไปยังหน่วยงานระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น การควมรวมภารกิจของสำนักงานการศึกษาภาคบังคับกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาและศูนย์พัฒนาโรงเรียนวิทยาศาสตร์ มีรายละเอียด คือ

๑) ภารกิจของสำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสนับสนุนประสานงานการจัดการศึกษาภาคบังคับให้โอนไปเป็นภารกิจของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

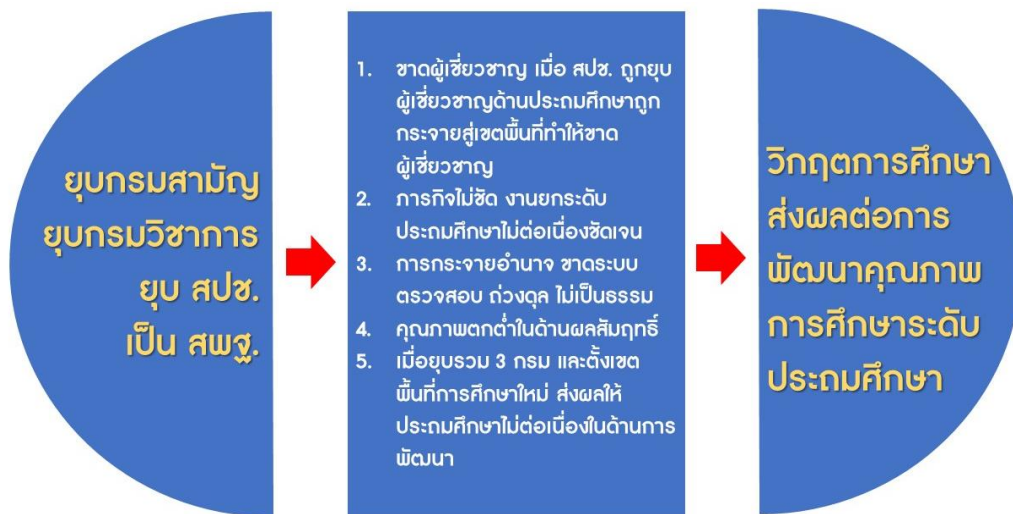
๒) ภารกิจของสำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับที่เกี่ยวข้องกับโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยประเทศไทย (ระดับปฐมวัยและประถมศึกษา) ให้โอนไปเป็นภารกิจของศูนย์พัฒนาโรงเรียนวิทยาศาสตร์

๓) ให้โอนวัสดุครุภัณฑ์ที่ข้าราชการใช้ประจำตัวอยู่ ไปเป็นของหน่วยงานที่ข้าราชการไปปฏิบัติงาน และให้โอนวัสดุครุภัณฑ์ที่เป็นของงานบริหารทั่วไป สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับไปเป็นของศูนย์พัฒนาโรงเรียนวิทยาศาสตร์

จากการดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้การบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาภาคบังคับขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ถึงเวลาของประเทศชาติที่จะเปลี่ยนวิกฤต แก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาครั้งยิ่งใหญ่ เพื่อยกระดับหน่วยงานการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ให้เป็นสำนักในโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเสนอเป็นสำนักบริหารการประถมศึกษา

ภาพที่ ๓ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากระบบ กระบวนการโครงสร้างการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปี ๒๕๔๖ - ๒๕๕๓ และ ช่วงปี ๒๕๕๓ - ๒๕๖๖

กรอบผลกระทบเมื่อยุบรวมกรมสามัญศึกษา กรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติเข้าด้วยกัน อธิบายความได้ดังนี้

๑) ขาดผู้เชี่ยวชาญ เมื่อสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติถูกยุบ ผู้เชี่ยวชาญด้านประถมศึกษาถูกกระจายสู่เขตพื้นที่ทำให้ขาดผู้เชี่ยวชาญ

๒) การกิจไม่ชัด ขอบข่าย โครงสร้าง การกิจ บทบาทหน้าที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลกระทบต่อการยกระดับในทุกด้านของสถานศึกษาและผู้เรียน

๓) การกระจายอำนาจขาดระบบตรวจสอบถ่วงดุล การพิจารณาทั้งงบประมาณ บุคลากร การเกลี้ยอัตรากำลัง เป็นเรื่องที่ต้องถูกปรับลดทอนโดยหน่วยงานที่ไม่ได้รับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับนั้น ๆ โดยตรง

๔) คุณภาพตกต่ำในด้านผลสัมฤทธิ์ ทำให้หน่วยงานที่จำเป็นและสำคัญในการออกแบบให้สอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษาตามระดับช่วงวัยขาดหายไป ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย

๕) ไร้สาระทศทั่วสารทิศ เมื่อยุบรวมสามกรมและตั้งเขตพื้นที่การศึกษาใหม่ ส่งผลให้การพัฒนาการศึกษาไม่ต่อเนื่อง

๖) วิกฤตการศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา

จากบริบทดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงมีความจำเป็นต้องปรับบทบาทภารกิจและโครงสร้างการบริหารราชการ เพื่อให้การปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเหมาะสมกับสภาพของงานที่มีความจำเป็นในปัจจุบันและสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายที่รัฐบาลกำหนด ดังนั้น ต้องมีการทบทวนโครงสร้างการแบ่งส่วนงาน และกำหนดภารกิจ ขอบข่าย หน้าที่ในการปฏิบัติราชการ การบริหาร และจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเพื่อให้มีความให้ชัดเจน สามารถบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษา ระดับประถมศึกษา ซึ่งมีลักษณะวิธีการปฏิบัติงานตลอดจนแนวทางการพัฒนาบุคคลที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากการปฏิบัติราชการ บริหารและจัดการศึกษาในระดับการศึกษาอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อจนจบการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑) เพื่อศึกษาข้อมูล อำนาจหน้าที่ และสภาพปัจจุบันปัญหาของการบริหารงาน การประถมศึกษาในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของประเทศในปัจจุบัน

๒) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานยกระดับการส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา ในศตวรรษที่ ๒๑ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันและอนาคต

๓) เพื่อสรุป วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า เพื่อจัดทำข้อเสนอจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) เสนอต่อวุฒิสภา ต่อไป

๑.๓ นิยามศัพท์

การประถมศึกษา หมายถึง การศึกษาระดับประถมศึกษาและให้หมายรวมถึงการศึกษาระดับปฐมวัยและระดับขยายโอกาสทางการศึกษา

๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ตรงกับบริบทของการจัดการศึกษาในประเทศไทย

บทที่ ๒

กฎหมาย นโยบาย หลักการ แนวคิดด้านการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สพป.) ได้ศึกษากฎหมาย นโยบาย หลักการ แนวคิด ด้านการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

หมวด ๕ หน้าหนึ่งของรัฐ

มาตรา ๕๔ รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแล และพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน เข้ามีส่วนร่วม ในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุน ให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและ ตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ด้วยการศึกษาระบบต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบ ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษา ตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ได้รับการสนับสนุน ค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐ จัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุนหรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษี รวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์สิน เข้ากองทุนได้รับประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าว อย่างน้อยต้องกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้

จ. ด้านการศึกษา

(๑) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา ตามมาตรา ๕๔ วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

(๒) ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนตามมาตรา ๕๔ วรรคหก ให้แล้วเสร็จ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๓) ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม กับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคล ของผู้ประกอบวิชาชีพครู

(๔) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งใน ระดับชาติและระดับพื้นที่

มาตรา ๒๕๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๖๐ และมาตรา ๒๖๑ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการ จัดทำแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูป ประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน ซึ่งต้องกำหนดให้ เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ รวมตลอดทั้งผลสัมฤทธิ์ ที่คาดว่าจะบรรลุในระยะเวลาห้าปี ให้ดำเนินการตรากฎหมายตามวรรคหนึ่ง และประกาศใช้บังคับ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ในระหว่างที่กฎหมายตามวรรคหนึ่งยังไม่มีผล ใช้บังคับ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการปฏิรูปโดยอาศัยหน้าที่และอำนาจที่มีอยู่แล้วไปพลางก่อน

มาตรา ๒๖๑ ในการปฏิรูปตามมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา ให้มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระ คณะหนึ่ง ที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป

๒.๒ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้ “การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายความว่า การศึกษาก่อนระดับ อุดมศึกษา”

หมวด ๑ บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ

มาตรา ๖ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

มาตรา ๗ ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา ๘ การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้

- ๑) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- ๒) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- ๓) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา ๙ การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้

๑) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

๒) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา

๔) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๕) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

๖) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

หมวด ๒ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

มาตรา ๑๐ การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

หมวด ๓ ระบบการศึกษา

มาตรา ๑๕ (๑) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา ที่แน่นอน

หมวด ๔ แนวการจัดการศึกษา

มาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา ๓๐ ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

หมวด ๕ การบริหารและการจัดการศึกษา

ส่วนที่ ๑ การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ

มาตรา ๓๑ กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬา เพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาและราชการอื่น ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง

มาตรา ๓๔ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

มาตรา ๓๗ การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรมและความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของสภาการศึกษา มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในกรณีที่สถานศึกษาใดจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา การกำหนดให้สถานศึกษาแห่งนั้นอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาใด ให้ยึดระดับการศึกษาของสถานศึกษานั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๓)

มาตรา ๓๘ ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

หมวด ๖ มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรา ๔๗ ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๘ ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

จากการศึกษาพบประเด็นเงื่อนไขความจำเป็นด้านการปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในช่วงที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ต่างร่วมมือกันผลักดันเป้าหมายด้านการศึกษา แต่ยังไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ จากรายงานการศึกษาดังกล่าว ปัญหาด้านโครงสร้าง ด้านกระบวนการจัดการศึกษา ด้านการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ด้านสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษา ด้านหลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ด้านกระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงลดถึงการกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ โดยเหตุที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องปรับแก้โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ออกเป็นกฎกระทรวงและให้ระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการดังกล่าว (มาตรา ๑๑ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือ การขับเคลื่อนเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายคุณภาพศึกษาระดับประถมศึกษา ดังนี้

๑) ขับเคลื่อนสถานศึกษา พัฒนาการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง การส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (มาตรา ๓๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ)

๒) เชื่อมโยงพันธกิจกระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบายแผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๔ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ)

๓) ขับเคลื่อนการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรมและความเหมาะสมด้านอื่น (มาตรา ๓๗ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ)

๔) เตรียมความพร้อมให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (มาตรา ๓๘ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ)

๕) ขับเคลื่อนให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุง แก้ไข (มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๑ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ)

๖) สร้างความเข้มแข็งเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา ๕๗ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ)

๗) ขับเคลื่อนกลไกจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษา ในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศโดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา (๑) จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา ๖๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ)

๘) ขับเคลื่อนการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในโอกาสแรก ที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (มาตรา ๖๖ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ)

๒.๓ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๕๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๖ ให้จัดระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

๑) ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง

๒) ระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา

๓) ระเบียบบริหารราชการในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปริญญาที่เป็นนิติบุคคล

หมวด ๒ การจัดระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา

มาตรา ๓๓ การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษาโดยคำนึงถึงระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาให้รัฐมนตรีนว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของสภาการศึกษา มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนด

เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา ในกรณีที่สถานศึกษาได้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา การกำหนดให้สถานศึกษาแห่งนั้นอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาใด ให้ยึดระดับการศึกษาของสถานศึกษานั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำ ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษา หรือมีเหตุผลความจำเป็นอย่างอื่น ตามสภาพการจัดการศึกษาบางประเภท คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานอาจประกาศกำหนดให้ขยายการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษาหนึ่ง ไปในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นได้

มาตรา ๓๔ ให้จัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

(๑) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(๒) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น การแบ่งส่วนราชการภายในตาม (๑) ให้จัดทำเป็นประกาศกระทรวง และให้ระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ไว้ในประกาศกระทรวง ทั้งนี้ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การแบ่งส่วนราชการภายใน ตาม (๒) และอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นให้เป็นไปตามระเบียบ ที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขตพื้นที่การศึกษากำหนด การแบ่งส่วนราชการตามวรรคสอง และวรรคสามให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๕ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา ๓๔ (๒) เฉพาะที่เป็นโรงเรียน มีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง นอกจากนั้น ยังให้จัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น อย่างไรก็ตาม ยังมีประกาศกระทรวงบางส่วนที่ต้องนำมาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาจัดระเบียบราชการเขตพื้นที่ การศึกษา เช่น กฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๖ (ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๖) อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ วรรคสอง และมาตรา ๗๔ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การศึกษาในระบบที่เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แบ่งออกเป็นสามระดับ ดังนี้

๑) การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยปกติจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุสามปีถึงหกปี เพื่อเป็นการวางรากฐานชีวิตและการเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และการอยู่ร่วมในสังคม

๒) การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งวางรากฐานเพื่อให้ผู้เรียน ได้พัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และความสามารถขั้นพื้นฐาน โดยปกติ ใช้เวลาเรียนหกปี

๓) การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็นสองระดับ ดังนี้

(ก) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ ต่อจากระดับประถมศึกษา เพื่อให้รู้ความต้องการ ความสนใจและความถนัด ของตนเอง ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนความสามารถในการประกอบกรงานและอาชีพ ตามควรแก่วัย โดยปกติใช้เวลาเรียนสามปี

(ข) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ศึกษาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ รวมทั้งการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และทักษะทางสังคมที่จำเป็น โดยปกติใช้เวลาเรียนสามปี

ข้อ ๒ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามข้อ ๓ (ข) แบ่งเป็นสองประเภทดังนี้

- ประเภทสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ศักยภาพ และความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา
- ประเภทอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการ ประกอบอาชีพ ให้เป็นกำลังแรงงานที่มีฝีมือ หรือศึกษาต่อในระดับอาชีพขั้นสูงต่อไป

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว จะเห็นได้ว่าการจัดระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๗ มีองค์ประกอบต้องคำนึงถึง ดังนี้ ระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร และวัฒนธรรมและความเหมาะสมด้านอื่นด้วย ดังนั้น เมื่อมีการประกาศเขตพื้นที่การศึกษาครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จำนวน ๑๗๕ เขต จึงใช้องค์ประกอบดังกล่าวในการพิจารณาดำเนินการเพื่อประกาศแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา และครั้งหลังต่อมาได้มีการพิจารณาองค์ประกอบอื่นเพิ่มเติม เช่น ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความเสี่ยงภัยและมีการบริหารจัดการรูปแบบเฉพาะพื้นที่ ก็ได้มีการประกาศเขตพื้นที่การศึกษาเพิ่มเติมในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าว รวมทั้ง ในกรณีพื้นที่ที่มีความยุ่งยากในการคมนาคมก็ได้ใช้ความลำบากในการเดินทางมาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณาประกาศเขตพื้นที่การศึกษาเพิ่มเติมภายหลัง

เมื่อสังเคราะห์องค์ประกอบในการพิจารณาแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาจนถึงปัจจุบันจะมีองค์ประกอบในการพิจารณาดังนี้

- ๑) ระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๒) จำนวนสถานศึกษา
- ๓) จำนวนประชากร
- ๔) วัฒนธรรมและความเหมาะสมด้านอื่นด้วย
- ๕) พื้นที่เสี่ยงภัยในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ๖) พื้นที่ที่มีความยุ่งยากในการคมนาคม

๒.๔ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็กปฐมวัย” หมายความว่า เด็กซึ่งมีอายุต่ำกว่าหกปีบริบูรณ์ และให้หมายความรวมถึงเด็กซึ่งต้องได้รับการพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา

“การพัฒนาเด็กปฐมวัย” หมายความว่า การดูแล การพัฒนา และการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย หญิงตั้งครรภ์ หรือผู้ดูแลเด็กปฐมวัย

“ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย” หมายความว่า บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ซึ่งเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

“สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย” หมายความว่า ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการหรือเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ สถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กซึ่งมีเด็กปฐมวัยอยู่ในความคุ้มครองดูแล หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น รวมทั้งโรงเรียน ศูนย์การเรียน หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชน และสถาบันศาสนา ที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการ ตามพระราชบัญญัติ
หมวด ๑ บททั่วไป

มาตรา ๕ การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้มารดาได้รับการดูแลในระหว่างตั้งครรภ์เพื่อให้บุตรที่อยู่ในครรภ์มีสุขภาพและ
พัฒนาการที่ดี

(๒) ให้เด็กปฐมวัยอยู่รอดปลอดภัยและได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการล่วงละเมิด
ไม่ว่าในทางใด

(๓) ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ครบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม
และสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้
อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการจำเป็นพิเศษ

(๔) สร้างคุณลักษณะให้เด็กปฐมวัยมีอุปนิสัยใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิด
สร้างสรรค์ และสามารถซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้

(๕) บ่มเพาะเจตคติของเด็กปฐมวัยให้เคารพคุณค่าของบุคคลอื่น มีจิตวิญญาณ
ของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอภาค และมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

(๖) ให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรา ๖ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม
ที่เกี่ยวข้อง มีภารกิจร่วมกันดำเนินการเพื่อให้มีการพัฒนาเด็กปฐมวัย และดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐาน
และแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามที่คณะกรรมการกำหนด รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ดูแล
เด็กปฐมวัยจัดให้เด็กปฐมวัยซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับ
การพัฒนาเด็กปฐมวัยดังกล่าว

มาตรา ๗ บิดา มารดา และผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้เด็กปฐมวัยซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการ
พัฒนาตามแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรา ๘ การจัดการเรียนรู้ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องเป็นไปเพื่อเตรียมความพร้อม
ของเด็กปฐมวัย แต่ต้องไม่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสอบแข่งขันระหว่างเด็กปฐมวัย

หมวด ๒ คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรา ๙ ให้มีคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน
กรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและ
ความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกสมาคมนันนิบาตเทศบาล
แห่งประเทศไทย นายกสมาคมนงค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย และนายกสมาคมนงค์การ
บริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนแปดคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้
ความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านการศึกษา ด้านการศึกษาพิเศษ ด้านการสาธารณสุข
ด้านสังคมสงเคราะห์ และด้านสื่อสารมวลชน ด้านละหนึ่งคน และด้านการบริหารสถานพัฒนา

เด็กปฐมวัยจำนวนสองคน ซึ่งมาจากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยภาครัฐหนึ่งคนและภาคเอกชนหนึ่งคน ให้เลขาธิการสภาการศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้แต่งตั้งข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ (๓) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี
- (๓) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด

ที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) ไม่เป็นข้าราชการการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๗) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่

มาตรา ๑๑ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ (๓) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่า กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๒ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ (๓) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐
- (๔) ขาดประชุมคณะกรรมการสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควรตามหลักเกณฑ์

ที่คณะกรรมการกำหนด

(๕) นายกรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๙ (๓) พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง และให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้ โดยในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๔ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งต้องสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ และให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย

เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อให้หน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้นำไปปฏิบัติ

(๒) อนุมัติแผนงบประมาณและแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๓) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีในการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการจัดการศึกษาของเด็กปฐมวัย ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาให้เชื่อมโยงกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

(๔) เสนอให้มีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๕) บูรณาการการพัฒนาเด็กปฐมวัยของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ให้เป็นไปตามนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๖) กำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๗) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับเด็กปฐมวัยเข้าศึกษาในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา เพื่อมิให้มีผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

(๘) กำหนดสมรรถนะและตัวชี้วัดการพัฒนาเด็กปฐมวัย (๙) ติดตามและส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของ เด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ

(๑๐) ส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยและการสร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๑๑) ส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและครูอาจารย์สามารถดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพตามหลักการและปรัชญาของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๑๒) ประสานงานและให้ข้อมูลแก่กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือเด็กปฐมวัยซึ่งขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย

(๑๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่หรืออำนาจของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๕ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ในการประชุมของคณะกรรมการถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด ให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยปีละสี่ครั้ง

มาตรา ๑๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการ เพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้ การประชุมของคณะอนุกรรมการ ให้นำความในมาตรา ๑๕ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๗ ให้มีคณะอนุกรรมการบูรณาการการพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง มีหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะและให้ความเห็นต่อคณะกรรมการในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ

(๒) กำหนดแนวทางบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งการบูรณาการการจัดบริการในแต่ละช่วงรอยต่อของเด็กปฐมวัย

(๓) จัดทำแผนงบประมาณและแผนการดำเนินงานประจำปีแบบบูรณาการของหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๔) กำหนดแนวทางการติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๕) จัดทำมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๖) จัดทำสมรรถนะและตัวชี้วัดการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย องค์กรประกอบ จำนวน คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๘ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการรับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม งานวิชาการ การศึกษาข้อมูลและกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ และมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) รวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๒) วิเคราะห์และเสนอแนะมาตรการเพื่อผลักดันและสนับสนุนการนำนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยและแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนพิจารณาเสนอแนะแนวทางและวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการต่อคณะกรรมการ

(๓) จัดทำและพัฒนากลไกและระบบการประสานงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ตลอดจนร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในการปฏิบัติงาน ตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายในระดับจังหวัดและระดับอำเภอเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๕) ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการตามภารกิจที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๖) เสนอแนะแนวทางการจัดสรรและแสวงหาทรัพยากรเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพต่อคณะกรรมการ

(๗) จัดให้มีการศึกษาวิจัยและการสร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๘) สืบค้นและเก็บรวบรวมข้อมูลเด็กปฐมวัยเพื่อจัดทำฐานข้อมูล รวมทั้งติดตามสถานการณ์เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย และเผยแพร่ข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย

(๙) จัดทำการประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายระดับชาติด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย และ แผนพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อเสนอต่อ คณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย เลขาธิการสภาการศึกษา อาจมอบหมายให้รองเลขาธิการสภาการศึกษาคนหนึ่ง เป็นผู้รับผิดชอบบังคับบัญชางานการพัฒนาเด็กปฐมวัย แล้วรายงานต่อเลขาธิการสภาการศึกษาได้

หมวด ๓ แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการเสนอแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณา ให้ความเห็นชอบและประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป ในกรณี ที่สถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปในระหว่างที่ แผนพัฒนาเด็กปฐมวัยใช้บังคับ คณะกรรมการ อาจดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้นได้ โดยให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับ โดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ แผนพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรา ๑๙ ต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับ ระยะเวลาการใช้บังคับแผน การบริหารและพัฒนาเด็กปฐมวัย วิธีปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ระยะเวลาในการดำเนินการให้ชัดเจน และอย่างน้อยต้องมีแนวทางการดำเนินการในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) แผนงานและโครงการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการใช้ งบประมาณด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นระบบ

(๒) การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๓) การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๔) การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมในครอบครัวและชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนา เด็กปฐมวัย รวมทั้งให้เด็กปฐมวัยอยู่รอดปลอดภัยและได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการล่วงละเมิดไม่ว่าในทางใด

(๕) การจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสามารถ ศักยภาพ และคุณธรรม

(๖) การจัดทำฐานข้อมูลเด็กปฐมวัย

มาตรา ๒๑ เมื่อได้มีการประกาศแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการตามภารกิจที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย จัดทำ แผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กปฐมวัยและปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

มาตรา ๒๒ ให้คณะกรรมการติดตามให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติการตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย หรือภาคเอกชนที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการ ตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย ปฏิบัติหรือดำเนินการตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย ในกรณีที่มีการไม่ปฏิบัติ หรือไม่ดำเนินการตามแผนดังกล่าว ให้คณะกรรมการแจ้งให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภาคเอกชน แล้วแต่กรณี แก้ไขหรือระงับยับยั้งการกระทำที่ไม่เป็นไปตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย ภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว หากยังไม่มี การปฏิบัติ หรือดำเนินการให้ถูกต้องครบถ้วน ให้คณะกรรมการมีหนังสือแจ้งผู้ซึ่งมีอำนาจกำกับดูแลทราบ พร้อมด้วยเหตุผล เพื่อพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

หมวด ๔ การพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรา ๒๓ ในการผลิตครูหรือพัฒนาครูด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้สถาบันอุดมศึกษา จัดให้มีการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณของความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยตามหลักการ และปรัชญาของการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในการพัฒนาผู้ดูแลเด็กปฐมวัยให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่พัฒนา ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณของความเป็นผู้ดูแลเด็ก มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการดูแลเด็กปฐมวัยตามหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย

มาตรา ๒๔ สถานพยาบาลของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภาคเอกชน ที่มีหน้าที่ให้บริการสาธารณสุขแก่หญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย ต้องจัดให้มีการให้บริการสุขภาพ แก่มารดาและบุตรอย่างทั่วถึง โดยให้บริการวางแผนครอบครัว การอนามัยเจริญพันธุ์ การฝากครรภ์ การเตรียมความพร้อมการเป็นบิดามารดา ตลอดจนให้บริการการสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน การส่งเสริม โภชนาการ การส่งเสริมพัฒนาการ และการส่งเสริมการให้นมมารดาแก่บุตรตั้งแต่แรกเกิดอย่างน้อย หกเดือน

มาตรา ๒๕ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย ต้องจัดให้มีการอบรมเลี้ยงดู เพิ่มพูนประสบการณ์ ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ และจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย อย่างทั่วถึง รวมทั้งจัดให้มีการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมในช่วงรอยต่อตั้งแต่ก่อน ระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

มาตรา ๒๖ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภาคเอกชน ที่มีหน้าที่ ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้องจัดสวัสดิการและให้บริการด้านการคุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัย รวมทั้ง ติดตามดูแลเด็กปฐมวัยให้ได้รับสวัสดิการและให้บริการด้านการคุ้มครองสิทธิอย่างทั่วถึง

มาตรา ๒๗ นอกจากการดำเนินการตามมาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ หน่วยงาน ของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ที่มีหน้าที่ให้บริการสาธารณสุข จัดการศึกษา และ จัดสวัสดิการและให้บริการด้านการคุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัย ต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ความรู้ ส่งเสริมทักษะ และสร้างเสริมเจตคติที่ดีแก่ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและบุคคลอื่น ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึง

(๒) จัดให้มีการคัดกรองที่เป็นระบบและได้มาตรฐานเพื่อค้นหาเด็กปฐมวัยที่พิการหรือมี ความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม หรือสติปัญญา หรือเด็กปฐมวัยที่ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส หรือเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการการพัฒนาเป็นพิเศษอย่างทัน่วงที และจัดให้เด็กปฐมวัยเหล่านี้เข้าถึง สิทธิและได้รับโอกาสในการพัฒนาที่มีคุณภาพเป็นพิเศษ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และบริการ รวมทั้ง ความช่วยเหลืออื่นใดทางการพัฒนาและการศึกษาที่สอดคล้องเหมาะสมกับความจำเป็น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด มาตรา ๒๘ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน อาจดำเนินการแบบบูรณาการ โดยจัดให้มีบริการสาธารณสุข จัดการศึกษา หรือจัดสวัสดิการและให้บริการด้านการคุ้มครองสิทธิแก่เด็กปฐมวัย ในหน่วยงานเดียวกันได้

๒.๕ กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และ มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติบริหารราชการ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและ
การส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำข้อเสนอนโยบายแผนพัฒนาการศึกษา มาตรฐานการจัดการศึกษา และหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากร การจัดตั้ง
จัดสรรทรัพยากร และบริหารงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๓) พัฒนาระบบการบริหาร และส่งเสริมประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การนำเทคโนโลยี
ไปใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมการนิเทศการบริหารและการจัดการศึกษา

(๔) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของเขตพื้นที่การศึกษา

(๕) พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ และประสานส่งเสริมการจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน
องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ของเขตพื้นที่การศึกษา

(๖) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๗) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๒.๖ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ : ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ : ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง
ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็น
ทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ
เป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ
และภาษาที่ ๓ มีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต
โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ มีการออกแบบระบบ
การเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนา
ระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่อง
แม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึงความตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

เป้าหมาย : คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑

ตัวชี้วัด : ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็น
การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต : ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะ
ความสามารถการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์

สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม

ประเด็นปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ : การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นอย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ

การเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ : ปรับบทบาทจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการการเรียนรู้” และสร้างเครือข่ายพัฒนาครูให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมถึงการพัฒนาครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนมาเป็นผู้สร้างครุรุ่นใหม่อย่างเป็นระบบและวัดผลงานจากการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง

การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกกระดับ ทุกประเภท : จัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุกระดับ จัดโครงสร้างการจัดการการศึกษาเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ และให้เอื้อต่อการเข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาคทั่วถึง และใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการปฏิรูประบบการสอบที่นำไปสู่การวัดผลในเชิงทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ ๒๑

การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต : เน้นการจัดระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่นผ่านการพัฒนากลไกต่าง ๆ การสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้ และให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว รวมทั้งนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดหรือประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม : เน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัล ทักษะการคัดกรองความรู้ องค์กรความรู้ การใช้เทคโนโลยีผสมผสานกับคุณค่าของครูไปพร้อมกัน

การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ : เน้นการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญ และมีความโดดเด่นเฉพาะสาขาสู่ระดับนานาชาติ ในการให้บริการทางการศึกษา วิชาการ

๒.๗ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็น (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็น (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อให้คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ตามความถนัด และความสามารถของพหุปัญญา รวมทั้งการเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพ ระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องควบคู่กับการส่งเสริมการพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญา ให้เต็มตามศักยภาพ รวมถึงการสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

แผนย่อยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ และพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถกำกับกับการเรียนรู้ของตนได้ รวมถึงเปลี่ยนโฉม

บทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ ปรับระบบการผลิตและพัฒนาครู ตั้งแต่การดึงดูด คัดสรรผู้มีความสามารถสูง ให้เข้ามาเป็นครู ส่งเสริมสนับสนุนระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่อง ปฏิรูประบบ การสอบที่นำไปสู่การวัดผลในเชิงทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ มากกว่าการวัดระดับความรู้ รวมทั้งส่งเสริมการวิจัยและใช้เทคโนโลยีในการสร้างและจัดการความรู้ การเรียนการสอน และการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลและดิจิทัลแพลตฟอร์ม เพื่อการศึกษาในทุกระดับทุกประเภทการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ พัฒนาโปรแกรมประยุกต์หรือ สื่อการเรียนรู้ดิจิทัลที่มีคุณภาพ ที่นักเรียน นักศึกษา และประชาชน สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ โดยส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพสถาบันการศึกษา ที่มีความเชี่ยวชาญและมีความโดดเด่นเฉพาะสาขาระดับนานาชาติ

๒.๘ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสาม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ กำหนด หมายเหตุที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์ การพัฒนาแห่งอนาคต

สถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา : การพัฒนากำลังคนของไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง เชิงโครงสร้างที่สำคัญ ได้แก่ การเป็นสังคมสูงวัย ส่งผลให้ประเทศจะขาดกำลังคนในเชิงปริมาณ ประกอบกับ ผลผลิตภาพแรงงานที่ลดลงในช่วงโควิด - ๑๙ เพิ่มปัญหาด้านกำลังคนเชิงคุณภาพจนอาจเป็นข้อจำกัด ในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การเติบโตของนวัตกรรมแหล่งความรู้ระดับโลกออนไลน์ที่มีต้นทุน และราคาต่ำ วงจรชีวิตของความรู้สั้นลง โดยเฉพาะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงเร็ว และแนวโน้มความต้องการเรียนรู้ตามความสนใจรายบุคคล รวมถึงภาคเอกชนที่เริ่มให้ความสำคัญ กับการสรรหาและการจ้างงานตามสมรรถนะในการทำงานมากกว่าคุณวุฒิทางการศึกษา อีกทั้งสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตและพฤติกรรมของคน และสะท้อนถึงบทบาท ของเครือข่ายภาคประชาสังคมที่มีความเข้มแข็งในการร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แต่ยังคงขาดการสนับสนุนที่มี ประสิทธิภาพจากภาครัฐจึงต้องเร่งขยายผลและต่อยอดประเด็นการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การพลิกโฉม กำลังคนสมรรถนะสูงที่มีภาวะผู้นำสูง สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขีดความสามารถของ ประเทศได้

การพัฒนาทุนมนุษย์ทุกช่วงวัยที่ผ่านมาได้มีความพยายามปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ทุกระดับ ทั้งการยกระดับมาตรฐานการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี และการพัฒนา นวัตกรรมการเรียน รวมถึงการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างด้านการศึกษา ทำให้สถานศึกษา มีความเป็นอิสระควบคู่กับมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น รวมถึงการส่งเสริมภาคีการพัฒนา เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาและการเรียนรู้มากขึ้น โดยเฉพาะการจัดการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษา ในหลายรูปแบบ อาทิ การจัดการศึกษาทวิภาคี สหกิจศึกษา รวมถึงความพยายามในการลดความเหลื่อมล้ำ ทางการศึกษา โดยค้นหาเด็กและผู้เรียนที่ด้อยโอกาสและจัดสรรเงินอุดหนุนผ่านกลไกของกองทุน เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนด ให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษา ภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมถึงรัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้มีการปรับปรุง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เอื้อให้การจัดการศึกษามีความคล่องตัวและสอดคล้องกับ

ความเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น อาทิ พระราชบัญญัติปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

กลยุทธ์การพัฒนา

กลยุทธ์ที่ ๑ คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ

กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๒ พัฒนาผู้อยู่ในช่วงวัยการศึกษาในระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง มีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน โดย

๑) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แนวใหม่และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนสามารถจัดการตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถรวมพลังทำงานเป็นทีม มีการคิดขั้นสูงด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ โดยนำร่องกับสถานศึกษาที่มีความพร้อม และมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่สนับสนุนความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ

๒) การยกระดับการอาชีวศึกษา โดยการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มอาชีพผู้ประกอบการ และสถาบันอุดมศึกษาสายปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามความต้องการของตลาดแรงงาน มีงานทำและมีรายได้ตามสมรรถนะ และเป็นผู้ประกอบการใหม่ได้

๓) การยกระดับการผลิตและพัฒนาครูทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ โดยวางแผนจำนวนความต้องการครูในแต่ละสาขา พัฒนาหลักสูตรการผลิตครูที่มีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการ และด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ พัฒนาระบบการคัดกรองที่สะท้อนสมรรถนะวิชาชีพครู ปรับบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” เป็น “โค้ช” ที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมุ่งสู่การยกระดับครูสู่วิชาชีพชั้นสูง

๔) การปรับปรุงระบบวัดและประเมินผู้เรียนให้มีความหลากหลายตามสภาพจริง ตลอดจนมีการประเมินการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลที่เชื่อมโยงสู่การทำงานในอนาคต

๕) การพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ โดย

๕.๑) การแก้ไขภาวะการณ์ถดถอยของความรู้ในวัยเรียน โดยสถานศึกษาพัฒนาแนวปฏิบัติและระบบสนับสนุนที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้ที่บ้าน ในสถานการณ์ฉุกเฉิน

๕.๒) การพัฒนาระบบแนะแนวให้มีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาครูและผู้ประกอบอาชีพแนะแนวให้สามารถร่วมวางแผนเส้นทางการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนได้ตามความสนใจ ความถนัด

๕.๓) พัฒนาสถานศึกษา และสร้างสังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างปลอดภัยทั้งในสังคมจริง และสังคมเสมือน โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน ถึงแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขบนหลักของการเคารพความหลากหลาย ทั้งทางความคิด มุมมองของคนระหว่างรุ่น และอัตลักษณ์ส่วนบุคคล เพื่อการวางอนาคตในการพัฒนาประเทศร่วมกัน การส่งเสริมการเรียนรู้วิถีชีวิตในโรงเรียน ให้หลีกเลี่ยงยาเสพติดการพนันและมีแนวปฏิบัติในการคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะจากการถูกระทำโดยวิธีรุนแรง ทั้งทางกาย ทางวาจา และการกลั่นแกล้งในรูปแบบต่าง ๆ

๕.๔) การปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และอยู่บนหลักความเสมอภาค และเป็นธรรม รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและดิจิทัลให้มีความครอบคลุมในทุกพื้นที่

๕.๕) การกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาและเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ที่เอื้อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารด้านการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร รวมทั้งขับเคลื่อนการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาตามบริบทของโรงเรียนและพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคมในการจัดการเรียนรู้ และการร่วมลงทุนเพื่อการศึกษา

๕.๖) การส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษโดยพัฒนาระบบเสาะหาและกลไกการบริหารจัดการและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษตามแนวคิดพหุปัญญาอย่างเป็นระบบ อาทิ การสนับสนุนทุนการศึกษาต่อ ฝึกประสบการณ์ทำงานวิจัยในองค์กรชั้นนำ ตลอดจนส่งเสริมการทำงานที่ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มศักยภาพ

๕.๗) ผู้มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสและเข้าถึงการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยสถานศึกษาจัดการศึกษาที่หลากหลายและเหมาะสมเฉพาะกลุ่ม ให้เป็นทางเลือกแก่ผู้เรียน เพื่อยุติการออกกลางคันและพัฒนากลไกสนับสนุน รวมถึงการปรับกฎระเบียบ ให้เอื้อต่อภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ในการดูแลกลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษ อาทิ การวางแผนทางให้เอกชนสามารถจัดตั้งสถานฝึกอบรม หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาผู้ต้องคำพิพากษา

๖) การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมไทยให้สอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นพื้นฐานของสังคมไทย และเป็น “ซอล์ฟพาวเวอร์” ในการสื่อสารภาพลักษณ์ของประเทศไทยและนำเสนอความเป็นไทยสู่สากล

๒.๙ นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๗

กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการภารกิจหลักตามยุทธศาสตร์ชาติ ร่างแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) ฉบับปรับปรุง ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อน ประเด็น ๑๑ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ในแผนย่อยที่ ๓.๓ การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ประเด็น ๑๒ การพัฒนาการเรียนรู้ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยเฉพาะหมวดหมู่ที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ จึงได้กำหนดหลักการสำคัญ ไว้ดังนี้

๑) สร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้เรียนและประชาชน โดยให้ทุกหน่วยงานนำรูปแบบการทำงานที่บูรณาการการทำงานร่วมกัน และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อสานต่อความร่วมมือที่เข้มแข็ง และสร้างหลักประกันว่าทุกคนจะต้องมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่

๒) สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กร ประชาชน และประเทศชาติ โดยให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผ่านกลไกการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพ การศึกษา

๓) ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อมุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชน โดยมุ่งเป้าหมายการพัฒนาการศึกษา เพื่อร่วมกัน “พลิกโฉมการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล” (Transforming Education to Fit in the Digital Era)

ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยคำนึงถึงชาติ ศาสนา ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม กีฬา ความปลอดภัย ความมีโอกาและความเสมอภาค ทางการศึกษา รวมทั้งมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่

นโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

๑) การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย

๑.๑) สร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของสังคม และป้องกันภัยคุกคามในชีวิตทุกรูปแบบ โดยมีการดำเนินการตามแผนและมาตรการด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ครู และบุคลากร ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเข้มข้น

๑.๒) ปลุกฝังทัศนคติ พฤติกรรม และองค์ความรู้ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์และไซเบอร์อย่างสร้างสรรค์

๑.๓) ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมสร้างความตระหนักรู้ และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๑.๔) พัฒนาระบบและภารกิจด้านความปลอดภัยของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

๒) การยกระดับคุณภาพการศึกษา

๒.๑) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ให้กับผู้เรียน

๒.๒) จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพหุปัญญาให้กับผู้เรียน โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ในรูปแบบ Active Learning, STEM Education, Coding ฯลฯ และกระบวนการส่งต่อในระดับที่สูงขึ้น

๒.๓) พัฒนากระบวนการเรียนรู้และการวัดผล ประเมินผลฐานสมรรถนะเพื่อเป็นฐาน ในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นแห่งอนาคต

๒.๔) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะด้าน Soft Power ให้กับผู้เรียน

๒.๕) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้เรียนรู้ตามความสนใจผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มที่หลากหลาย

๒.๖) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss)

๒.๗) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ให้มีความทันสมัย น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยและบริบทของพื้นที่

๒.๘) ส่งเสริมการให้ความรู้และทักษะด้านการเงินและการออม (Financial Literacy) ให้กับ ผู้เรียน โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๙) ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้นำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา

๒.๑๐) พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษาที่เน้นสมรรถนะและผลลัพธ์ ที่ตัวผู้เรียน

๓) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย

๓.๑) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการติดตาม และส่งต่อไปยังสถานศึกษาในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งแก้ปัญหาเด็กตกหล่นและออกกลางคัน

๓.๒) ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยที่มีอายุตั้งแต่ ๓ ปีขึ้นไปทุกคน เข้าสู่ระบบ การศึกษา เพื่อรับการพัฒนาอย่างรอบด้าน มีคุณภาพ ตามศักยภาพ ตามวัย ต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ และเป็นไปตามมาตรฐาน โดยบูรณาการร่วมกันกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๓) พัฒนาข้อมูลและทางเลือกที่หลากหลายให้กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งกลุ่มเยาวชนอายุ ๑๕ - ๒๔ ปี ที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา การทำงาน หรือ การฝึกอบรม (Not in Education, Employment or Training: NEETs)

๓.๔) พัฒนาระบบสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว (Home School) และการเรียนรู้ที่บ้านเป็นหลัก (Home - based Learning) รวมทั้งการศึกษาทางเลือกอื่น ๆ

๓.๕) พัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ในหน่วยงานที่จัดการศึกษา และให้มี หน่วยงานกลางในการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตในภาพรวม และการเชื่อมโยงทั้งระหว่างรูปแบบ ประเภท และระดับการศึกษา

๔) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๔.๑) พัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษา และหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น แบบโมดูล (Modular System) มีการบูรณาการวิชาสามัญและวิชาชีพในชุดวิชาชีพเดียวกัน เชื่อมโยงการจัดการอาชีวศึกษา ทั้งในระบบ นอกกระบบ และระบบทวิภาคี รวมทั้งการจัดการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง (Block Course) เพื่อสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank) ร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษา อย่างเข้มข้นเพื่อการมีงานทำ

๔.๒) ขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และยกระดับ สมรรถนะกำลังคนตามกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน และมาตรฐานสากล รวมทั้งขับเคลื่อนความเป็นเลิศ ทางการศึกษา (Excellent Center) โดยความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถานประกอบการในการผลิต กำลังคนที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ

๔.๓) พัฒนาสมรรถนะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ โดยการ Re - skill Up - skill และ New skill เพื่อให้ทุกกลุ่มเป้าหมายมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น พร้อมทั้งสร้างช่องทาง อาชีพในรูปแบบหลากหลายให้ครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งผู้สูงอายุ โดยมีการบูรณาการ ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๔) ส่งเสริมการพัฒนาระบบการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V - NET) ตามสมรรถนะที่จำเป็นในการเข้าสู่อาชีพ และการนำผลการทดสอบไปใช้คัดเลือกเข้าทำงาน ศึกษาต่อ ขอรับประกาศนียบัตรมาตรฐานสมรรถนะการใช้ดิจิทัล (Digital Literacy) การขอรับวุฒิบัตร สมรรถนะภาษาอังกฤษ (English Competency)

๔.๕) จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาการจัดตั้งธุรกิจ (ศูนย์ Start Up) ภายใต้ศูนย์พัฒนาอาชีพ และการเป็นผู้ประกอบการ และพัฒนาศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา เพื่อการส่งเสริม และพัฒนาผู้ประกอบการด้านอาชีพทั้งผู้เรียนอาชีวศึกษาและประชาชนทั่วไป โดยเชื่อมโยงกับ กศน. และสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนที่สอดคล้องกับการประกอบอาชีพในวิถีชีวิตรูปแบบใหม่

๔.๖) เพิ่มบทบาทการอาชีวศึกษาในการสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการและกำลังแรงงาน ในภาคเกษตร โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรอัจฉริยะ (Smart Farmer) และกลุ่มยุวเกษตรกรอัจฉริยะ (Young Smart Farmer) ที่สามารถรองรับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้

๔.๗) พัฒนาหลักสูตรอาชีพสำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้อยู่นอกระบบโรงเรียนและประชาชน ที่สอดคล้องมาตรฐานอาชีพเพื่อการเข้าสู่การรับรองสมรรถนะ และได้รับคุณวุฒิวิชาชีพตามกรอบคุณวุฒิ แห่งชาติ

๕) การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากร

๕.๑) ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการประเมินวิทยฐานะ โดยใช้ระบบการประเมินตำแหน่ง และวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (Digital Performance Appraisal : DPA)

๕.๒) ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ตามกรอบระดับสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และระดับอาชีวศึกษา

๕.๓) พัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการและทักษะการจัดการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ รวมทั้งให้เป็นผู้วางแผนเส้นทางการเรียนรู้ การประกอบ อาชีพ และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนได้ตามความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล

๕.๔) ส่งเสริมสนับสนุนการวัดสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผล เพื่อนำผลไปใช้ ในการยกระดับการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลในชั้นเรียน

๕.๕) พัฒนาขีดความสามารถของครู และบุคลากร ให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องและเหมาะสม กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต

๕.๖) ส่งเสริมสนับสนุนการทดสอบสมรรถนะครู และบุคลากร ด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ในการทำงาน

๕.๗) เร่งรัดการดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทั้งระบบ ควบคู่กับการให้ความรู้ ด้านการวางแผนและการสร้างวินัยด้านการเงินและการออม

๖) การพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล

๖.๑) ขับเคลื่อนการพัฒนาระบบราชการ ด้วยนวัตกรรม และการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน (Digitalize Process) การเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูล (Sharing Data) การส่งเสริมความร่วมมือ บูรณาการกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก

๖.๒) พัฒนาประสิทธิภาพของเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถใช้งานเครือข่าย สื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๓) พัฒนาระบบการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา โดยยึดหลักความจำเป็นและใช้พื้นที่เป็นฐาน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

๖.๔) เสริมสร้างคุณธรรม มาตรฐานทางจริยธรรมและปลูกจิตสำนึกต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

๗) การขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการจัดทำกฎหมายลำดับรอง เพื่อรองรับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ควบคู่กับการสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง

๒.๑๐ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาเพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ ในระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ดังนี้

วิสัยทัศน์

“ผู้เรียนมีความรู้ และสมรรถนะที่จำเป็น มีความสุข และมีเป้าหมายได้รับการพัฒนา อย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ”

พันธกิจ

๑. ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามศักยภาพ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร และทักษะที่จำเป็นต่ออนาคตในศตวรรษที่ ๒๑

๒. พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ

๓. พัฒนาสถานศึกษาและระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับให้มีความปลอดภัย และสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔. เพิ่มโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

๕. พัฒนาระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานในสังกัดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเหมาะสมกับบริบท

เป้าประสงค์

๑. ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิ และหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย

๒. ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เสมอภาค มีคุณภาพตามมาตรฐาน สอดคล้องกับศักยภาพ ให้เป็นผู้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

๓. เด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะออกจากระบบการศึกษา เด็กตกหล่น และเด็กออกกลางคันได้รับการช่วยเหลือให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔. ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา ได้รับการดูแลความปลอดภัยจากภัยคุกคาม ๙ รูปแบบ ได้แก่ ภัยยาเสพติด ภัยความรุนแรง ภัยพิบัติต่าง ๆ อุบัติเหตุ โรคอุบัติใหม่ ฝุ่น PM ๒.๕ การค้ามนุษย์ การคุกคามในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงอาชญากรรมไซเบอร์ สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ และรองรับวิถีชีวิตใหม่ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี

๕. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณความเป็นครู

๖. สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๗. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษามีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบท

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์

๑. ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการดูแลความปลอดภัยจากภัยคุกคาม ๙ รูปแบบ ได้แก่ ภัยยาเสพติด ภัยความรุนแรง ภัยพิบัติต่าง ๆ อุบัติเหตุ โรคอุบัติใหม่ ฝุ่น PM 2.5 การค้ามนุษย์ การคุกคามในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงอาชญากรรมไซเบอร์

๒. ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการดูแลความปลอดภัยและสามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ

๓. สถานศึกษา ได้รับการพัฒนาให้มีความปลอดภัย และจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. สถานศึกษา ได้รับการส่งเสริมให้มีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเพื่อความปลอดภัยของผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ ๒ เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์

๑. ประชากรวัยเรียนระดับการศึกษาภาคบังคับ ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคจนจบการศึกษาภาคบังคับ

๒. ผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ได้รับการส่งเสริมให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓. เด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ

๔. ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๕. เด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะออกจากระบบการศึกษา เด็กตกหล่น และเด็กออกกลางคันได้รับการช่วยเหลือให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลยุทธ์ที่ ๓ ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์

๑. เด็กปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีพัฒนาการสมวัย
๒. ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ
๓. ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสอดคล้องกับศักยภาพ ให้เป็นผู้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑
๔. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณความเป็นครู
๕. สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๖. สถานศึกษา สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และมีระบบการวัด และประเมินผล เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Assessment for Learning) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ยืดหยุ่นตอบสนองต่อความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Personalized Learning)

กลยุทธ์ที่ ๔ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์

๑. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษามีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการ และการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ
๒. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐาน
๓. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษามีระบบการจัดสรรทรัพยากร โดยเฉพาะอัตรากำลังและงบประมาณ ที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบท
๔. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษามีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบท
๕. สถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สถานศึกษาในพื้นที่ลักษณะพิเศษ และโรงเรียนคุณภาพได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพ ที่เหมาะสมกับบริบท

๒.๑๑ หลักการ แนวคิดด้านการศึกษา

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็วในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองโลก มีผลทำให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องพยายามปรับเปลี่ยนและดำเนินนโยบายให้เท่าทันกระแสความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ประเทศของตนสามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสังคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรี คุณภาพ

ของประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จ และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ การวางแผนและวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพของคนบนฐานข้อมูลและสถิติที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศไปสู่ความยั่งยืนและสมดุล การประเมิน “ความสามารถในการแข่งขัน” โดยสถาบันระหว่างประเทศ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการ (International Institute for Management Development: IMD) ได้วิเคราะห์และจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศทั่วโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๘)

การศึกษาถือได้ว่าเป็นกุญแจสำคัญที่จะต้องมีการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน คือการพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุมในหลายมิติ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคมและอารมณ์ องค์การยูเนสโกได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑ โดยเสนอจุดศุภสมภารการศึกษา (Four Pillars of Education) ประกอบด้วยเสาหลักการศึกษา ๔ ประการ ได้แก่

๑) Learning to know หมายถึง การเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างอันจะเป็นประโยชน์ต่อไป ได้แก่ การแสวงหาให้ได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการ การต่อยอดความรู้ที่มีอยู่ รวมทั้งการสร้างความรู้ขึ้นมาใหม่

การเรียนรู้ หมายถึง การเรียนเพื่อเตรียมเครื่องมือสำหรับการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต เช่น คนไทยต้องเรียนภาษาไทยให้อ่านออกเขียนได้ เพื่อจะได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นไป หรือการเรียนด้านภาษาสากล การเรียนคอมพิวเตอร์ เพื่อเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้ เป็นต้น เสาหลักการศึกษาประการแรกนี้ ยังรวมถึงการเตรียมความพร้อมด้านจิตใจผู้เรียน ให้มีความพร้อมเพื่อการศึกษาต่อ ได้แก่ การเรียนการสอนที่เกิดความสนุก อยากเรียน รักที่จะเรียนรู้มีความสุขในการเรียน และการแสวงหาความรู้ และการมีสุขภาพจิตที่ดี

๒) Learning to do หมายถึง การเรียนเพื่อการปฏิบัติหรือลงมือทำ ซึ่งอาจนำไปสู่การประกอบอาชีพจากความรู้ที่ได้ศึกษามารวมทั้งการปฏิบัติเพื่อสร้างประโยชน์ให้สังคม

การเรียนรู้เพื่อทำได้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้มาปฏิบัติให้บรรลุผลตามความมุ่งหวังการเรียน เพื่อให้ทำได้ก็คือการเรียนเพื่อใช้ความรู้ในการทำงาน การประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นผลของการเรียนที่มุ่งเน้นการปฏิบัติ ต้องพัฒนาคนให้มีความสามารถหลากหลาย สามารถทำงานได้ หลายอย่างโดยอาศัยเครื่องจักรกลกำลังแรงกาย และอาศัยคอมพิวเตอร์ลดกำลังสมองในการคิด รวมทั้ง ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพื่อเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมให้เข้มแข็ง นั่นก็คือทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (People Skills) ของผู้เรียนและความสามารถในการบริหารจัดการ มีคุณธรรมภายในจิตใจ เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา เป็นต้น

๓) Learning to live together หมายถึง การเรียนรู้เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขทั้งการดำเนินชีวิตในการเรียน ครอบครัว สังคม และการทำงาน

การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นการใช้ความรู้ความสามารถเพื่อสังคม ส่วนรวม ในประการที่สามนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้ความรู้ความสามารถในการทำประโยชน์แก่ผู้อื่นเป็นการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพด้วยการสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคมนั่นก็คือการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันฉันท์ญาติมิตร และใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสลายความรุนแรงและความขัดแย้งในสังคม ด้วยการหันหน้าเจรจาและเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันและกันมีความรู้ความเข้าใจในมิติที่แตกต่างกันในด้านชาติพันธุ์ ศาสนา และความเป็นอยู่

๔) Learning to be หมายถึง การเรียนรู้เพื่อให้รู้จักตัวเองอย่างถ่องแท้ รู้ถึงศักยภาพ ความถนัด ความสนใจ ของตนเอง สามารถใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เลือกลงแนวทางพัฒนาตนเองตามศักยภาพ วางแผนการเรียนรู้ต่อการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพตนเองได้

การพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาไปแล้ว เขาจะต้องเป็นอะไรที่มากกว่าเครื่องจักรในโรงงาน มากกว่าความเป็นแรงงานราคาถูก และมากกว่าความเป็นทรัพยากรมนุษย์หรือสัตว์เศรษฐกิจ นั่นก็คือการศึกษาต้องไม่กดคนให้ต่ำลง ให้มีค่าเพียงทรัพยากรหรือเครื่องจักรชิ้นหนึ่ง แต่ต้องพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เต็มตามศักยภาพในทุกมิติ

สาระสำคัญของสี่เสาหลักของการศึกษา

เสาหลักการศึกษาสองประการแรกเป็นการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเก่งในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา ศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ได้ด้วยกระบวนการหรือวิธีการของตนเอง และรู้จักตัวเองเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกัน เสาหลักของการจัดการศึกษาสองประการหลังก็พัฒนาให้ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับวิถีการดำรงชีวิต ความเชื่อ และแนวคิดที่แตกต่างกันของมวลมนุษยชาติ มีทักษะและความสามารถในการปรับตัว สามารถทำงาน และดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างรู้เท่าทัน มีความสุขสงบ สันติ และเพียงพอ เป็นพลโลกหรือพลเมืองโลกที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละประเทศ จะต้องเตรียมคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะ และความสามารถในการปรับตัวให้มีคุณลักษณะสำคัญในการดำรงชีวิต ในโลกยุคศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างรู้เท่าทัน สงบ สันติ มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี เหมาะสม เพียงพอ การจัดการหลักสูตร การเรียนการสอน ต้องมีความเป็นพลวัตก้าวทันกับสิ่งต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง การจัดการศึกษาสำหรับ คนยุคใหม่จึงควรคำนึงถึงบริบทที่สำคัญในโลกการให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ต้องเปลี่ยนแปลง ทักษะ (perspectives) จากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิม (tradition paradigm) ไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ (new paradigm) ที่ให้โลกของผู้เรียนและโลกความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ไปไกลกว่าการได้รับความรู้แบบง่าย ๆ ที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับจากครูผู้สอนแต่เพียงอย่างเดียว ไปสู่การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ มีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนการสอน พัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ แก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ความยืดหยุ่น การจูงใจตนเอง และความตระหนักในสภาพแวดล้อม และเหนืออื่นใด คือ ความสามารถใช้ความรู้ อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการเป็นผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๒)

อย่างไรก็ตามการดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งทักษะสำคัญที่เด็กและเยาวชน ควรมี คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม หรือ 3R, 8C ได้แก่ การอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) คณิตศาสตร์ (Arithmetic) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking & Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity & Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross - Cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork & Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information & Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing & ICT Literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้

(Career & Learning Skills) การมีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย (Compassion) (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๗)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

- ๑) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- ๒) ซื่อสัตย์สุจริต
- ๓) มีวินัย
- ๔) ใฝ่เรียนรู้
- ๕) อยู่อย่างพอเพียง
- ๖) มุ่งมั่นในการทำงาน
- ๗) รักความเป็นไทย
- ๘) มีจิตสาธารณะ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เป้าหมายหลักในการจัดการศึกษา คือ การพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นของคนในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน ทั้งความรู้ ทักษะ และได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนที่สอดคล้องกับศักยภาพความพร้อม เป็นไปตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ ในแต่ละช่วงวัยจากหน่วยงานที่รับผิดชอบนักเรียน ตามระดับการศึกษาอย่างเป็นระบบ

๒.๑๒ ปัญหาและความท้าทายที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษา

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) ได้ดำเนินการศึกษาและทบทวนผลการศึกษาวิจัย ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนทบทวนผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาของประเทศที่มีการทดสอบและสำรวจไว้จากแหล่งอ้างอิงทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงสรุปข้อคิดเห็นจากการเยี่ยมพื้นที่และการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นสาธารณะที่ กอปศ. จัดขึ้นร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากว่า ๒๐ ครั้ง ร่วมกับข้อคิดเห็นที่ได้รับผ่านทาง เว็บไซต์ของ กอปศ. (www.thaiedreform.org) และสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ทำให้สรุปปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษาของประเทศ เรื่อง การกำกับดูแลและการบริหารจัดการระบบการศึกษาของภาครัฐในด้านธรรมาภิบาล เป็นอุปสรรคสำคัญที่บั่นทอนประสิทธิผลของการนำประเด็นการปฏิรูปการศึกษาสู่การปฏิบัติ ในช่วงเวลาสองทศวรรษที่ผ่านมา การจัดโครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการไม่เอื้อต่อการจัดความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินการ การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา รวมถึงการตอบสนองอย่างทันการณ์ต่อความต้องการของตลาด การจ้างงาน การบริหารจัดการระบบการศึกษามุ่งสร้างมาตรฐานบนความ “เหมือน” ทั้งที่ข้อเท็จจริงระบบต้องการ “คุณภาพบนความหลากหลาย” การกระจายอำนาจเป็นไปอย่างจำกัด ทำให้ศึกษาของรัฐต้องรับภาระจากคำสั่งเพื่อปฏิบัติงานต่าง ๆ จนทำให้ครูไม่สามารถใช้เวลาในห้องเรียนได้เต็มที่ โดยได้กำหนดแผนงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เรื่องที่ ๖ : การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป ๓ ประเด็น ได้แก่

- สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษา
- พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
- การปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ

สภากรรมการจัดการศึกษา โครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งรับผิดชอบการจัดการศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศมีขนาดใหญ่ มีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารบ่อยครั้งทำให้การดำเนินการตามนโยบายไม่ต่อเนื่อง มีการบริหารแยกส่วนในแต่ละองค์กรหลัก ขาดการบูรณาการกันอย่างแท้จริง รวมทั้งมีการรวมอำนาจและสั่งการจากส่วนกลางค่อนข้างมาก ไม่มีการแบ่งแยกความรับผิดชอบแต่หน่วยอย่างชัดเจน ทั้งด้านนโยบาย (Policy) ด้านกำกับดูแลส่งเสริม (Regulator) ด้านการสนับสนุน (Supporter) และด้านการดำเนินการหรือการปฏิบัติการ (Operator) ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ทั้งการจัดการภาพรวมของสถานศึกษา หลักสูตรและชั่วโมงเรียน มีกระบวนการในการบังคับบัญชาหลายระดับชั้น ส่งผลให้การดำเนินการล่าช้า ไม่คล่องตัว สถานศึกษาขาดความเป็นอิสระในการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับบริบทความแตกต่างกันของพื้นที่ การมุ่งเน้นการบริหารตามกฎหมาย ระเบียบ มากกว่าการบริหารเพื่อบรรลุ เป้าหมาย และการขาดความเชื่อมโยงกับการกระจายอำนาจและรับผิดชอบต่อหลักธรรมาภิบาล ส่งผลให้เกิดความสูญเปล่าและความสำเร็จไม่มีประสิทธิภาพของระบบการศึกษา อาทิ จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก ที่เพิ่มมากขึ้นตามโครงสร้างประชากรวัยเรียนที่ลดลง เป็นต้น รวมทั้งขาดฐานข้อมูลทางการศึกษาภาพรวม ของประเทศที่มีคุณภาพเป็นปัจจุบัน สามารถใช้งานร่วมกันได้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ขาดข้อมูลประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายในภาพรวม แผนการปฏิรูปด้านการศึกษาได้กำหนดเป้าหมายรวมและตัวชี้วัดของการพัฒนาการศึกษาในเป้าหมายรวม กระทรวงศึกษาธิการมีโครงสร้างที่แบ่งแยกหน้าที่และอำนาจเพื่อรองรับรูปแบบใหม่ที่แยกความรับผิดชอบในด้านนโยบาย (Policy) ด้านกำกับดูแลส่งเสริม (Regulator) ด้านการสนับสนุนต่าง ๆ (Supporter) และด้านการดำเนินการหรือปฏิบัติการ (Operator) มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ ธรรมาภิบาล รับผิดชอบต่อการสนับสนุนสถานศึกษาและมีบทบาทหน้าที่และอำนาจสอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการศึกษา

ทั้งนี้ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาฉบับปรับปรุง มุ่งเน้นกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ๕ กิจกรรม โดยพิจารณาความเชื่อมโยงกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ สำหรับกิจกรรมปฏิรูปที่กำหนดใหม่และแผนงานเดิม ยังมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และปฏิรูประบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และตอบโจทย์การพัฒนาของโลกอนาคต โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย โดยมีขอบเขตครอบคลุม ทั้งการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยไปจนถึงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพมาตรฐาน จัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาโดยใช้ระบบทวิภาคีหรือระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติ อย่างเต็มรูปแบบ เพื่อนำไปสู่การจ้างงาน และการสร้างงาน

และการปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาล ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน นำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีกลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนที่สำคัญ ได้แก่ การเร่งผลักดันร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. ให้มีผลบังคับใช้ การสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทางสังคมและสื่อ ในการสร้างความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการปฏิรูปและความเป็นเจ้าของของร่วมในเป้าหมายและความสำเร็จของการปฏิรูปของ ประชาชน การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา และการทดลองนำร่องกิจกรรมปฏิรูปที่เกี่ยวข้องกับภารกิจจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องต่อบริบทพื้นที่อย่างยั่งยืน การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา (Big Data for Education) ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา ติดตาม ใฝ่ระวังเด็กไม่ให้ออกจากระบบการศึกษา เพื่อให้การช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงที รวมถึงการติดตามผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนรายบุคคลให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและความสนใจของผู้เรียน การเปลี่ยนโลกทัศน์ทางการศึกษาของสาธารณชนในการสื่อสาร ปลุกฝัง พัฒนาวิถีคิด ปรับเปลี่ยน ค่านิยม ทศนคติความคาดหวัง ต่อระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นไปสู่การพัฒนาระบบการศึกษาอิงฐานสมรรถนะ ที่มุ่งให้ครูและนักเรียนมีความสุขกับการเรียนรู้และพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์การกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการติดตาม รวบรวมผลการดำเนินงานจากเจ้าภาพหลักในแต่ละกิจกรรม และ รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษาต่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา (คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ฉบับปรับปรุง)

๒.๑๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ รายงานผลโครงการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา เสนอต่อสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยพบว่า “ปัญหาด้านโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีการแบ่งหน่วยงานภายในเป็นห้าหน่วยงานหลัก จนทำให้เกิดปัญหาด้านการประสานงาน อีกทั้งภายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างโรงเรียน ประถมศึกษากับโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้งบทบาทอำนาจหน้าที่ของกรมวิชาการเดิมที่ถูกกลดทอนลงไปที่ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน คณะผู้วิจัยจึงเสนอให้ภายในกระทรวงศึกษาธิการมีหน่วยงานกลาง เพื่อทำการประสานงานระหว่างห้าองค์กรหลัก และความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนประถมศึกษากับโรงเรียนประถมศึกษาที่เช่นกัน ได้เสนอให้มีสำนักประถมศึกษา กับ สำนักมัธยมศึกษาภายในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการบริหารที่คล่องตัวมากขึ้น ส่วนกรณีของกรมวิชาการเดิมได้เสนอให้ตั้งเป็นองค์กรมหาชน เพื่อให้กรมวิชาการ มีบทบาทอำนาจหน้าที่เต็มทีในการพัฒนาการเรียนการสอนอันนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง” นอกจากนี้ รายงานวิจัยดังกล่าวยังพบว่า เดิมสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และกรมวิชาการ ต่างก็เป็นหน่วยงานขนาดใหญ่ที่มีระบบการบริหารงานล่าช้าไม่คล่องตัว แต่เมื่อนำทั้งสามหน่วยงานขนาดใหญ่มารวมกัน จึงมีผลทำให้การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ การประสานงาน แผนและนโยบาย ตลอดจนการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ มีความล่าช้าและไม่คล่องตัวมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ หน่วยงานทั้งสาม มีวัฒนธรรมในการบริหารงานที่แตกต่างกัน การรวมตัวกันจึงไม่เป็นผลดี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีบทบาทภาระหน้าที่ในการดูแลทั้งโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา แต่ไม่มีการแบ่งหน่วยงานภายในเพื่อกำกับดูแลแยกออกจากกัน ด้วยสภาพการจัดการเรียนการสอนของทั้งสองระดับการศึกษาที่มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดจากการสัมมนาในครั้งนี้จึงได้มีข้อเสนอที่ค่อนข้างจะสอดคล้องกันว่า ควรจะได้มีการปรับปรุงให้มีสำนักประถมศึกษาและสำนักมัธยมศึกษาแยกออกจากกัน ภายใต้โครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความจำเป็นอีกประการหนึ่งที่สมควรจัดให้มีหน่วยงานกำกับดูแลการประถมศึกษาเป็นการเฉพาะซึ่งอ้างในรายงานฉบับข้างต้นเช่นเดียวกันก็คือ ปัญหาการจัดสรรทรัพยากรให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งรายงานวิจัยพบว่า เนื่องจากงบประมาณด้านการศึกษาได้รับการจัดสรรไม่พอเพียง ส่งผลให้เกิดการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่มีความเหลื่อมล้ำ โรงเรียนมัธยมเดิมสังกัดกรมสามัญศึกษา มีประมาณ ๒,๐๐๐ โรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเดิม มีประมาณ ๓๐,๐๐๐ โรงเรียน เมื่อมาอยู่รวมกันรับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่เขตพื้นที่ที่มีการพิจารณาจัดสรรด้วยความเห็นอกเห็นใจ เนื่องจากปรากฏว่ามีโรงเรียนประถมจำนวนมากที่ยังขาดแคลน โรงเรียนประถมศึกษาจึงได้รับการจัดสรรงบประมาณเฉพาะส่วนที่จำเป็นอย่างยิ่ง คุณภาพการศึกษาก็อ่อนแอลงเพราะได้รับการจัดสรรทรัพยากรไม่เพียงพอ ไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นและคุณลักษณะเฉพาะของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา

ในระยะเวลาที่ผ่านมา หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ระดับสำนัก/หน่วยในส่วนกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสถานศึกษา ได้พยายามเร่งรัดพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา เพื่อให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานแก่ประชากร และเป็นรากฐานสำคัญที่จะพัฒนาศักยภาพของประชากรให้มีคุณภาพสูงขึ้นทัดเทียมนานาชาติ แต่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (ช่วงชั้นที่ ๓) และมัธยมศึกษาปีที่ ๖ (ช่วงชั้นที่ ๔) โดยเฉพาะกลุ่มสาระสำคัญ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ หรือแม้แต่ภาษาไทย ไม่สามารถพัฒนาให้มีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาได้ จากการรวบรวมข้อมูลและการศึกษาของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ปรากฏว่า มีสาเหตุสำคัญ ๒ ประการ คือ การจัดโครงสร้างของส่วนราชการที่เป็นอยู่ไม่สอดคล้องกับสภาพของการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาอย่างแท้จริง และการบริหารจัดการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษาที่มีสภาพของภาระงานเป็นช่วงที่ยาวเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งธรรมชาติและลักษณะของการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาที่มีความแตกต่างไปจากการจัดการศึกษาในระดับอื่น เป็นการเริ่มต้นและปลูกฝังความรู้เฉพาะด้านที่จะสร้างผู้เรียนให้มีความรู้ ความชำนาญ ในการออกไปประกอบอาชีพ หรือศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง เพื่อให้พัฒนาเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพต่อไปได้ในอนาคต

ศุภวิชช์ กิจสนาโยธิน (๒๕๕๙) วิจัยเรื่อง พัฒนาการและการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกลไกการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในกระทรวงศึกษาธิการ ผลการศึกษาพบว่า การจัดโครงสร้างและระบบบริหารการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๔๖ กระทรวงศึกษาธิการ มีส่วนราชการภายในประกอบด้วยกรม ๑๔ กรม กรมที่มีหน้าที่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกรมสามัญศึกษา การจัดโครงสร้างและระบบบริหารการจัดการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๔๖ - ปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการมีส่วนราชการภายใน ๖ สำนัก สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน่วยงานภายใต้การกำกับ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน แรงแผลกดันที่ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกลไก การบริหารการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๔๖ เกิดจากนักวิชาการศึกษา ผู้บริหาร ระดับสูงในกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบกับอิทธิพลของบุคคลบางกลุ่มที่มีแนวคิดในการปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม ในการบริหารราชการแผ่นดิน ส่วนแผลกดันที่ส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยน โครงสร้างและกลไกการบริหารการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๓ - ปัจจุบัน เกิดจากครู ประถมศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา รู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมในการบริหาร จัดการศึกษา เกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณและการบริหารงานบุคคล แบบแผนความเปลี่ยนแปลง ในเชิงโครงสร้าง และกลไกในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การประกาศจัดตั้งสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัด รูปแบบการขยายตัวเป็นการขยายตัวตามแนวตั้ง การจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รูปแบบ การขยายตัวเป็นการขยายตัวในรูปแบบส่วนราชการที่ได้รับการจัดตั้งใหม่ในรูปแบบการรวมตัว โดยการรวมกอง หรือกรมตั้งแต่ ๒ กอง หรือ ๒ กรมขึ้นไป การจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา รูปแบบการขยายตัวเป็นรูปแบบที่ซ้ำซ้อนหน้าที่กับหน่วยงาน อื่นในระนาบเดียวกัน รูปแบบการขยายตัวผ่านช่องทางระบบราชการ อิทธิพลการเติบโตที่เกิดจาก ธรรมชาติของหน่วยราชการเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายงานการวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสม และกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา คณะทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลฯ ได้ดำเนินการใน ๓ ระยะ ได้แก่ ระยะที่ ๑ การศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ความเหมาะสม ของจำนวนเขตพื้นที่การศึกษาและรูปแบบการบริหารจัดการ โดยยึดเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน โดยในระยะนี้ได้เสนอประเด็นคำถามขึ้นมาว่า หากจะทำการจัดตั้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพิ่มขึ้นไปอีก ๑๑ เขต ตามหลักเกณฑ์พื้นที่พิเศษสำหรับ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่ควรได้รับการพิจารณาส่งเสริม สนับสนุนเป็นพิเศษ ซึ่งประกอบด้วย เขตพื้นที่เพื่อความมั่นคง เขตพื้นที่ที่มีลักษณะภูมิประเทศพิเศษ เขตพื้นที่การศึกษาที่มีพื้นที่บริการ ครอบคลุมพื้นที่ในหลายจังหวัด และเขตพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะเกิดความเหมาะสมต่อ การบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหรือไม่ สำหรับการดำเนินการ ในระยะที่ ๒ คณะทำงานวิเคราะห์ข้อมูลฯ พบว่า หากต้องการที่จะยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ประถมศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ จะต้องจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโดยยึดตาม เขตจังหวัด เนื่องจากบริบทของแต่ละจังหวัดนั้นต่างกัน โดยดูข้อมูลสนับสนุนได้จากผลการดำเนินงาน ในระยะที่ ๓ นอกจากนี้การยึดตามเขตจังหวัดนั้นยังสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารราชการ การขอรับ การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นในท้องถิ่นจะสามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดี และจากการสำรวจข้อมูล ความพร้อมในการจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในทุกจังหวัดที่มีได้เป็นที่ตั้งสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยใช้แบบประเมินความพร้อมในการจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ทุกจังหวัดมีความพร้อมในการที่จะจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

นอกจากนี้ การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ยังได้วิเคราะห์ถึงปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาในการจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ได้แก่

๑. แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านกายภาพ (ความพร้อมของอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์)

- การระดมความช่วยเหลือจากโรงเรียนประถมศึกษาในเขตจังหวัด
- ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยงาน

ภาคเอกชน เป็นต้น

๒. แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านบุคลากร

- บุคลากรจากเขตพื้นที่เดิมที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ที่จะตั้งใหม่ สมควรใจที่จะมาปฏิบัติงานที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแห่งใหม่

- บุคลากร ๓๘ ค (๒) ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษากลับมาปฏิบัติงานที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

- ครู คศ. ๑ ในโรงเรียนประถมศึกษา มาปฏิบัติงานที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อวิทยฐานะ

- อัตราจ้าง ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนประถมศึกษา

๓. แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา

- ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

- ได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๖๖) ร่างรายงานผลการติดตามการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดังนี้

๑) สภาพการบริหารจัดการ

ด้านวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแต่ละเขตได้ให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพตอบสนองผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย บนพื้นฐานพหุทางวัฒนธรรมของชนเผ่า บริหารจัดการตามบริบทความเหมาะสมของพื้นที่ ในกระบวนการนิเทศติดตามการศึกษาจากศึกษานิเทศก์ที่มีความชำนาญเฉพาะทาง และมีพื้นที่ในเขตบริการที่ไม่ห่างไกล รวมถึงบางพื้นที่มีความปลอดภัยในการเดินทาง

ด้านงบประมาณ ในการบริหารจัดการด้านงบประมาณของแต่ละเขต สามารถดำเนินการตามระเบียบการบริหารงบประมาณ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นที่ปรึกษาการดำเนินงานในแต่ละกลุ่มงาน

ด้านบุคคล ในการบริหารอัตรากำลังภาพรวมของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถบริหารจัดการบุคลากรที่มีจำกัดให้พอเพียงกับภาระงานที่มีการได้รับการสนับสนุนข้าราชการครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาปฏิบัติหน้าที่ช่วยบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่ และบุคลากรในแต่ละเขตพื้นที่เป็นผู้ที่มีความรู้ มีสมรรถนะและศักยภาพสูง

ด้านบริหารทั่วไป ในแต่ละเขตพื้นที่ได้มีการบริหารจัดการด้วยรูปแบบตามบริบทของตนเอง มีการใช้การบริหารจัดการในรูปของคณะกรรมการดำเนินงาน มีใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการติดต่อประสานงาน ๑๐๐% ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษายังได้รับการสนับสนุนอาคารสำนักงานจากสถานศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐ มีการระดมความร่วมมือจากสถานศึกษาในสังกัด

เพื่อสนับสนุนด้านงบประมาณ ได้รับการสนับสนุนหรือพาหนะในการเดินทางเพื่อนิเทศ กำกับ ติดตาม สถานศึกษาในสังกัดอย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ

๒) กระบวนการดำเนินการ

ด้านวิชาการ กระบวนการบริหารจัดการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตั้งใหม่ มีการดำเนินการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพด้านวิชาการอย่างมีระบบและขั้นตอน ตามนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นผลลัพธ์ในการพัฒนา คุณภาพด้านวิชาการ ควบคู่กับทักษะวิชาชีพ และทักษะชีวิต ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ ๒๑

ด้านงบประมาณ กระบวนการบริหารจัดการด้านงบประมาณในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตั้งใหม่ ดำเนินการเบิกจ่ายกับหน่วยเบิกเดิม สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตั้งใหม่บางส่วนที่ยังไม่ได้เป็นหน่วยเบิกในการบริหารจัดการด้านงบประมาณของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่เป็นหน่วยเบิก สามารถดำเนินการเป็นไปตามแผนงาน โครงการที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการประสานสถานศึกษา ในสังกัดที่มีงบประมาณ หรือครุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ ระดมกำลังสนับสนุนการดำเนินงานของเขตพื้นที่ สร้างภาคีเครือข่ายและความร่วมมือจากเครือข่าย หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่สามารถสนับสนุน ด้านงบประมาณ รวมทั้งการร่วมดำเนินงานต่าง ๆ

ด้านบุคคล การดำเนินการบริหารงานด้านบุคคลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามีการวางแผนดำเนินงานโดยแต่ละกลุ่มงานมีรูปแบบการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จในครั้งเดียว (one stop service) สร้างเครือข่ายเพื่อการประสานงานช่วยเหลือในด้านระเบียบ กฎหมายและ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติงานเชิงบูรณาการการทำงานร่วมกันในแต่ละกลุ่มงานในสังกัด กระจายอำนาจ ในการบริหารและจัดการศึกษาด้านบุคคล ตลอดจนมีการสื่อสารทำงานระบบเครือข่ายในช่องทางที่หลากหลาย อีกทั้งมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเดิมที่ใกล้เคียงเป็นที่ปรึกษา เป็นพี่เลี้ยง ให้คำแนะนำ

ด้านบริหารทั่วไป กระบวนการบริหารงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการบริหารทั่วไป ใช้หลักการกระจายอำนาจและมอบหมายงาน การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) ให้สอดคล้องกับนโยบาย ใช้เครือข่ายการบริหารงาน ติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลการปฏิบัติงานตามภารกิจ มีการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคคล องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นอย่างเหมาะสมกับสภาพและบริบท

๓) ผลการดำเนินการบริหารจัดการ

ด้านวิชาการ แต่ละเขตพื้นที่ใช้การบริหารจัดการด้านวิชาการโดยใช้แนวคิด “พื้นที่ เป็นฐาน” ใช้จุดเด่นของแต่ละพื้นที่ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการ มีการส่งเสริมครูให้สร้างและพัฒนานวัตกรรม ทางการศึกษา มาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถสนองตอบความต้องการของผู้เรียน การปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีรูปแบบกระบวนการนิเทศ

ด้านงบประมาณ สำนักงานเขตพื้นที่ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการวางแผนงาน/โครงการให้สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่น สภาพปัญหา และบริหารการใช้งบประมาณเป็นไปตามนโยบาย และจุดเน้นสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามสถานการณ์ ตามแผนปฏิบัติการ ประจำปี การดำเนินงานสามารถดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงได้ การเบิกจ่ายตามแผนงานโครงการมีการจัดทำ ทะเบียนควบคุมงบประมาณสำหรับควบคุมการเบิกจ่าย มีการตรวจสอบยอดการจัดทำบัญชีและ

การบริหารพัสดุ มีการสรุปผลการบริหารงบประมาณ และมีการตรวจสอบโดยหน่วยตรวจสอบภายใน โดยดำเนินการเบิกจ่ายกับหน่วยเบิกเดิม

ด้านบุคคล มีการบริหารทรัพยากรบุคคลตามกรอบอัตรากำลัง มีกระบวนการวางแผน อัตรากำลังที่สอดคล้องกับความต้องการ อัตราดำเน่งว่างที่เก็ชยณเมื่อสิ้นปีงบประมาณ บรรจุและ แต่งตั้งบุคลากรสอดคล้องกับเป้าหมายแผนอัตรากำลัง มีบุคลากรช่วยราชการและมีการจัดจ้างบุคลากร รวมทั้งมีการขอความอนุเคราะห์สนับสนุนบุคลากรจากสถานศึกษาในสังกัดมาช่วยปฏิบัติงาน เน้นการบริหาร จัดการแบบมีส่วนร่วมกับเครือข่ายโรงเรียน สหวิทยาเขต บุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้รับการพัฒนาศักยภาพ และสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับอย่างมีคุณภาพ ตามสถานการณ์ สามารถส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะงานด้านบุคคลให้ข้าราชการครูในสังกัด ได้รับการให้มี และเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้นจำนวนมาก นอกจากนี้ ในการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จในครั้งเดียว (One stop service) และการให้บริการข้อมูลออนไลน์ ทำให้บุคลากรทางการศึกษาได้รับความสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยจากการไม่ต้องเดินทางมาติดต่อกันเขตพื้นที่ด้วยตนเอง

ด้านบริหารทั่วไป แต่ละเขตพื้นที่มีการพัฒนาเครือข่ายระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการที่มีคุณภาพทั้งการขับเคลื่อนภาระงาน พัฒนาระบบฐานข้อมูล BIG DATA และ ระบบการบริหารจัดการเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากร ทางการศึกษา และนักเรียนได้รับการดูแลความปลอดภัย ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ มีเครือข่ายการพัฒนา และสร้างความร่วมมือ ร่วมกับสถานศึกษาในสังกัด ได้รับการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ จากสถานศึกษาในสังกัด และหน่วยงานภายในท้องถิ่นเป็นอย่างดี รวมทั้งมีการหมุนเวียน สถานที่จัดการประชุมประจำเดือนตามเครือข่ายสถานศึกษาในสังกัด มีอาคารสถานที่ที่สามารถรองรับ บุคลากรได้เพิ่มขึ้น เอื้อต่อการปฏิบัติงานและผู้มารับบริการสภาพภูมิทัศน์โดยรอบสำนักงานเขตพื้นที่ สะอาด ร่มรื่น และปลอดภัย

๔) ปัญหาและอุปสรรค

ด้านวิชาการ การกำกับนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้จากศึกษานิเทศก์ที่มีไม่ครบ ตามจำนวนกรอบอัตรากำลัง ศึกษานิเทศก์มีประสบการณ์น้อย และพื้นที่ตั้งของสถานศึกษาในสังกัด มีภูมิประเทศแตกต่างกัน ทำให้การออกนิเทศโรงเรียนเป็นไปค่อนข้างลำบาก

ด้านงบประมาณ บุคลากรด้านงบประมาณมีจำนวนไม่เพียงพอและไม่มีความเชี่ยวชาญ/ ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ และปริมาณงานที่มาก ใช้เวลานานในการเดินทางไป ณ หน่วยเบิก เดิมงบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้เขตพื้นที่ในโครงการต่าง ๆ ไม่เพียงพอ และได้รับจัดสรรไม่ครบถ้วน

ด้านบุคคล บุคลากรมีไม่เพียงพอต่อภาระงาน และบางกลุ่มงาน บุคลากรไม่ได้ทำงาน ตรงตามตำแหน่งและภาระงานของตนเอง ปริมาณคนและปริมาณงานไม่สมดุลกัน

ด้านบริหารทั่วไป สำนักงานเขตพื้นที่ยังไม่มีอาคารสำนักงาน อุปกรณ์ทำงาน ไม่มี ยานพาหนะสำหรับใช้อำนวยความสะดวกในการติดต่อราชการหรืองานอื่นที่เกี่ยวข้อง ห้องน้ำไม่เพียงพอ ต่อการใช้งานของเจ้าหน้าที่และผู้มาติดต่อกัน ห้องทำงานของเจ้าหน้าที่คับแคบ

๕) แนวทางการแก้ไขปัญหา

ด้านวิชาการ ควรมีการจัดอบรมศึกษานิเทศก์ มีการส่งเสริมให้ใช้เครือข่าย ทางการศึกษาของเขตพื้นที่ให้การช่วยขับเคลื่อนด้านวิชาการ และมีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้มีสมรรถนะตามสายงาน

ด้านงบประมาณ ควรดำเนินการตั้งหน่วยเบิกจ่ายในแต่ละสำนักงานเขต พร้อมจัดสรรงบประมาณด้านครุภัณฑ์และวัสดุสำนักงาน ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีออนไลน์ Google form ในการสนับสนุนการควบคุมงบประมาณ ตลอดจนให้มีการอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะตามสายงาน

ด้านบุคคล ขอรับการจัดสรรบุคลากรให้ครบตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขและคุณสมบัติที่ ก.ค.ศ. กำหนดไว้ ตรงความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ให้เพียงพอตามตำแหน่งโครงสร้างการบริหารงาน พร้อมส่งเสริมสร้างความรู้ และทักษะการปฏิบัติหน้าที่ ยึดแนวทางการปฏิบัติในการทำงานเป็นทีม มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดำเนินงานต่าง ๆ จัดให้มีการอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะตามสายงาน และการศึกษาดูงานเขตพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการด้านบุคคลที่ดีเลิศ

ด้านบริหารทั่วไป ขอรับการจัดสรรงบประมาณซ่อมแซมอาคาร ประสานขอรับการสนับสนุนครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ปฏิบัติงานจากสถานศึกษาในสังกัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ ขอรับการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อครุภัณฑ์ รวมถึงรถ/พาหนะ และจัดทำแผนขยายสำนักงานเขตพื้นที่เพื่อให้สะดวกต่อการปฏิบัติงานและให้เพียงพอต่อการรองรับผู้มาติดต่อราชการ

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ปัญหาในการบริหารจัดการศึกษา ประถมศึกษา คือ การจัดโครงสร้างไม่สอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษาประถมศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งการบริหารจัดการระดับประถมศึกษาแตกต่างจากระดับการศึกษาอื่นที่จำเป็นต้องได้รับความรู้อย่างเป็นระบบ ความรู้เฉพาะด้าน เพื่อวางรากฐานสำคัญในการไปประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปที่เหมาะสมตามศักยภาพของตนเอง ซึ่งการจัดโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการที่ใช้ยูนิตนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ มีจำนวน ๖ องค์กรหลัก ซึ่งผ่านมาแล้ว ๒๐ ปี ต้องได้รับการปรับปรุงโครงสร้างให้ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องปรับปรุงโครงสร้างให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันเช่นเดียวกัน เพื่อลดภาระงานที่ซ้ำซ้อนและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความชัดเจน คือ การจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษาเป็นสำนักในโครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นเจ้าภาพในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษาประถมศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอย่างแท้จริง

๒.๑๕ แนวคิดด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ และพัฒนาการของผู้เรียน

สมชาย รัตนทองคำ (๒๕๕๐) การจัดการเรียนการสอนที่ดีนั้นจะต้องเข้าใจพื้นฐานด้านพัฒนาการของผู้เรียน และจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้เรียนในวัยที่สอนเป็นอย่างดี พัฒนาการของผู้เรียนและจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้เรียนในวัยต่างกันจะมีความแตกต่างกัน Havighurst นักจิตวิทยา ได้แบ่งพัฒนาการของผู้เรียนไว้เป็น ๖ ช่วงอายุ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ ดังนี้

๑. วัยเด็กตอนกลาง อายุประมาณ ๖ - ๑๒ ปี

วัยนี้เป็นวัยของเด็กระดับชั้นประถมศึกษา เป็นช่วงที่กำลังเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจภายใต้การดูแลของผู้ปกครอง ด้านพัฒนาการและการจัดการเรียนการสอนของเด็กวัยนี้ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑.๑ ทักษะด้านร่างกายที่จำเป็น

เด็กวัยนี้เป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับการฝึกทักษะด้านร่างกาย ที่จำเป็นต่อการเล่นและทำกิจกรรม ส่วนทางด้านจิตใจต้องการความยอมรับจากเพื่อน

แนวทางการจัดการศึกษา ควรเน้นพัฒนาทักษะด้านร่างกาย และส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มโดยเฉพาะควรจัดให้อยู่ในกลุ่มที่มีความสามารถเท่าเทียมกันเพื่อไม่ให้เกิดกีดกันหรือผิดหวังในความสามารถของตนเอง

๑.๒ การสร้างเจตคติที่ดีความรู้สึกรับรู้การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเจริญเติบโต ของตนเอง ได้แก่ การพัฒนานิสัยในการรักษาตนเอง เช่น ความสะอาด ความปลอดภัย ส่วนทางด้านจิตวิทยาพบว่า ส่วนใหญ่ต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่และเพื่อน

แนวทางการจัดการศึกษา มุ่งเน้นให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ตามศักยภาพอย่างเหมาะสม จะทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองและมีบุคลิกภาพที่ดี ดังนั้น จึงมีการสอน เกี่ยวกับสุขนิสัยอย่างสม่ำเสมอ และควรใช้กิจกรรมการศึกษาเข้าช่วย

๑.๓ การเรียนรู้เป็นกลุ่ม

การเรียนรู้ในการรวมกลุ่มวัยเดียวกัน ได้แก่ เรียนรู้ในฐานะผู้ให้และผู้รับ การคบเพื่อน ทำให้สามารถพัฒนาบุคลิกภาพด้านสังคม ด้านจิตวิทยา พบว่า เด็กวัยนี้จะเริ่มก้าวออกจากครอบครัวสู่สังคมของเพื่อน จะเรียนรู้และมีความพึงพอใจในสังคมเพื่อนฝูงมากขึ้น จะเรียนรู้ในการปฏิบัติตนกับคนแปลกหน้า

แนวทางการจัดการศึกษา ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาตนเองในเรื่องการรวมกลุ่ม พบปะเพื่อน ครูสามารถใช้กระบวนการทางสังคมเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาและพัฒนาการเรียนรู้อย่างได้ผล

๑.๔ การเรียนรู้ด้านบทบาทตามเพศ การเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทที่เหมาะสมสำหรับเพศชายและหญิง ได้แก่ การรู้จักวางตัว ด้านจิตวิทยา เด็กได้รับรู้เกี่ยวกับการกระทำตนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างเพศ เมื่ออยู่ในครอบครัวและสังคม

แนวทางการจัดการศึกษา ควรจัดให้เด็กได้มีโอกาสเผชิญกับสถานการณ์เพื่อให้แสดงบทบาทตามเพศอย่างเหมาะสมตามธรรมชาติ เพื่อสนับสนุนหรือแก้ไขจุดบกพร่องบางประการที่พบในตัวเด็ก

๑.๕ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น

การพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ ได้แก่ การเรียนรู้ในการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณที่สอดคล้องกับสภาพของสังคม ด้านร่างกาย พบว่า อาจมีเด็กบางคนที่มีการพัฒนายังไม่สมบูรณ์ เช่น ระบบประสาทและกล้ามเนื้อนิ้วมือและแขนยังไม่มีความสัมพันธ์กัน

แนวทางการจัดการศึกษา โรงเรียนต้องพิจารณาเด็กที่มีการพัฒนาไม่เท่าเทียมกัน ควรจัดให้กลุ่มที่มีความพร้อมใกล้เคียงกันอยู่ในห้องเดียวกัน

๑.๖ การพัฒนาความคิดรวบยอดที่จำเป็น

ความคิดรวบยอด หมายถึง ความคิดที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชัดเจน ความคิดรวบยอดที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตประจำวันที่ต้องพัฒนา ได้แก่ ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับประกอบอาชีพ ความรับผิดชอบ ในฐานะพลเมืองดี และความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ในสังคม เป็นต้น ด้านจิตวิทยา การเรียนรู้ พบว่า เด็กที่มีความพร้อมที่จะเข้าโรงเรียนได้นั้น มักจะมีความคิดรวบยอด เกี่ยวกับสิ่งง่าย ๆ มาก่อนแล้ว ได้แก่ ความขม ความหวาน ความโกรธ ความรัก เป็นต้น การสร้างความคิด รวบยอดที่ยาก และซับซ้อน มักจะเริ่มต่อยอดจากความคิดรวบยอดต่าง ๆ ที่เด็กได้เรียนรู้แล้ว

แนวทางการจัดการศึกษา ควรมุ่งสร้างความคิดรวบยอดให้เด็กพบหรือเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรมให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดหรือสร้างความคิดรวบยอดจากสภาพที่เป็นจริง หลังจากนั้นค่อย ๆ สร้างความคิดรวบยอดในสิ่งที่เป็นนามธรรมที่ซับซ้อนในภายหลัง เช่น เวลา โอกาส อำนาจ เป็นต้น

๑.๗ การพัฒนาด้านคุณธรรม

การพัฒนาความรู้สึกผิดชอบ ศีลธรรมและคุณธรรมในสังคม เริ่มเข้าใจว่า “ดี” แตกต่างจาก “เลว/ชั่ว” อย่างไร การพัฒนาศีลธรรมของเด็กจะเริ่มจากการควบคุม อบรม ดูแล สั่งสอนของบิดามารดา ต่อจากนั้นจะไปสู่การรับรู้กฎเกณฑ์ของสังคมต่อไป กระบวนการดังกล่าวจะทำให้เด็กเรียนรู้การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมได้ในที่สุด

แนวทางการจัดการศึกษา โรงเรียนควรมีบทบาทในการให้การศึกษา อบรม และพัฒนาความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และให้รู้กฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันในสังคมภายนอกอย่างสงบสุข โดยการสอนศีลธรรม จรรยา มารยาทในห้องเรียน การให้รางวัลกับผู้ที่ทำความดี ทำโทษกับผู้ที่ทำผิด กฎเกณฑ์ ครูทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี และเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มกับเพื่อน เป็นต้น

๑.๘ การเป็นตัวของตัวเอง

เด็กจะเริ่มมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น และเริ่มมีความเชื่อมั่นในตนเอง สร้างความเป็นอิสระจากความคิดของผู้อื่นมากขึ้น กลุ่มเพื่อนของเด็กก็มีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาความเป็นอิสระได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

แนวทางการจัดการศึกษา โรงเรียนและเพื่อนมีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนา ความคิด และความเป็นอิสระของเด็กเป็นอย่างมาก เด็กจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวจากการพัฒนาความเป็นอิสระของตนเองก็ขึ้นกับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นสำคัญ ถ้าหากครูใช้วิธีการทำงานร่วมกับเด็กและให้เด็กพยายามทำงานด้วยตนเอง ก็จะเป็นวิธีการที่จะช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาความเป็นอิสระได้มาก โรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่น ให้เด็กมีโอกาสศึกษาด้วยตนเอง มีโอกาสวิพากษ์วิจารณ์ผลงานต่าง ๆ ของตนเอง เป็นต้น

๑.๙ การพัฒนาเจตคติที่ดีต่อสังคม การพัฒนาเจตคติที่ดีต่อกลุ่มคนและสถาบันในสังคม

การเรียนรู้เกี่ยวกับเจตคติหรือความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อการกระทำต่าง ๆ ส่วนใหญ่เกิดจาก ๑) การเลียนแบบบุคคลที่เด็กยอมรับ ๒) ประสบการณ์ที่ทำให้เด็กดีใจหรือเสียใจจากเหตุการณ์นั้นหลาย ๆ ครั้ง ๓) ประสบการณ์หรือเหตุการณ์ที่ทำให้เด็กดีใจหรือเสียใจ ช่วงปลายของเด็กวัยนี้ ได้เรียนรู้เจตคติต่าง ๆ ที่มีต่อสังคมมากขึ้น และมักจะไม่เปลี่ยนเจตคติโดยง่าย นอกจากว่าจะประสบปัญหา/เหตุการณ์ต่าง ๆ หรือไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเมื่อเป็นผู้ใหญ่ จึงทำให้ยอมเปลี่ยนแปลงเจตคติและความเชื่อของตนที่เคยมีอยู่

แนวทางการจัดการศึกษา โรงเรียนควรทำหน้าที่อบรมสั่งสอน และสร้างเจตคติที่ดีในสังคมประชาธิปไตย เช่น เจตคติที่ดีต่อศาสนา ต่อความคิดเห็นของบุคคลอื่น ต่อสิทธิมนุษยชน ต่อวิถีประชาธิปไตย และต่อความร่วมมือระหว่างชาติ เป็นต้น

๒. วัยรุ่น อายุประมาณ ๑๒ - ๑๘ ปี

วัยนี้เป็นวัยของเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษา จะมีการพัฒนาทั้งด้านกายและอารมณ์ มีความแตกต่างระหว่างเพศเห็นได้ชัดเจน สิ่งที่เด็กได้เรียนรู้มากที่สุดในช่วงวัยรุ่นนี้คือทางด้านอารมณ์ และสังคม ไม่ใช่

ทางสติปัญญา เป็นวัยที่จะเรียนวิธีการทำงานร่วมกับเพื่อนที่มีความสนใจแบบเดียวกัน ความสนใจในวิชาชีพ การพัฒนาของเด็กวัยรุ่นสรุปได้ดังนี้

๒.๑ ความสัมพันธ์กับเพื่อน การบรรลุความสัมพันธ์กับเพื่อนรุ่นเดียวกันทั้งสองเพศ ได้แก่ การเรียนรู้เกี่ยวกับการทำตัวเป็นผู้ใหญ่ การรวมกลุ่ม ทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ และการเรียนรู้เกี่ยวกับการนำกลุ่มโดยปราศจากการใช้อิทธิพลบังคับ สิ่งที่มีอิทธิพลมากของวัยรุ่น คือ การยอมรับของกลุ่ม

แนวทางการจัดการศึกษา โรงเรียนควรเป็นสถานที่เด็กได้ใช้เป็นสนามสำหรับจัดกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ เช่น การจัดชมรม สโมสร สถานักเรียน กีฬา ดนตรี ศิลปะ เป็นต้น

๒.๒ การบรรลุบทบาททางสังคมของตนเอง การบรรลุบทบาททางสังคมของผู้ชายและผู้หญิง ได้แก่ การยอมรับและเรียนรู้บทบาทที่ผู้ชายหรือผู้หญิงพึงกระทำ ในทางจิตวิทยาสังคมของเรายังไม่มีเท่าเทียมกันระหว่างผู้ชายและผู้หญิง โดยส่วนใหญ่ผู้ชายไม่มีปัญหาในการพัฒนาเกี่ยวกับบทบาทชาย แต่สำหรับเพศหญิงอาจมีการรืออยู่บ้างเกี่ยวกับบทบาทของผู้หญิง ในฐานะเป็นภรรยาหรือเป็นแม่ของเด็ก

แนวทางการจัดการศึกษา โรงเรียนควรมีบทบาทช่วยส่งเสริมให้วัยรุ่นที่เป็นผู้หญิงมีความเข้าใจในบทบาทของผู้หญิง โดยการเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ หรือจัดให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับจิตวิทยา หรือวรรณคดีต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจในบทบาทของผู้หญิงได้ดีขึ้น

๒.๓ การยอมรับสภาพทางร่างกาย การยอมรับสภาพทางร่างกายและใช้ร่างกายอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการจัดการศึกษา ๑) ควรใช้ทักษะทางกายและพัฒนาการทางกายเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มเด็กในวิชาพลศึกษา ๒) ใช้วิชาสุขศึกษาหรือชีววิทยาในการสอนเรื่องการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและเพศซึ่งแตกต่างกัน ๓) พยายามเอื้อต่อข้อซักถามของนักเรียนในเรื่องเพศ และการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย

๒.๔ การบรรลุความเป็นอิสระจากผู้ปกครอง การบรรลุความเป็นอิสระทางด้านจิตใจจากบิดามารดาและผู้ใหญ่ ในทางจิตวิทยาหากผู้ปกครองหรือบิดามารดาไม่เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของวัยรุ่นอาจทำให้การดำเนินชีวิตผิดพลาดได้ง่าย

แนวทางการจัดการศึกษา ๑) ให้เด็กได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างเด็กกับบิดามารดาจากวรรณกรรมต่าง ๆ ๒) ให้ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลกระทบต่อศีลธรรมในสังคม ๓) ช่วยเหลือผู้ปกครองได้เข้าใจสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่แท้จริง

๒.๕ การเตรียมตัวเพื่อดำรงชีวิตครอบครัว การพัฒนาเจตคติที่ดีต่อชีวิตครอบครัวซึ่งเจตคติเหล่านี้มักมาจากประสบการณ์ที่ได้รับจากชีวิตภายในครอบครัวของเด็กเอง

แนวทางการจัดการศึกษา โรงเรียนช่วยเด็กในด้านการพัฒนาการ เรื่อง ชีวิตแต่งงาน และการมีครอบครัวโดย ๑) จัดสอนวิชาการจัดการบ้านการเรียน ๒) ให้ประสบการณ์ชนิดต่าง ๆ กับนักเรียน ๓) เชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ข้อมูลที่ถูกต้องในการเตรียมตัวชีวิตการแต่งงาน ๔) จัดสอนวิชาที่เกี่ยวกับชีวิตการแต่งงานและชีวิตครอบครัว

๒.๖ การเตรียมตัวทางด้านเศรษฐกิจ การวางแผนในการประกอบอาชีพและการสร้างความรู้สึกว่ามีความสามารถในการครองชีวิตได้ และการเตรียมตัวเรื่องอาชีพ

แนวทางการจัดการศึกษา โรงเรียนช่วยเหลือการเตรียมการอาชีพโดยการแนะแนวให้เด็กได้เลือกประกอบอาชีพตามความสนใจและความถนัดของนักเรียน นอกจากนั้นควรจัดการเรียนการสอนในวิชาพื้นฐานของอาชีพเพื่อเป็นการสร้างเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพให้เด็กอีกด้วย

๒.๗ การแสวงหาค่านิยมและคุณธรรม การแสวงหาค่านิยมและคุณธรรมเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เด็กมีลักษณะเฉพาะของตนเองในด้านจิตวิทยาพบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่มีความสนใจเกี่ยวกับปัญหาทางด้านปรัชญา การเมือง ศาสนา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้วัยรุ่นเหล่านี้มีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบค่านิยม และคุณธรรม ในสังคมได้เป็นอย่างดี

แนวทางการจัดการศึกษา โรงเรียนช่วยให้นักเรียนได้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบค่านิยมและการดำรงชีวิตที่เหมาะสมในสังคม โดยบูรณาการในรายวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๘ ความรับผิดชอบต่อสังคม การเข้าไปมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบต่อชุมชน ศาสนา และประเทศชาติ ในทางจิตวิทยาถือว่าการรับผิดชอบต่อสังคมนั้นได้มีการพัฒนามาตั้งแต่เด็กเล็ก โดยจะมีความตระหนักในความรับผิดชอบต่อบ้านตนเอง จากนั้นขยายขอบเขตต่อในชั้นเรียน โรงเรียน ชุมชน และสังคม จนถึงประเทศชาติ

แนวทางการจัดการศึกษา โรงเรียนมีส่วนร่วมช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมได้ โดย ๑) เปิดโอกาสให้เด็กได้ศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตนเอง ๒) ให้เด็กได้ศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วรรณคดี ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและประเทศชาติ ๓) ให้ร่วมในพิธีต่าง ๆ ที่ฝึกอบรมให้มีความจงรักภักดีต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ เป็นต้น

ตารางที่ ๓ เปรียบเทียบพัฒนาการการเรียนรู้ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

พัฒนาการด้าน	ระดับประถมศึกษา	ระดับมัธยมศึกษา
ร่างกาย	๑) การเจริญเติบโตทางร่างกายของเด็กวัยประถมศึกษาจะช้ากว่าเด็กวัยอนุบาล ๒) เด็กหญิงที่มีความเจริญเติบโตทางร่างกายเร็วกว่าเพื่อนวัยเดียวกัน มักจะมีปัญหาทางการปรับตัว ๓) พัฒนาการของกล้ามเนื้อกระดูกและประสาทจะเพิ่มขึ้น ๔) การประสานระหว่างมือ และตาของเด็กวัยนี้จะดีขึ้น เด็กสามารถที่จะอ่านเขียน และวาดรูปได้ดีขึ้น กิจกรรมในโรงเรียนควรจะสนับสนุนให้เด็กใช้ความคิดสร้างสรรค์ วาดรูปและศิลปะ	พัฒนาการทางร่างกายของเด็กวัยนี้เป็นไปอย่างรวดเร็ว จนทำให้เด็กวัยรุ่นเองตระหนักในการเปลี่ยนแปลง และมีความวิตกกังวล เช่น ๑) วัยรุ่นจะเริ่มต้น มีการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย มีการเปลี่ยนแปลงทางความสูง และน้ำหนักอย่างรวดเร็วมาก (growth spurt) ๒) อัตราการเจริญเติบโตของส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย อาจเกิดขึ้นไม่พร้อมกันหรือเวลาเดียวกัน

พัฒนาการ ด้าน	ระดับประถมศึกษา	ระดับมัธยมศึกษา
อารมณ์	<p>เด็กระดับประถมศึกษามีพัฒนาการ และพฤติกรรมด้านอารมณ์ในลักษณะต่าง ๆ ครูควรให้เด็กได้เรียนรู้การรู้จักควบคุมอารมณ์ของตน มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเท่าทันอารมณ์ของตนเอง</p>	<p>เด็กช่วงวัยก่อนเข้าวัยรุ่น และวัยรุ่นค่อนข้างอ่อนไหวง่าย มักจะควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ค่อยได้เพราะร่างกายเกิดความเปลี่ยนแปลงจากเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ และเกิดมีฮอร์โมนเพศ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งรูปร่างและความคิดความรู้สึกต้องการมีอิสรภาพ จึงไม่ชอบการถูกบังคับ</p>
เชาวน์ปัญญา/ ด้านสติปัญญา	<p>เด็กในวัยนี้มีความสามารถ คิดเหตุผลเชิงตรรกะได้ สามารถที่จะรับรู้สิ่งแวดล้อมได้ตามความเป็นจริง มีพัฒนาการทางด้านภาษาและการใช้สัญลักษณ์ เจริญก้าวหน้ามาก เด็กจะเริ่มเข้าใจกฎเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างมี เหตุผลและเข้าใจความหมายของบทเรียนทั้งทางคณิตศาสตร์ ภาษา และการอ่าน มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และสามารถอธิบายได้ เด็กวัยนี้มักจะสนใจคำโคลงหรือกลอนที่สอดคล้องกันหรือปัญหาต่าง ๆ ที่จะต้องแก้ด้วยความคิด เหตุผล ถ้าแก้ได้ก็จะมีภูมิใจ</p>	<p>เด็กระดับมัธยมศึกษาเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางสติปัญญา ขั้นการคิดแบบเหตุผลเชิงนามธรรม เด็กจะมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หรือสรุปเหตุผลอย่างเป็นระบบ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) สามารถคิดหาเหตุผลเชิงสมมติ การคิดเหตุผล โดยวิธีนี้เป็นการสรุปเหตุผลจากกฎหลักการทั่วไปสู่เหตุการณ์ เฉพาะ โดยใช้ข้อมูลที่สมมุติขึ้น ๒) สามารถคิดหาเหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นวิธีการสรุปกฎเกณฑ์จากข้อเท็จจริง เฉพาะไปสู่กฎทั่วไป
สังคม	<p>เด็กระดับประถมศึกษานี้จะมีการคบหาสมาคมกันระหว่างเพื่อน ๆ และรู้สึกพึงพอใจในการได้อยู่ร่วมกันกับเพื่อนในสังคมยุคใหม่ เช่น ในเวลานี้ เพื่อนจะมีความสำคัญต่อเด็กมากขึ้น ความสามารถของเด็กจะพัฒนาขึ้น ทั้งทางวิชาการ และการทำกิจกรรมกับกลุ่ม ความสำเร็จในกิจกรรมดังกล่าวจะส่งผลให้เด็กรู้สึกว่าเขามีความสามารถ และจะทุ่มเทกำลังกาย และใจในกิจกรรมทั้งหลาย ด้วยความมานะพยายาม</p>	<p>เด็กระดับมัศึกษานี้จะมีลักษณะทางจิตสังคมในชนความมีเอกลักษณ์ ความสับสน ในบทบาทตามแนวคิดทฤษฎี พัฒนาการทางบุคลิกภาพ ของอิริคสัน คือจะพัฒนาการภาวะเอกลักษณ์แห่งตน ในด้านอาชีพ บทบาททางเพศ การเมือง ศาสนา หรือไม่ก็เกิดความรู้สึกสับสน ในบทบาทและภาวะความ เป็นคนผู้ที่มี อิทธิพลต่อพัฒนาการทางสังคม คือ กลุ่มเพื่อน และแนวทางในการสนับสนุน กิจกรรมเพื่อพัฒนาการ และพฤติกรรม</p>

พัฒนาการ ด้าน	ระดับประถมศึกษา	ระดับมัธยมศึกษา
	<p>แต่ถ้าทำกิจกรรมทั้งหลายไม่ได้ หรือทำแล้วไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ หรือครูก็จะเกิดความรู้สึกด้อย ครูควรส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมหรือการทำงานต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม บางครั้งก็ให้ทำงาน อย่างอิสระ เพื่อฝึกการพึ่งตนเอง และมีความรับผิดชอบในการทำงาน นอกจากนี้ครูควรให้การเสริมแรง โดยทั่วถึงกันตามความเหมาะสมเพื่อให้รู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง</p>	<p>ด้านสังคม ดังรายละเอียด ต่อไปนี้</p> <p>๑) เด็กมักจะทำตามข้อตกลงในกลุ่มเพื่อน ๆ มากกว่าปฏิบัติตามพ่อแม่</p> <p>๒) เด็กจะขาดความมั่นใจทำอะไรคล้าย ๆ กันกับกลุ่มเพื่อนเพื่อต้องการการยอมรับ</p> <p>๓) เด็กจะสนใจในเพศตรงกันข้าม</p> <p>๔) เด็กหญิงมีการพัฒนามิติด้านสังคมเร็วกว่าเด็กชายในวัยเดียวกัน</p>
<p>จริยธรรม</p>	<p>เด็กวัยประถมศึกษาจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะปฏิบัติตามแม่แบบ ซึ่งอาจเป็นผู้ใหญ่ที่เด็กนิยมชมชอบ หรือกลุ่มเพื่อน เด็กจะมีพัฒนาการเรียงตามลำดับจากขั้นต่ำสุดไปสูงสุด ตามแนวคิดทฤษฎี พัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก จากการศึกษาระยะยาวพบว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะพัฒนาขึ้นสอดคล้องกับพัฒนาการทางปัญญา ตามทฤษฎีของเพียเจต์ เพราะการที่เด็ก จะวินิจฉัยจริยธรรมว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี สิ่งใดควรหรือไม่ควรนั้นต้องอาศัยการใช้เหตุผลเชิงตรรกวิทยาและความคิดเชิงนามธรรม นอกจากแม่แบบแล้ว สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรม มีอีกหลายประการ เช่น ค่านิยมทางจริยธรรม ของตัวเขา ของกลุ่มเพื่อน ของพ่อแม่ และครู ตลอดจนสภาพต่าง ๆ ในสถานการณ์ แวดล้อม พฤติกรรมที่ปรากฏให้เห็น ค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคม ควรได้รับการปลูกฝังโดยทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อฝึกพฤติกรรม</p>	<p>เด็กระดับมัธยมศึกษาจะมีพฤติกรรมและพัฒนาการด้านจริยธรรมในระดับตามกฎเกณฑ์สังคม</p> <p>- เด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมในชั้นความคาดหวังทางสังคม ความสัมพันธ์ และการคล้อยตาม ซึ่งเด็กจะดำเนินชีวิตและบทบาทตามความคาดหวังของผู้ใกล้ชิดตนเอง หรือตามที่ผู้คนทั่วไปคาดหวังเป็นบทบาทของปัจเจกบุคคล</p> <p>- เด็กระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมในชั้นระบบ สังคมและมโนธรรม คือการปฏิบัติตาม หน้าที่ที่ได้รับหรือตกลงไว้กับผู้อื่นเพื่อพยุกรักษาสถาบันโดยส่วนรวมให้ดำเนินไปได้ คิดว่ากฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ ตามเว้นแต่กรณีที่มีการปฏิบัติงานนั้นมีความขัดแย้งมากกับหน้าที่ทางสังคมอื่น ๆ ที่ได้กำหนดไว้ตายตัวแล้ว เพื่อหลีกเลี่ยงการแตกแยกของระบบ นอกจากนี้เด็กยังคิดว่าสิ่งที่ถูกต้อง อีกประการหนึ่ง คือ การได้ทำประโยชน์แก่สังคม กลุ่มคน หรือสถาบันเพื่อปฏิบัติตามพันธะที่ตนเอง</p>

พัฒนาการ ด้าน	ระดับประถมศึกษา	ระดับมัธยมศึกษา
	เชิงจริยธรรม ตามธรรมชาติของเด็ก ช่วงวัยนี้ มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความ อุตสาหะ พยายามทำงานด้วยความ ตั้งใจและชอบปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่าง เคร่งครัดจึงเป็นเรื่องที่ไม่ยากและลำบาก เกินไปสำหรับครูที่จะส่งเสริมเด็กในช่วง วัยนี้ ให้พัฒนาการและพฤติกรรม เชิงจริยธรรม	เป็นผู้กำหนดด้วยจิตสำนึกแห่งมโนธรรม

พระศรีญาณวงศ์ ปณฺทิตเสวี และคณะ (๒๕๖๔) จิตวิทยาการศึกษา หมายถึง วิชา
ที่เกี่ยวกับปัญหาทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ตลอดจนจิตวิทยาธรรมชาติและกระบวนการศึกษา
เรียนรู้ เพื่อนำหลักเกณฑ์ทางจิตวิทยาที่ได้รับจากการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอนให้ได้ผลดี
มีประสิทธิภาพ ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในสภาพของการจัดการเรียนการสอน โดยมีเนื้อหา
และระเบียบวิธีการส่วนของเนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับธรรมชาติของการเรียนรู้และพัฒนาการ สภาวะ
ของเด็ก และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และประมวลนำเนื้อหามาหาวิธีการจัดรูปแบบที่ทำให้ครูและ
ผู้เกี่ยวข้องกับผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้

จิตวิทยาการศึกษามีประโยชน์สำหรับบุคคลทุกวัยไม่เฉพาะครูผู้สอน เช่น ผู้บริหาร
การศึกษา นักแนะแนว ศึกษานิเทศก์ หัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งบิดา มารดา ผู้ปกครอง ในด้านต่าง ๆ
ต่อไปนี้

๑. ช่วยให้ครูเข้าใจธรรมชาติ ความเจริญเติบโตของเด็กและสามารถนำความรู้ที่ได้มาจัดการเรียน
การสอนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการ ความสนใจของเด็กแต่ละวัย
๒. ช่วยให้ครูสามารถเตรียมบทเรียน วิธีสอน จัดกิจกรรม ตลอดจนใช้วิธีการวัด และ
ประเมินผลการศึกษาได้สอดคล้องกับวัย ซึ่งเป็นการช่วยให้จัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ
๓. ช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมได้อย่างสนุกสนานด้วยบรรยากาศของความเข้าใจ การให้
ความร่วมมือ และให้การยอมรับซึ่งกันและกัน
๔. ช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครู ผู้ปกครองและเด็ก ทำให้ปกครองเด็กง่ายขึ้น และ
สามารถทำงานกับเด็กได้อย่างราบรื่น
๕. ช่วยให้ครูป้องกันและหาทางแก้ไข ตลอดจนพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กได้อย่างเหมาะสม
๖. ช่วยให้ผู้บริหารการศึกษาวางแนวทางการศึกษา จัดหลักสูตร อุปกรณ์การสอนและ
การบริหารงานได้เหมาะสม
๗. ช่วยให้ผู้เรียนเข้ากับสังคมได้ดี

บทที่ ๓

สถานการณ์ปัจจุบัน และปัญหา

จากการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน และปัญหาของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่า

๓.๑ สถานการณ์ปัจจุบัน

มาตรา ๓๑ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแล การศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และการอาชีวศึกษา แต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อยู่ใน อำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่นที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ กำหนดนโยบาย แผน และ มาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬา ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษารวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การจัดการศึกษาและราชการอื่น ตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือ ส่วนราชการสังกัดกระทรวง

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๖ กำหนดให้จัดระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นระเบียบบริหารราชการในส่วนกลาง ระเบียบ บริหารราชการระดับบุคคล ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการภารกิจหลักตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐ ฉบับปรับปรุง ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อน ประเด็น ๑๑ การพัฒนา ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ในแผนย่อยที่ ๓.๓ การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ประเด็น ๑๒ การพัฒนาการเรียนรู้ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ โดยเฉพาะหมวดหมู่ที่ ๑๒ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๕ เป้าหมายการพัฒนา ที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) รวมทั้งนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ จึงได้กำหนดหลักการสำคัญไว้ดังนี้

๑) สร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้เรียนและประชาชน โดยให้ทุกหน่วยงานนำรูปแบบการทำงาน ที่บูรณาการการทำงานร่วมกัน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียว เพื่อสานต่อความร่วมมือที่เข้มแข็ง และสร้างหลักประกันว่าทุกคนจะต้องมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมทุกพื้นที่

๒) สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กร ประชาชน และประเทศชาติ โดยให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผ่านกลไกการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพ การศึกษา

๓) ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อมุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชน โดยมุ่งเป้าหมายการพัฒนา การศึกษา เพื่อร่วมกัน “พลิกโฉมการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล” (Transforming Education to Fit in the Digital Era)

ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยคำนึงถึงชาติ ศาสนา ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม กีฬา ความปลอดภัย ความมีโอกาและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลต่อการศึกษาระดับพื้นฐาน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร สถานการณ์โครงสร้างประชากรในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ มีสัดส่วนผู้สูงอายุเกินร้อยละ ๑๐ ของประชากรทั้งประเทศ และจะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ ๒๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ และคาดว่าจะมีสัดส่วนร้อยละ ๒๘ ของประชากรทั้งหมด ในปี พ.ศ. ๒๕๗๖ ตามผลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย ในข้อสมมุติภาวะเจริญพันธุ์ระดับปานกลาง (Medium Fertility Assumption) ของสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้คาดประมาณประชากรของประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เนื่องจากจำนวนประชากรผู้สูงอายุ (อายุ ๖๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) ในระยะเวลา ๕ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ มีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งภาวะประชากรสูงอายุในประเทศไทยดังกล่าวมีสาเหตุมาจากการที่คนไทยมีอายุยืนมากขึ้น ประกอบกับการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์หรือการเกิดน้อยลง ส่งผลให้ประชากรวัยเด็กหรือประชากรวัยเรียน มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาจึงต้องวางแผนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีทักษะและสมรรถนะสูง และปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้บูรณาการกับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์ทุกช่วงวัยเพียงพอต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและดิจิทัลอย่างรวดเร็ว (Digital Disruption) เป็นการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สังคมดิจิทัลส่งผลต่อการศึกษาระดับพื้นฐานและมีแนวโน้มที่การจัดการศึกษาจะเปลี่ยนไปโดยการเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องปรับตัวให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับสังคมและองค์กรภายนอก รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล โดยการนำเทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยคาดว่าจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Complete aged Society) ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ทำให้มีสัดส่วนประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น อัตราการเกิดที่ลดลงของประชากรไทย โดยเฉพาะกลุ่มประชากร Generation Y หรือ Gen Y ที่มีสุขภาพดีและอยู่ในวัยที่เหมาะสมต่อการสร้างครอบครัวมีอัตราการให้กำเนิดลดลง ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงต้องวางแผนในการรองรับผลกระทบจากประชากรวัยเรียนที่ลดลง รวมถึงการวางแผนพื้นฐานในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะและสมรรถนะสูง เพิ่มเติมทักษะชีวิต และทักษะทางสังคม และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านการพัฒนาการศึกษา นอกจากนี้ สถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ ส่งผลกระทบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและนักเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งศึกษา ปรับเปลี่ยน และพัฒนารูปแบบ แนวทางและมาตรการในการจัดการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน เพื่อการพัฒนาประเทศต่อไป (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

๓.๒ สภาพปัญหาปัจจุบัน

จากเอกสารรายงานความก้าวหน้า “โครงการพัฒนาเครื่องมือและจัดเก็บข้อมูลความก้าวหน้าในการพัฒนาเด็ก เยาวชน และแรงงานรุ่นใหม่ ระดับจังหวัด ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา (SDG4)” จัดทำโดย เทวธิดา ชันคามโกซึก และคณะ ได้นำเสนอข้อมูลที่บ่งชี้ให้เห็นถึงความก้าวหน้า จุดอ่อน และประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาของไทย เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย คือ การศึกษาที่ยั่งยืน และสถานการณ์ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษาไทยที่ควรรู้เพื่อเป้าหมายการศึกษาที่ยั่งยืน ดังนี้

๑) แนวโน้มการเข้าถึงการศึกษา พบว่า ยังมีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษา โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวยากจน พบว่า มีนักเรียนที่ผ่านการคัดกรองเพื่อรับเงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจน จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไขของ กสศ. ประมาณ ๒.๖ ล้านคน นอกจากนี้ ยังมีเด็กและเยาวชนพิการไม่ปรากฏสัญชาติ และอยู่ในพื้นที่ห่างไกลที่เข้าไม่ถึงบริการการศึกษาทุกระดับด้วยเหตุปัจจัยแตกต่างกันไปอีกด้วย

๒) ความเหลื่อมล้ำมีผลต่อการศึกษา เมื่อพิจารณาผลกระทบจากแนวโน้มการเข้าถึงการศึกษา ซึ่งส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่อการศึกษา ทำให้มีผลต่อคะแนนเฉลี่ย O - NET เด็กไทยมีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ ๕๐

๓) ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาของแต่ละพื้นที่ยังคงปรากฏ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมทางการศึกษาจึงมีข้อเสนอที่ต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษา และลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างพื้นที่ โดยปรับระบบบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน พัฒนาระบบประเมินคุณภาพสถานศึกษาที่ยึดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นหลัก รวมทั้งให้การช่วยเหลืออุดหนุน และสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมโดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล เพื่อเพิ่มอัตราการเข้าเรียนต่อระดับมัธยมปลายและอาชีวศึกษา

๔) เมื่อความรู้เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ไม่แน่นอน ซับซ้อน คลุมเครือ ในอนาคตความรู้จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือ ตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาจึงต้องสร้างทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อให้ผู้เรียนมีทั้ง ๑) ความรู้พื้นฐาน (knowledge) อาทิ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ๒) ทักษะ (attitude) อาทิ การใฝ่หาความรู้ ความอดทน ความรับผิดชอบ และ ๓) ทักษะ (skill) ในด้านความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นนวัตกรรม ความคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะสื่อสารและทำงานเป็นทีม ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว

การศึกษาทั่วโลก (Global Education Monitoring Report: GEM) ภายใต้การสนับสนุนขององค์การยูเนสโกที่เสนอให้ประเทศต่าง ๆ ไม่หยุดเพียงแค่การทำให้เด็กและเยาวชนวัยเรียนเข้าสู่ระบบการศึกษาเท่านั้น แต่ต้องไปถึงผลลัพธ์การเรียนรู้และการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศด้วย

ขณะเดียวกัน หนึ่งในตัวชี้วัดสำคัญของ SDG4 คือ การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น เรื่องสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมทางเพศ สันติศึกษา ความเป็นพลเมืองโลก เป็นต้น คณะทำงานฯ ได้เสนอให้มีการบรรจุสาระการเรียนรู้ในประเด็นสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ในหลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ ด้วย

๕) Big Data คือสิ่งจำเป็น การใช้ Big Data ในการบริหารจัดการของโรงเรียนและหน่วยงานในพื้นที่มากขึ้น (ไม่ใช่เพียงแค่ฐานข้อมูลที่ใช้บันทึกและรายงานผลไปยังหน่วยงานส่วนกลางเท่านั้น) รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานส่วนกลาง ภาคเอกชน เป็นต้น สามารถใช้ประโยชน์ และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาได้ โดยเฉพาะการสร้างความสะดวกภาคทางการศึกษา สำหรับประชากรทุกคนทั้งในและนอกระบบการศึกษา ด้วยการจัดสรรงบประมาณตามอุปสงค์เป็นรายบุคคล (Demand - side Financing) ตลอดจนการระดมทุนจากภาคเอกชนและประชาสังคม เพื่ออุดหนุนในส่วนที่งบประมาณภาครัฐไม่สามารถสนับสนุนได้ เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหาร เป็นต้น

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นวาระการพัฒนาระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๗๓) ที่มีเป้าหมายหลัก ๑๗ ข้อ สำหรับด้านการศึกษา นั้น กำหนดเป็นเป้าหมาย SDG4: Quality Education สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา ทั้งด้านกฎหมาย กลไก และนวัตกรรมการศึกษาหลายประการ ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาของประเทศไทย จึงจำเป็นต้องเน้นการพัฒนาในเชิงคุณภาพให้สามารถสนองตอบความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงการพัฒนาคุณภาพคนให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ (area based) และความสอดคล้องกับสังคมโลกที่มีความซับซ้อนหลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาที่พบว่า ต้องดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาให้นักเรียนเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องได้รับการกำกับดูแลอย่างเหมาะสมเพื่อให้มีคุณภาพให้สอดคล้องกับประเภทและวัยของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และมีประสิทธิภาพ แต่สภาพปัจจุบันของการจัดโครงสร้างการบริหารงาน การประถมศึกษาในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในการขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังขาดความคล่องตัวในการเชื่อมโยงการประสานงาน ส่งเสริม และสนับสนุน ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพราะไม่มีหน่วยงานหลักหรือสำนักในส่วนกลางโดยตรงในการส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษา ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับเขตพื้นที่การศึกษา ส่งผลให้การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพที่ส่งผลต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

สภาพปัญหาปัจจุบันในการสร้างคุณภาพและยกระดับมาตรฐานของโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้นตามเจตนารมณ์ และปรัชญาของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา จากการศึกษาพบปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียน ดังนี้

๑) อัตราการเข้าเรียน พบว่า พื้นที่ในเมืองและนอกเมืองมีจำนวนอัตราการเข้าเรียนแตกต่างกัน สาเหตุหลัก คือ ไม่มีทุนทรัพย์เรียน ต้องการเลี้ยงตนเอง/ครอบครัว ไม่สนใจ และเห็นว่าไม่มีประโยชน์ที่จะเรียน

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านนโยบายมีผลต่อการเข้าไม่ถึงบริการทางการศึกษา เช่น ที่ตั้งของโรงเรียน คุณภาพของบุคลากร คุณภาพของอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน ความไม่เสมอภาคด้านงบประมาณระหว่างโรงเรียนในเมืองกับโรงเรียนในชนบทที่ห่างไกล การถูกเลือกปฏิบัติเนื่องจากความพิการ คุณลักษณะทางสังคม ความยากจน และการด้อยโอกาสเนื่องจากปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจ เป็นต้น ล้วนต่างเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและการเสียโอกาสทางการศึกษา

๒) การดำเนินนโยบายของรัฐบาล อาทิ นโยบายเรียนฟรี ๑๕ ปี เป็นนโยบายเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเต็มตามศักยภาพ โดยสนับสนุนฟรี ๕ รายการ ได้แก่ ค่าจัดการเรียนการสอน ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อย่างเท่าเทียมกัน พบปัญหาและอุปสรรค คือ รัฐต้องใช้งบประมาณเพื่อการศึกษาค่อนข้างสูง เนื่องจากนักเรียนในระดับประถมมีจำนวนมากกว่าระดับการศึกษาอื่น ๆ โดยมีรายละเอียดจำนวนนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ๑ - ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ จำนวนนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ๑ - ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖

ปีการศึกษา	จำนวนนักเรียน (คน)
๒๕๖๒	๓,๙๙๗,๐๓๒
๒๕๖๓	๓,๙๓๙,๑๐๒
๒๕๖๔	๓,๙๐๙,๐๔๓
๒๕๖๕	๓,๘๘๒,๗๓๔
๒๕๖๖	๓,๘๑๕,๗๑๒

๓) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O - NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. จัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O - NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ และประกาศผลทางเว็บไซต์ สทศ. เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๖ สทศ. ได้จัดทำสรุปรายงานผลการทดสอบ O - NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ ผลการทดสอบ พบว่า มีจำนวน ๓ วิชา ที่มีผลการทดสอบอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ คือ วิชาภาษาอังกฤษ (อยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ ๔๖.๔๑) วิชาคณิตศาสตร์ (อยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ ๕๐.๐๙) และวิชาวิทยาศาสตร์ (อยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ ๓๒.๒๑) และมี ๑ วิชาที่มีผลการทดสอบอยู่ในระดับค่อนข้างดี คือ วิชาภาษาไทย (อยู่ในระดับค่อนข้างดี ร้อยละ ๒๗.๖๘) โดยมีรายละเอียดจำแนกตามระดับคุณภาพ ระดับคะแนน จำนวนผู้เข้าสอบ และร้อยละของระดับคุณภาพ จำแนกรายวิชา ดังตารางที่ ๕

ตารางที่ ๕ ระดับคุณภาพผลการทดสอบระดับชาติ (O - NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๕

ระดับคุณภาพ	ระดับคะแนน	วิชาภาษาไทย		วิชาภาษาอังกฤษ		วิชาคณิตศาสตร์		วิชาวิทยาศาสตร์	
		จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ
ดีเยี่ยม	4	5,621	1.00	28,704	5.09	6,552	1.16	1,372	0.24
ดีมาก	3.5	50,312	8.92	21,336	3.78	10,709	1.90	11,118	1.97
ดี	3	127,179	22.54	31,514	5.59	23,336	4.14	35,083	6.22
ค่อนข้างดี	2.5	156,205	27.68	45,548	8.07	55,965	9.92	95,108	16.86
ปานกลาง	2	125,751	22.28	137,820	24.43	124,072	21.99	161,375	28.60
พอใช้	1.5	86,597	15.35	261,845	46.41	282,572	50.09	181,719	32.21
ควรปรับปรุง	1	11,373	2.02	35,995	6.38	47,808	8.47	70,433	12.48
ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง	0	1,254	0.22	1,411	0.25	13,111	2.32	7,961	1.41
รวม		564,292	100.00	564,173	100.00	564,125	100.00	564,169	100.00

๔) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O - NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปการศึกษา ๒๕๖๕ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. จัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O - NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ และประกาศผลทางเว็บไซต์ สทศ. เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖ สทศ. ได้จัดทำสรุปรายงานผลการทดสอบ O - NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปการศึกษา ๒๕๖๕ ผลการทดสอบพบว่า มีจำนวน ๓ วิชาที่มีผลการทดสอบอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ คือ วิชาภาษาอังกฤษ (อยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ ๕๓.๖๐) วิชาคณิตศาสตร์ (อยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ ๕๓.๘๖) และวิชาวิทยาศาสตร์ (อยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ ๔๙.๒๐) และมี ๑ วิชา ที่มีผลการทดสอบอยู่ในระดับค่อนข้างดี คือ วิชาภาษาไทย (อยู่ในระดับค่อนข้างดี ร้อยละ ๒๖.๓๑) โดยมีรายละเอียดจำแนกตามระดับคุณภาพ ระดับคะแนน จำนวนผู้เข้าสอบ และร้อยละของระดับคุณภาพ จำแนกรายวิชา ดังตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ ระดับคุณภาพผลการทดสอบระดับชาติ (O - NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปการศึกษา ๒๕๖๕

ระดับคุณภาพ	ระดับคะแนน	วิชาภาษาไทย		วิชาภาษาอังกฤษ		วิชาคณิตศาสตร์		วิชาวิทยาศาสตร์	
		จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ
ดีเยี่ยม	4	4,451	1.05	4,619	1.09	2,807	0.66	108	0.03
ดีมาก	3.5	44,592	10.49	7,185	1.70	4,846	1.14	701	0.17
ดี	3	104,109	24.50	15,958	3.78	7,670	1.81	3,917	0.93
ค่อนข้างดี	2.5	111,791	26.31	29,832	7.07	21,060	4.96	25,836	6.11
ปานกลาง	2	83,394	19.63	97,781	23.17	108,606	25.57	125,023	29.57
พอใช้	1.5	62,615	14.74	226,156	53.60	228,709	53.86	208,042	49.20
ควรปรับปรุง	1	13,148	3.09	38,657	9.16	36,106	8.50	58,335	13.80
ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง	0	824	0.19	1,749	0.41	14,870	3.50	850	0.20
รวม		424,924	100	421,937	100	424,674	100	422,812	100

การเปรียบเทียบผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O - NET) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ พบว่า

- ปีการศึกษา ๒๕๖๑ มีผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O - NET) คะแนนเฉลี่ย ๔๓.๑๔ คะแนน วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๕๕.๙๐ คะแนน รองลงมา คือ วิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๙.๙๓ คะแนน วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๙.๒๔ คะแนน และวิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๗.๕๐ คะแนน

- ปีการศึกษา ๒๕๖๒ มีผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O - NET) คะแนนเฉลี่ย ๓๗.๙๙ คะแนน วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๔๙.๐๗ คะแนน รองลงมา คือ วิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๕.๕๕ คะแนน วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๔.๔๒ คะแนน และวิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๒.๙๐ คะแนน

- ปีการศึกษา ๒๕๖๓ มีผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O - NET) คะแนนเฉลี่ย ๔๒.๑๓ คะแนน วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๕๖.๒๐ คะแนน รองลงมา คือ วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย ๔๓.๕๕ คะแนน วิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๘.๗๘ คะแนน และวิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๒๙.๙๙ คะแนน

- ปีการศึกษา ๒๕๖๔ มีผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O - NET) คะแนนเฉลี่ย ๔๐.๑๙ คะแนน วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๕๐.๓๘ คะแนน รองลงมา คือ วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๙.๒๒ คะแนน วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๖.๘๓ คะแนน และวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๔.๓๑ คะแนน

- ปีการศึกษา ๒๕๖๕ มีผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O - NET) คะแนนเฉลี่ย ๓๙.๗๓ คะแนน วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๘๓.๘๙ คะแนน รองลงมา คือ วิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๙.๓๔ คะแนน วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๗.๖๒ คะแนน และวิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๒๘.๐๖ คะแนน

ตารางที่ ๗ ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O - NET นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละผลการทดสอบทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ระหว่างปีการศึกษา 2561 - 2565					
รายวิชา	ปีการศึกษา 2565	ปีการศึกษา 2564	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2561
ภาษาไทย	53.89	50.38	56.20	49.07	55.90
ภาษาอังกฤษ	37.62	39.22	43.55	34.42	39.24
คณิตศาสตร์	28.06	36.83	29.99	32.90	37.50
วิทยาศาสตร์	39.34	34.31	38.78	35.55	39.93
รวมเฉลี่ย	39.73	40.19	42.13	37.99	43.14

การเปรียบเทียบผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O - NET) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ พบว่า

- ปีการศึกษา ๒๕๖๑ มีผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O - NET) คะแนนเฉลี่ย ๓๗.๕๐ คะแนน วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๕๔.๔๒ คะแนน รองลงมาคือวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๖.๑๐ คะแนน วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๐.๐๔ คะแนน และวิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย ๒๙.๔๕ คะแนน

- ปีการศึกษา ๒๕๖๒ มีผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O - NET) คะแนนเฉลี่ย ๓๖.๓๐ คะแนน วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๕๕.๑๔ คะแนน รองลงมาคือวิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๓.๒๕ คะแนน วิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๐.๐๗ คะแนน และวิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๒๖.๗๓ คะแนน

- ปีการศึกษา ๒๕๖๓ มีผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O - NET) คะแนนเฉลี่ย ๓๖.๐๑ คะแนน วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๕๔.๒๙ คะแนน รองลงมาคือวิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๔.๓๘ คะแนน วิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๒๙.๘๙ คะแนน และวิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๒๕.๔๖ คะแนน

- ปีการศึกษา ๒๕๖๔ มีผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) คะแนนเฉลี่ย ๓๔.๕๖ คะแนน วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๕๔.๒๙ คะแนน รองลงมาคือวิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๔.๓๘ คะแนน วิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๑.๔๕ คะแนน วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๒๔.๔๗ คะแนน และ

- ปีการศึกษา ๒๕๖๕ มีผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) คะแนนเฉลี่ย ๓๕.๖๘ คะแนน วิชาภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ๕๒.๙๕ คะแนน รองลงมาคือวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๓.๓๒ คะแนน วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย ๓๒.๐๕ คะแนน และวิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย ๒๔.๐๙ คะแนน

ผลการทดสอบ O - NET ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่ได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ ๕๐ ยกเว้นวิชาภาษาไทย จะเห็นได้ว่าคุณภาพของคนไทยยังเป็นอุปสรรคต่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งเรื่องพัฒนาการและสติปัญญา การมีทักษะความรู้ความสามารถไม่เพียงพอที่ส่งผลต่อผลิตภาพ กลุ่มเด็กอายุ ๓ - ๕ ปี ส่วนใหญ่จะอยู่ในสถานศึกษาที่ยังมีปัญหา ด้านคุณภาพและมาตรฐาน กลุ่มเด็กวัยเรียนของไทยส่วนใหญ่มี IQ ที่ต่ำกว่าค่ากลางมาตรฐานสากล ขณะที่ EQ มีคะแนนเฉลี่ยที่ต่ำกว่าระดับปกติ

ตารางที่ ๘ ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการทดสอบ O - NET นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยร้อยละผลทดสอบทางการศึกษาระดับพื้นฐาน ระหว่างปีการศึกษา 2561 - 2565					
รายวิชา	ปีการศึกษา 2565	ปีการศึกษา 2564	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2561
ภาษาไทย	52.95	51.19	54.29	55.14	54.42
ภาษาอังกฤษ	32.05	31.11	34.38	33.25	29.45
คณิตศาสตร์	24.39	24.47	25.46	26.73	30.04
วิทยาศาสตร์	33.32	31.45	29.89	30.07	36.10
รวมเฉลี่ย	35.68	34.56	36.01	36.30	37.50

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) ซึ่งพบว่า เกิดจาก ผู้เรียนมีความเสี่ยงหลุดจากระบบโรงเรียน ด้วยสาเหตุ คือ การมาเรียนบ้างไม่มาเรียนบ้าง ร้อยละ ๘๕.๔ ลาออก ร้อยละ ๗.๔๐ ติดต่อกันไม่ได้ ร้อยละ ๗.๒๐ ทั้งนี้ ยังมีนักเรียนอีกมากถึงร้อยละ ๕๑ ที่ได้รับการติดตามแล้ว แต่ยังไม่กลับมาเรียนตามปกติ สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องราวที่น่าค้นหาและติดตามค้นหาคำตอบเพื่อนำไปสู่ การแก้ไขปัญหาเป็นอย่างยิ่ง (ที่มา : กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

รวมทั้งความแตกแยกที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเด็กไทย ที่ขาดความตระหนักถึงหน้าที่พลเมืองที่ดี ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทำให้เกิดปัญหา ในการขาดจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ (a sense of history) การขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในบทบาท ของประวัติศาสตร์ และความไม่สามารถแยกแยะข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อถือได้ และครูส่วนใหญ่ จะใช้วิธีสอนแบบบรรยายอย่างเดียว ไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อ ทำให้ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญ ของการเรียนรู้และเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงาน

ที่รับผิดชอบเพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาบ่มเพาะนักเรียนให้ภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย เกิดความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รักความเป็นไทย โดยบูรณาการประวัติศาสตร์กับหน้าที่พลเมือง ศีลธรรม เพื่อให้เกิดเป็นจริยธรรมของผู้เรียน

จากปัญหาที่พบกล่าวได้ว่า สภาพการจัดโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งรับผิดชอบ การจัดการศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศมีขนาดใหญ่ มีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารบ่อยครั้งทำให้ การดำเนินการตามนโยบายไม่ต่อเนื่อง รวมทั้งมีการรวมอำนาจและสั่งการจากส่วนกลางค่อนข้างมาก ไม่มีการแบ่งแยกความรับผิดชอบแต่ละหน่วยอย่างชัดเจน ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ซึ่งการบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปัจจุบันต้องรับผิดชอบ และดูแลการจัดการศึกษาในภาพรวมทุกระดับ ทำให้เกิดความไม่ทั่วถึง มีปัญหาประสิทธิภาพในการใช้ ทรัพยากร ที่แม้จะมีสัดส่วนรายจ่ายด้านการศึกษาสูง แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่เป็นจุดเชื่อมต่อสำคัญที่ผู้เรียน จะไปสู่การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดตั้งสำนักบริหาร การประถมศึกษาขึ้น เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลักในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา ประถมศึกษา ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น รวมทั้ง เพื่อแก้ปัญหาวิกฤต ด้านคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งไม่ใช่วิธีดำเนินการแบบปกติ และเป็นภาพรวม ดังเช่นปัจจุบัน

สภาพปัญหาปัจจุบันเป็นปัญหาที่สะสมมาเป็นระยะเวลาานาน จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีสำนักบริหารการประถมศึกษา ให้มีหน้าที่หลักในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับ ประถมศึกษา ให้ได้มาตรฐาน เป็นกลไกที่สำคัญ และจำเป็นต่อการขับเคลื่อนภารกิจด้านการจัดการศึกษา ในระดับประถมศึกษา โดยพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของผู้เรียนให้ตรงตามเจตนารมณ์ และเป้าหมายของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ให้ทันและตอบสนองความต้องการต่อการเปลี่ยนแปลง ของโลกเหมาะสมกับการพัฒนาการ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และธรรมชาติของ การจัดการเรียนการสอนตามช่วงอายุของผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนากำลังคนของประเทศ ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน สู่การแข่งขันกับนานาชาติได้อย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ ยังเป็นหน่วย ที่ประสาน ส่งเสริมการทำงานร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งจะก่อให้เกิด การประสานความร่วมมือที่จะวิเคราะห์ภารกิจเชิงคุณภาพที่เจาะประเด็นเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย ช่วงวัยประถมศึกษาที่เน้นความสามารถพื้นฐานโดยเฉพาะด้านการออกเขียนได้ คิดเลขเป็น มีทักษะ พื้นฐานด้านดิจิทัล และด้านทักษะอาชีพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด เชื่อมโยง การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ในสถานศึกษาเอกชนหรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบจัดการศึกษาเช่นเดียวกันได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นหน่วยงาน ที่ประสานการดำเนินงานกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อพัฒนา ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา รวมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้เชื่อมโยงสู่สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาให้เกิดความทั่วถึงและเพิ่มโอกาสในสถานศึกษาในทุกเขตพื้นที่ การศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะมีการทบทวนการจัดโครงสร้างการแบ่งส่วนงาน โดยจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) เป็นสำนักโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดภารกิจ ขอบข่ายหน้าที่ในการปฏิบัติราชการ การบริหารและการจัดการศึกษาประถมศึกษา ให้มีความเหมาะสมกับสภาพของงาน และมีบทบาทหน้าที่หลักในการประสานเชื่อมโยงภารกิจไปยังโรงเรียนประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ สามารถเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้มีความพร้อมในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ร่วมกันยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อเตรียมกำลังคนของประเทศให้มีศักยภาพที่เหมาะสมกับการพัฒนาสู่ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา หรือพัฒนาสู่ทักษะวิชาชีพชั้นสูงได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาถือเป็นหน่วยงานในการประสาน และเชื่อมโยงกลไกการขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ให้สามารถบริหารจัดการให้บรรลุเป้าหมาย และเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น โดยยึดประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด

บทที่ ๔

สรุปผลการพิจารณาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาสรุปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาข้อมูล อำนาจหน้าที่ และสภาพปัจจุบันปัญหาของการบริหารงานการประถมศึกษา ในสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษา ระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานยกระดับ การส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ในยุคปัจจุบันและอนาคต และ ๓) เพื่อสรุป วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้รับจากการพิจารณาศึกษา เพื่อจัดทำข้อเสนอในการจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) เสนอต่อวุฒิสภา ดังนี้

๔.๑ ผลการศึกษาข้อมูล อำนาจหน้าที่ และสภาพปัจจุบันปัญหาของการบริหารงาน การประถมศึกษา ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และ แนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาข้อมูล อำนาจหน้าที่ และสภาพปัจจุบันปัญหาของการบริหารงาน การประถมศึกษา ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สรุปได้ดังนี้

๑) สภาพการบริหารจัดการ/การดำเนินงาน ของกลุ่มงานภายในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และ กลุ่มกฎหมายและคดี มีผลการประเมินการปฏิบัติงานตนเองในการบริหารจัดการ/การดำเนินงาน ของกลุ่มงานมีค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีมาก กลุ่มอำนวยการ กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา และหน่วยตรวจสอบภายใน มีผลการประเมินการปฏิบัติงานตนเองในการบริหารจัดการ/การดำเนินงานของกลุ่มงาน มีค่าเฉลี่ยระดับ การปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี

๒) การจัดโครงสร้างการบริหารงานการประถมศึกษา ในสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในการขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษา ระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังขาดความคล่องตัวในการเชื่อมโยงการประสานงาน ส่งเสริม และ สนับสนุน ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไม่มีหน่วยงานหรือสำนักในส่วนกลางเพื่อส่งเสริม ประสิทธิภาพการศึกษา หรือผู้ประสานงานการศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษา

๓) คุณภาพการจัดการศึกษา เมื่อพิจารณาผลกระทบจากแนวโน้มการเข้าถึงการศึกษา ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่อการศึกษา ทำให้มีผลต่อคะแนนเฉลี่ย O – NET เด็กไทยส่วนใหญ่ มีผลการทดสอบแต่ละวิชาในระดับคุณภาพพอใช้ โดยมีจำนวน ๓ วิชาที่มีผลการทดสอบอยู่ในระดับ คุณภาพพอใช้ คือ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ และมี ๑ วิชา ที่มีผลการทดสอบ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี คือ วิชาภาษาไทย

๔) ความรู้เปลี่ยนแปลงไว ไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือ เป็นไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาจึงต้องสร้างทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อให้ผู้เรียนมีทั้ง ๑) ความรู้พื้นฐาน (knowledge) อาทิ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ๒) ทักษะ/อุปนิสัย (attitude) อาทิ การใฝ่หาความรู้ ความอดทน ความรับผิดชอบ และ ๓) ทักษะ (skill) ในด้านความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นนวัตกรรม ความคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะสื่อสารและทำงานเป็นทีมที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว

๕) การใช้ Big Data ในการบริหารจัดการของโรงเรียนและหน่วยงานในพื้นที่มากขึ้น (ไม่ใช่เพียงแค่ฐานข้อมูลที่ใช้บันทึกและรายงานผลไปยังหน่วยงานส่วนกลางเท่านั้น) รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานส่วนกลาง ภาคเอกชน เป็นต้น สามารถใช้ประโยชน์และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาได้ โดยเฉพาะการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาสำหรับประชากรทุกคนทั้งในและนอกระบบการศึกษา ด้วยการจัดสรรงบประมาณตามอุปสงค์เป็นรายบุคคล (Demand - side Financing) ตลอดจนการระดมทุนจากภาคเอกชนและประชาสังคม เพื่ออุดหนุนในส่วนที่งบประมาณภาครัฐไม่สามารถสนับสนุนได้ เช่น ค่าเดินทาง ค่าอาหาร เป็นต้น

๖) สภาพปัจจุบันของการจัดโครงสร้างการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในการขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังขาดความคล่องตัวในการเชื่อมโยง การประสาน ส่งเสริมและสนับสนุน ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ส่งผลให้การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพที่ส่งผลต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

ข้อมูลการประมาณการจำนวนนักเรียนตามระดับการศึกษาปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๘๓

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ประมาณการจำนวนนักเรียนตามระดับการศึกษาปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๘๓ ดังนี้

- ประชากรก่อนระดับประถมศึกษา เรียนต่อร้อยละ ๑๐๐ ในปี ๒๕๕๙
- ประชากรระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ ๑ (อายุ ๖ ปี) และระดับประถมศึกษาตอนต้น เรียนต่อร้อยละ ๑๐๐ ในปี ๒๕๕๕
- ประชากรระดับประถมศึกษาเรียนต่อ ร้อยละ ๑๐๐ ในปี ๒๕๕๙ และสัดส่วนอาชีพะต่อสามัญเท่ากับ ๖๐:๔๐ ในปี ๒๕๖๑ และคงที่ถึงปี ๒๕๘๓
- อัตราการเลื่อนชั้นระดับประถมศึกษาปี ๒๕๕๓/๒๕๕๔ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ใช้ผลคาดประมาณการของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- ประชากรระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ ๑ (๑๘ ปี) เรียนต่อร้อยละ ๑๐๐ ในปี ๒๕๗๐ และค่อย ๆ เพิ่มขึ้นตามแนวโน้มในระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ ๒ - ๔
- พบว่า ในปี ๒๕๕๕ จำนวนนักเรียนรวมทุกชั้น (๓ - ๒๑ ปี) มี ๑๘.๒ ล้านคน และคาดว่าจะลดลงเหลือ ๑๔.๒ ล้านคน ในปี ๒๕๘๓

ภาพที่ ๔ ประมาณการจำนวนนักเรียนตามระดับการศึกษาปี ๒๕๕๕ และ ๒๕๘๓

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การเปรียบเทียบข้อมูลของระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา จากปี ๒๕๕๕ กับปี ๒๕๘๓ พบว่า ระดับก่อนประถมศึกษามีจำนวนลดลงจาก ๑.๙ ล้านคน เหลือ ๑.๕ ล้านคน แม้ว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น ๒.๒ ล้านคน ในปี ๒๕๖๐ ระดับประถมศึกษาลดลงจาก ๔.๙ ล้านคน เหลือ ๓.๒ ล้านคน ในปี ๒๕๘๓

๔.๒ ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานยกระดับการส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา ในศตวรรษที่ ๒๑ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันและอนาคต

ตามที่คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้มีการดำเนินการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีความเหมาะสมกับบริบทการดำเนินงานในปัจจุบัน เพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและการแข่งขันทางการศึกษากับนานาประเทศ รวมทั้งการบริหารและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพยิ่งขึ้นในทั้ง ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านวิชาการ ๒) ด้านงบประมาณ ๓) ด้านบริหารงานบุคคล และ ๔) ด้านบริหารทั่วไป โดยได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยคณะทำงานได้มีข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ดังต่อไปนี้

๑) จัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา เป็นหน่วยงานตามกฎหมาย มีฐานะเป็นนิติบุคคลเทียบเท่าสำนักในโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.)

๒) ให้สำนักบริหารการประถมศึกษา มีอำนาจหน้าที่ และบทบาทในการกำหนดภารกิจ ด้านการวางแผน การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับ ประถมศึกษาในระดับภูมิภาคหรือพื้นที่ ให้สามารถบริหารจัดการ กำกับ ดูแล และสนับสนุน การจัดการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามบริบทของแต่ละพื้นที่ สามารถพัฒนาและยกระดับ คุณภาพด้านประถมศึกษาได้อย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรมเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมณูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๓) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ ให้จัดแบ่งหน่วยงานบริหารงานการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ให้แยกออกจากกัน เป็นหน่วยงานที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ แแผนดิน เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการแก้ไขปัญหาเพื่อให้มีขีดความสามารถ ในการรองรับภารกิจของการพัฒนาประสิทธิภาพของการประถมศึกษา

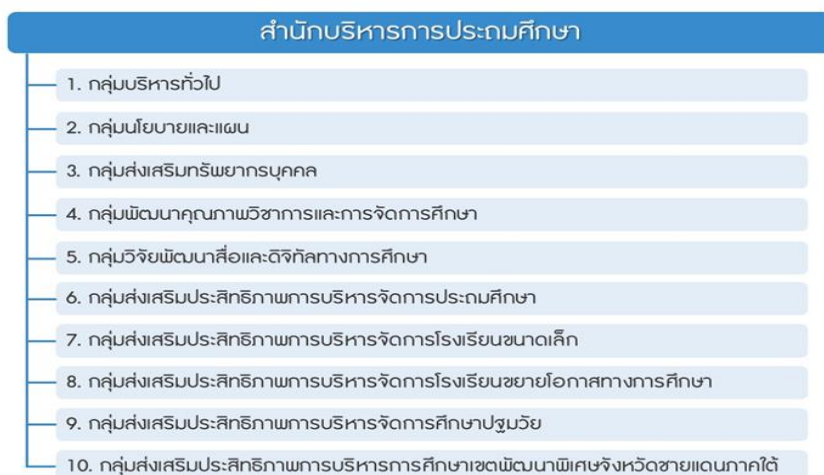
๔) กำหนดบทบาทหน้าที่ให้สำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) สามารถส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในระดับ ประถมศึกษา เช่น การสรรหา บรรจุ แต่งตั้งครูให้ตรงวิชาเอก ครูที่มีศักยภาพสำหรับห้องเรียนพิเศษ หรือการจัดการเรียนรู้หุปัญญา รวมทั้งผู้บริหารการศึกษาและสถานศึกษาที่มีคุณวุฒิที่เหมาะสม เป็นที่ยอมรับ เป็นต้น

๕) จัดตั้งหน่วยงานที่มีฐานะเป็นสำนักในโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อดูแลการบริหารจัดการตามภารกิจ ให้เกิดความเป็นเอกภาพ และสามารถปฏิบัติงานอื่น ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจของสำนักบริหารการประถมศึกษา

๔.๒.๑ กรอบแนวคิด

คณะทำงานเสนอการกำหนดกรอบแนวคิดการปฏิรูปโครงสร้างสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา ปฏิรูปโรงเรียนและเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ปฏิรูปหลักสูตรและวิธีการสอน และปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มี จิตวิญญาณความเป็นครู โดยโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการปรับเปลี่ยน และมีอิสระในการบริหารงาน (นิติบุคคล) เพื่อยกระดับคุณภาพการประถมศึกษาสู่คุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ดังภาพที่ ๕

ภาพที่ ๕ กรอบแนวคิดการปฏิรูปโครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เพื่อยกระดับคุณภาพการประถมศึกษาสู่คุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๔.๒.๒ วัตถุประสงค์ ขอบเขต อำนาจหน้าที่ของสำนักบริหารการประถมศึกษา

๑) วัตถุประสงค์

๑.๑) เป็นหน่วยงานกลางในการรวบรวมและจัดทำข้อมูลสารสนเทศในทุกด้านของโรงเรียนประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อการวางแผนด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ประสานงานกับสำนักต่าง ๆ ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ รวมทั้งยกระดับสู่มาตรฐานสากล “บนพื้นฐานความเป็นไทยและก้าวไกลสู่สากล”

๑.๓) สร้างความเข้มแข็งให้แก่กลไกการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา

๑.๔) ประสานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับอื่น ๆ

๒) หน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.)

มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๒.๑) ส่งเสริม สนับสนุน งานนโยบายของรัฐบาล และกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนาการจัดการประถมศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๓) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือในการสร้างภาคีเครือข่ายกับหน่วยงานภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนในระดับประถมศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลหรือเทียบเคียงกับประเทศอื่น ๆ ที่ได้รับการยอมรับ

๒.๔) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การใช้สื่อเทคโนโลยี รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณ อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ให้เกิดประสิทธิภาพ และยกระดับคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น

๒.๕) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาให้เกิด ประสิทธิภาพและมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการจำเป็น

๒.๖) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร ครูและนักเรียนให้ก้าวทัน กับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ ๒๑

๒.๗) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๓) การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักบริหารการประถมศึกษา แบ่งเป็น ๑๐ กลุ่ม ดังนี้ ๑) กลุ่มบริหารทั่วไป ๒) กลุ่มนโยบายและแผน ๓) กลุ่มส่งเสริมทรัพยากรบุคคล ๔) กลุ่มพัฒนาคุณภาพวิชาการและการจัดการศึกษา ๕) กลุ่มวิจัยพัฒนาสื่อและดิจิทัลทางการศึกษา ๖) กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการประถมศึกษา ๗) กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ๘) กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ๙) กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ๑๐) กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารการศึกษา เขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนใต้ โดยแต่ละกลุ่มมีบทบาทหน้าที่ในสำนักบริหารการประถมศึกษา ดังนี้

๓.๑) กลุ่มบริหารทั่วไป มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) งานธุรการและงานสารบรรณในสำนักงาน
(ข) งานบริหารทั่วไปและงานเลขานุการสำนักงาน
(ค) งานบริหารความเสี่ยง การจัดทำมาตรฐานความโปร่งใสและการควบคุม ภายใน ให้บริการข้อมูลข่าวสาร

(ง) งานประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจกรรมและผลงานของสำนักงาน
(จ) งานบริหารบุคคลและการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรของสำนักงาน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งและการเลื่อนระดับที่สูงขึ้น

(ฉ) งานการเงิน งานพัสดุ ครุภัณฑ์ งานอาคารสถานที่ และงานสวัสดิการ
(ช) ประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอก
(ซ) ปฏิบัติงานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

๓.๒) กลุ่มนโยบายและแผน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) จัดทำข้อเสนอแนะและนโยบายทางด้านการจัดการศึกษาระดับ ประถมศึกษา

(ข) ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ของสำนักให้สอดคล้องกับนโยบาย และมาตรฐานการศึกษาในระดับประถมศึกษา

(ค) จัดทำเอกสารคำขอตั้งงบประมาณของสำนัก งานโครงการ/กิจกรรม เพื่อบูรณาการแผนงานด้านการจัดการศึกษา รวมทั้งบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามเป้าหมาย

(ง) ศึกษา วิเคราะห์ และรายงานผลการดำเนินงาน ตัวนี้วัดตามคำรับรอง การปฏิบัติราชการประจำปีด้านการประถมศึกษาที่เกี่ยวข้อง

(จ) จัดทำและปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนประถมศึกษาให้สอดคล้องตามนโยบายและสภาพการณ์

(ฉ) จัดทำและปรับปรุงระบบบริหารสารสนเทศของเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อวางแผน ส่งเสริม และพัฒนาการจัดการศึกษาประถมศึกษา

(ช) การวางแผนในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และโรงเรียน โดยใช้เทคนิค School Mapping

(ซ) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ติดตามผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปี

(ฅ) สนับสนุนและบูรณาการการศึกษา วิเคราะห์และปรับปรุงแผนพัฒนาและกรอบนโยบายด้านการจัดการศึกษาประถมศึกษาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(ญ) ปฏิบัติงานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๓.๓) กลุ่มส่งเสริมทรัพยากรบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อจัดทำและพัฒนาข้อมูลสารสนเทศสำหรับสนับสนุนการวางแผนการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษารวมทั้งเสนอแนะการจัดสรรอัตรากำลังของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

(ข) ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อจัดทำข้อเสนอนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งจัดสรรงบประมาณให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ

(ค) ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น

(ง) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา อย่างเป็นระบบด้วยวิธีที่หลากหลายและสนองความต้องการที่แตกต่างรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

(จ) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ เพื่อยกระดับการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่สากล

(ฉ) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานตำแหน่ง สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ รวมทั้งการยกย่องเชิดชูเกียรติ

(ช) ประสาน ส่งเสริมการสร้างวินัย การประสานงานข้อร้องเรียน และประสานการแก้ไขปัญหาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษา

(ฅ) ปฏิบัติงานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๓.๔) กลุ่มพัฒนาคุณภาพวิชาการและการจัดการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา

(ข) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาระบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา

(ค) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

(ง) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ประสาน และสนับสนุนการพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตลอดทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้สำหรับครูเพื่อยกระดับคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา

(จ) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาศักยภาพนักเรียนสู่เวทีการแข่งขัน

(ฉ) ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างเครือข่ายด้านวิชาการกับหน่วยงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาสู่ระดับนานาชาติ และมาตรฐานสากล

(ช) ปฏิบัติงานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๓.๕) **กลุ่มวิจัยพัฒนาสื่อและดิจิทัลทางการศึกษา** มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา สื่อดิจิทัล และนวัตกรรมทางการศึกษาระดับประถมศึกษา/สนับสนุนการศึกษาเพื่อวิจัยและพัฒนา รวมทั้งเผยแพร่หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน

(ข) ส่งเสริม สนับสนุน การให้บริการสื่อดิจิทัลทางการศึกษาระดับประถมศึกษา

(ค) ศึกษา วิเคราะห์ และประสานงาน การกำหนดมาตรฐานสื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อให้การใช้สื่อมีคุณภาพเหมาะสมต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา

(ง) ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาการใช้สื่อดิจิทัล เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษาระดับประถมศึกษา

(จ) ส่งเสริม สนับสนุน การผลิต การพัฒนา และ การใช้สื่อดิจิทัล เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษาระดับประถมศึกษา

(ฉ) ปฏิบัติงานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๓.๖) **กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการประถมศึกษา** มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยการยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา การจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(ข) กำหนดยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษา รวมถึงการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับประเด็นคุณภาพการศึกษาจากศึกษา

(ค) ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาประถมศึกษา ในการพัฒนาการจัดการศึกษาประถมศึกษา เพื่อเชื่อมโยงนโยบายจากส่วนกลางไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษา รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

(ง) ร่วมขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในการยกระดับ คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีลักษณะพิเศษต่าง ๆ อาทิ โรงเรียนพระราชดำริ โรงเรียนกองทุนการศึกษา และโรงเรียนโครงการพิเศษต่าง ๆ

(จ) สร้างกลไกปฏิบัติงาน หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๓.๗) **กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก** มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ส่งเสริมและสนับสนุนการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

(ข) กำหนดยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการศึกษาให้สามารถรองรับการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กอย่างเหมาะสมกับบริบทของสภาพพื้นที่ สังคม และปัจจัยอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับประเด็นคุณภาพการศึกษาจากศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก

(ค) ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก ในการพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อเชื่อมโยงนโยบายจากส่วนกลางไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนขนาดเล็ก รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

(ง) ร่วมขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในการยกระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีลักษณะพิเศษต่าง ๆ อาทิ โรงเรียนพระราชดำริ โรงเรียนกองทุนการศึกษา และโรงเรียนโครงการพิเศษต่าง ๆ

(จ) ปฏิบัติงานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๓.๘) **กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา** มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ส่งเสริมและสนับสนุนการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

(ข) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย วางแผนการจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ให้สามารถรองรับการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(ค) กำหนดยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการศึกษาให้สามารถรองรับการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างเหมาะสมกับบริบทของสภาพพื้นที่ สังคม และปัจจัยอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับประเด็นคุณภาพการศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา

(ง) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีลักษณะพิเศษต่าง ๆ อาทิ โรงเรียนพระราชดำริ โรงเรียนกองทุนการศึกษา และโรงเรียนโครงการพิเศษต่าง ๆ

(จ) ร่วมขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในการยกระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา รวมถึงโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีลักษณะพิเศษต่าง ๆ อาทิ โรงเรียนพระราชดำริ โรงเรียนกองทุนการศึกษา และโรงเรียนโครงการพิเศษต่าง ๆ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ

(ฉ) ปฏิบัติงานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๓.๙) **กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย** มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย วางแผน ส่งเสริมและสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัย

(ข) กำหนดยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการศึกษาระดับปฐมวัย ให้สามารถรองรับการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับประเด็นคุณภาพการศึกษาปฐมวัย

(ค) ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ในการพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อเชื่อมโยงนโยบายจากส่วนกลางไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษา รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

(ง) ร่วมขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย รวมถึงการขยายโรงเรียนอนุบาลเพื่อการศึกษาวิจัยครอบคลุมทั่วประเทศทุกอำเภอ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาปฐมวัย

(จ) ปฏิบัติงานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๓.๑๐) **กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้** มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินงานบูรณาการจัดการศึกษาหน่วยงานของรัฐ เอกชน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้

(ข) ศึกษาวิเคราะห์นโยบายกำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(ค) สร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนเครือข่ายคุณภาพการจัดการเรียนการสอนเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้

(ง) งานที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการของข้าราชการครูและบุคลากรเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกี่ยวข้อง

(จ) ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์และพหุวัฒนธรรม
เขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้

(ฉ) ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาเพื่อความมั่นคง

(ช) ปฏิบัติงานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่น
ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๔.๓ ผลการสรุปวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า เพื่อจัดทำ ข้อเสนอในการจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) เสนอต่อบุคิสภา

จากการวิเคราะห์ข้อจำกัด สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและประเด็นที่ควรแก้ไข การบริหารจัดการการศึกษาประถมศึกษา จะเห็นได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โรงเรียน และนักเรียนระดับประถมศึกษา มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องมีสำนักงานบริหารการประถมศึกษา เพื่อปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การปรับโครงสร้างการบริหาร และการจัดการศึกษา โดยการจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) ให้เป็นหน่วยงาน ในโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเกิดประโยชน์โดยตรงต่อการจัดการศึกษา ระดับประถมศึกษา ดังนี้

๑) การจัดการประถมศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๒) มีฐานะเป็นหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้ การบริหารงานมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมากขึ้น และเป็นการแก้ไขปัญหาทุกด้าน

๓) มีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และบทบาทในการกำหนดภารกิจด้านการวางแผน การจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากร เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในระดับภูมิภาคหรือพื้นที่ ให้สามารถบริหารจัดการการพัฒนาและยกระดับคุณภาพด้านประถมศึกษา ได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียน ประถมศึกษาจำนวนมาก โดยในปีการศึกษา ๒๕๖๖ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน ๒๖,๗๖๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๓๑ ของสถานศึกษาในสังกัด

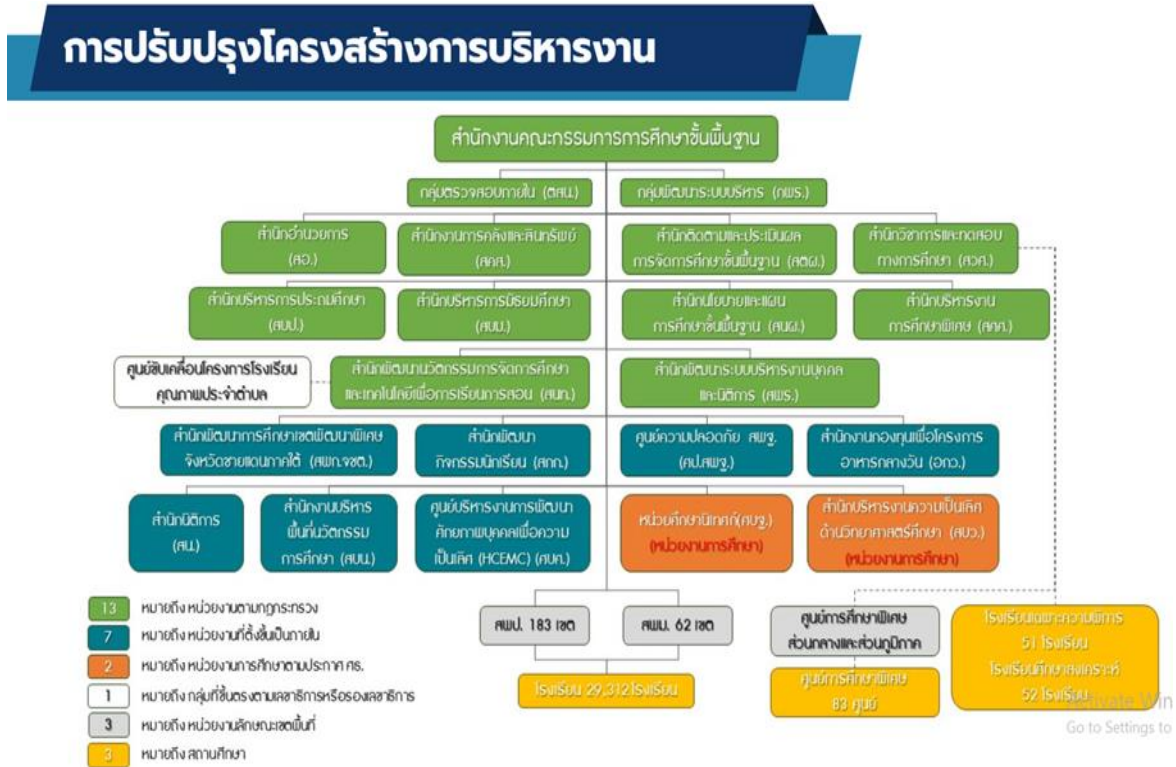
๔) มีหน่วยงานที่มีภารกิจโดยตรงในการกำกับ ดูแล และสนับสนุนการจัดการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพตามบริบทของแต่ละพื้นที่ ซึ่งตั้งอยู่ในบริบทที่แตกต่างกัน

๕) เป็นหน่วยงานที่มีความเป็นเอกภาพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัวและ สอดคล้องกับภารกิจของการจัดการศึกษาประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอยู่จำนวนมาก มีความแตกต่างกันหลายมิติ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วประเทศ จำเป็นต้องได้รับการดูแลที่แตกต่างกัน โดยมีข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดตั้งสำนักบริหาร การประถมศึกษา (สบป.) ดังนี้

๔.๓.๑ การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการเพื่อขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษา ระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะทำงานจึงมีข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ โดยเสนอให้มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเป็นการภายใน มีชื่อว่า

“สำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.)” เพื่อเป็นหน่วยงานสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายละเอียดดังภาพที่ ๖

ภาพที่ ๖ การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่มา : สถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๖ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔.๓.๒ การเร่งรัดดำเนินการยกระดับสำนักบริหารการประถมศึกษา ให้เป็นสำนักภายในโครงสร้างโดยเร่งด่วน

การเร่งรัดดำเนินการยกระดับสำนักบริหารการประถมศึกษา ให้เป็นสำนักภายในโครงสร้างโดยเร่งด่วน เพื่อการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาการศึกษาในระดับประถมศึกษา โดยสำนักงานที่ถูกกำหนดขึ้นใหม่ มีขั้นตอนการทำงาน มีรายละเอียดดังภาพที่ ๗

ภาพที่ ๗ ขั้นตอนการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา

๔.๓.๓ คุณภาพที่เกิดจากการตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา

การจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา เพื่อเชื่อมโยงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษา จะทำให้การจัดการศึกษามีความเข้มแข็ง เกิดคุณภาพการศึกษา มีรายละเอียดดังภาพที่ ๘

ภาพที่ ๘ สำนักบริหารการประถมศึกษาเชื่อมโยงจากส่วนกลาง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษา
ที่มา : การวิเคราะห์ โดย ดร.กอบกิจ ส่งศิริ ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช พ.ศ. ๒๕๖๔

คุณภาพที่เกิดจากการตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา มีประเด็นที่น่าสนใจหลายประการ เช่น ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีความเชื่อมโยงนำสู่การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ จะทำให้เกิดความเข้มแข็งในการปฏิบัติหน้าที่ เชื่อมโยงด้วยการกำกับดูแลของสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะทำให้เครือข่ายที่สามารถเชื่อมโยงสร้างคุณภาพประถมศึกษาได้โดยสำนักบริหารการประถมศึกษา มีหน้าที่หลักในการประสาน กำกับดูแล ส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และระดับโรงเรียนประถมศึกษา ให้สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาและการยกระดับคุณภาพประถมศึกษาได้อย่างทั่วถึง มีรายละเอียดดังภาพที่ ๙

ภาพที่ ๙ ความเชื่อมโยงการพัฒนาและการยกระดับคุณภาพประถมศึกษา

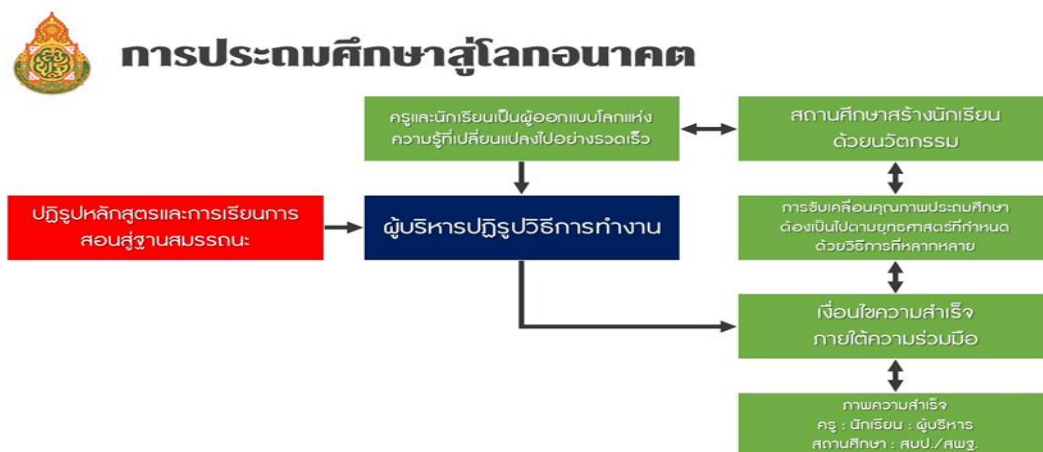
จะเห็นได้ว่า สำนักบริหารการประถมศึกษาทำหน้าที่หลักในการประสาน กำกับดูแล ส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่าย ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและระดับโรงเรียนประถมศึกษาให้สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาและการยกระดับคุณภาพประถมศึกษาได้อย่างทั่วถึง

สถานศึกษาเข้มแข็ง การมีสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) เป็นสำนักในโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมกำหนดขอบข่าย โครงสร้าง ภารกิจที่ชัดเจนจนถึงการวิเคราะห์มาตรฐานประถมศึกษา ๒๕๕๒ จะทำให้ภารกิจสถานศึกษาชัดเจน สอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษาตามช่วงวัย เป็นไปตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และมีแนวโน้มในศักยภาพที่สูงขึ้น เป็นการประถมศึกษาไทยในช่วงเปลี่ยนผ่าน มีรายละเอียดดังภาพที่ ๑๐

ภาพที่ ๑๐ การประถมศึกษาไทยในช่วงเปลี่ยนผ่าน

หลักสูตรและเครือข่ายการนิเทศเข้มแข็ง จากการออกแบบจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) ได้มีการเสนอจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายการนิเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปพร้อมกัน และมีการออกแบบให้มีหน่วยศึกษานิเทศก์ หรือเครือข่ายการนิเทศ กลุ่มจังหวัดไว้เพื่อสร้างความเข้มแข็งจากส่วนกลางจนถึงสถานศึกษา ให้สามารถยกระดับคุณภาพนักเรียนได้ มีรายละเอียดดังภาพที่ ๑๑

ภาพที่ ๑๑ การประเมินศึกษาสู่โลกอนาคต

๔.๓.๔ การออกแบบจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) ให้เป็นสำนักในโครงสร้างจะมีเจ้าภาพในการจัดทำมาตรฐานการศึกษา มีการกำกับติดตาม ประเมิน สถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนของการประกันคุณภาพ มีการกำหนดค่าเป้าหมายโดยสถานศึกษา เป็นการส่งเสริมศักยภาพของสถานศึกษาให้มีมาตรฐานสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและชุมชน ตามมาตรฐานและการประกันคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๔๒

๔.๓.๕ คุณภาพผู้เรียน เป็นไปตามมาตรฐาน และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เมื่อมีการจัดตั้งหน่วยงานหลักเป็นเจ้าภาพรับผิดชอบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะหลัก สมรรถนะรอง หากมีปัญหาหรือประเด็นข้อค้นพบที่ควรเร่งรัดพัฒนา หรือแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน ยกตัวอย่าง เช่น การแก้ไขปัญหาการออกกลางคันยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ความจำเป็นในการเร่งฟื้นฟูการเรียนรู้ของนักเรียนภาวะ Learning Loss : ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ที่เกิดจากการแพร่ระบาดของโควิด - ๑๙ ที่ต้องมีเจ้าภาพหลักในการวางแผนดำเนินการอย่างเร่งด่วน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีหน่วยงานสำนักที่รับผิดชอบการพัฒนาคุณภาพการจัดการประถมศึกษาโดยตรงจะช่วยให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ จำเป็นที่จะต้องมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ที่จัดการศึกษาทั้งในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และในระดับขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อเป็นการแก้ปัญหาให้เกิดความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบายการส่งเสริม สนับสนุน การกำกับ ติดตาม ที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน โดยให้เพิ่ม “สำนักบริหารการประถมศึกษา” (สบป.) ให้เป็นสำนักในโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบการจัดการประถมศึกษาโดยตรง

บรรณานุกรม

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๔๖
นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๖

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙

แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็น (๑๒)

การพัฒนาการเรียนรู้.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม.

พระศรีญาณวงศ์ ปณฺทิตเสวี และคณะ. (๒๕๖๔). จิตวิทยาการศึกษา Educational Psychology.

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ.

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ : ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง

ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (๒๕๖๖). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษา

ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๕. สืบค้นจาก

<https://www.niets.or.th/th/catalog/view/497>

สมชาย รัตนทองคำ. (๒๕๕๐). พัฒนาการของผู้เรียนและจิตวิทยาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๕๙). รายงานการวิเคราะห์ข้อมูล

ความเหมาะสมและกำหนดรูปแบบ การบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษา.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๕๐). รายงานสรุปผลการดำเนินการ

ตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี ๒๕๖๕, ๒๕๖๕. สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา

แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานผลโครงการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาและ

ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (๒๕๖๖).

สถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๖. สืบค้นจาก

http://www.bopp.go.th/?page_id=3544

สุนิสา วงศ์อารีย์. (๒๕๖๐). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู (Psychology for

Teachers), คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. อุดรธานี.

อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (๒๕๕๔). การนำเสนอกลยุทธ์ทางเลือกการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดการจัดการศึกษา เพื่ออาชีพโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้าง
หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
ระดับประถมศึกษา

คำสั่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ที่ ๒๒ / ๒๕๖๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน
ในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา

ด้วยคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจตามข้อบังคับการประชุม
วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๙) ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณา
สอบหาข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษาในทุกระดับและ
ทุกรูปแบบของชาติ แต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับประถมศึกษาที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของ
กระทรวงศึกษาธิการ การให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน
เป็นธรรมและทั่วถึง เน้นความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทย
บนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พิจารณาศึกษา
ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และ
อำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการ ได้พิจารณาเห็นความสำคัญของการพัฒนาและยกระดับการจัด
การศึกษาในระดับประถมศึกษาที่ต้องก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และการแข่งขัน
ทางการศึกษากับนานาชาติประเทศ รวมทั้งการบริหารและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพยิ่งขึ้นในทั้ง ๔ ด้าน
ประกอบด้วย ๑) ด้านการบริหารงานวิชาการ ๒) ด้านการบริหารงานงบประมาณ ๓) ด้านการบริหารงาน
บุคคล และ ๔) ด้านการบริหารงานทั่วไป จึงเห็นสมควรให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้าง
หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการเพื่อขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้ชัดเจน
โดยให้ดำเนินการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา พร้อมทั้งข้อเสนอเชิงนโยบายในการปรับปรุงโครงสร้าง
หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีความเหมาะสมกับบริบทการดำเนินงานในปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อให้การ
จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ
คณะกรรมการจึงเห็นสมควรแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุง
โครงสร้างหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
ระดับประถมศึกษา โดยให้มืองค์ประกอบดังต่อไปนี้

ที่ปรึกษา...

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๑. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ
๒. นายนิวัตร นาคะเวช
๓. นายดิเรก พรสีมา
๔. นายปรีชา จิตรสิงห์
๕. นายกมลเทพ จันทร์จิต
๖. นายทงก ทศไกร
๗. นายถวิล น้อยเขียว
๘. นายคำพันธ์ บุญยี่ต
๙. นายไพโรจน์ เนตรแสง
๑๐. นายสุวิทย์ มุกดาภิรมย์

คณะกรรมการ

๑. นายเฉลา พวงมาลัย
๒. นายออน กาจกระโทก
๓. นายกฤษฎา คำอาจ
๔. นางบรรเจิด อุ่นมณีรัตน์
๕. นายชาญชัย ไชยพิศ
๖. นายบัณฑิต พัดเย็น
๗. นายวิสิทธิ์ ใจเถิง
๘. นายประชัน จันระวังยศ
๙. นายเรื่อน สิงห์โสภาก
๑๐. ว่าที่ ร.ต.ชาคริต ศิริเพ็ชร
๑๑. นายประสงค์ แยมศิริ
๑๒. นายณัฐภัทร อินทร์อ่อน
๑๓. นายบุญเย็น โห้วสงคราม
๑๔. นายชุมพล ศรีวิชาสร้อย
๑๕. นายซาโก้ วราหะ
๑๖. นายกันต์ณพัฒน์ หมายมัน
๑๗. นายวิลสันดี ฝั้นกาศ
๑๘. นายสมศักดิ์ เรืองสุวรรณ

- ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

- ประธานคณะกรรมการ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
รองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หก
รองประธานคณะกรรมการ คนที่เจ็ด
คณะกรรมการ
คณะกรรมการ
คณะกรรมการ
คณะกรรมการ
คณะกรรมการ
คณะกรรมการ
คณะกรรมการ
คณะกรรมการ
คณะกรรมการ
คณะกรรมการ

๑๙. นายปฏิญาณ บุญมา	คณะทำงาน
๒๐. นายศรีสมพร จำศรี	คณะทำงาน
๒๑. นายสุเทพ เปี้ยกบุตร	คณะทำงาน
๒๒. นายจรูญ แสนพันธ์	คณะทำงาน
๒๓. นายทวีศักดิ์ มีประจำ	คณะทำงาน
๒๔. นายมาโนช ห่วงศรี	คณะทำงาน
๒๕. นายยงยุทธ ไกรบำรุง	คณะทำงาน
๒๖. นายประเสริฐ หนูรุ่ม	คณะทำงาน
๒๗. นายสงัด ผ่องดี	คณะทำงาน
๒๘. นายฐานวัฒน์ โชติจิรัตน์ธนาศักดิ์	คณะทำงาน
๒๙. นายสมพงษ์ แสนโคตร	คณะทำงาน
๓๐. นายโพสิทธิ์ จงเจริญ	คณะทำงาน
๓๑. นายวิรัตน์ มะโนวัฒนา	คณะทำงาน
๓๒. นายชัยนาท หมั่นศรี	คณะทำงาน
๓๓. ว่าที่ ร.ต.ณรงค์ ประจวบวัน	คณะทำงาน
๓๔. นายนิยม สงเคราะห์	คณะทำงาน
๓๕. นางปฏิญา จันเจือ	คณะทำงาน
๓๖. นายประจวบ นาก้อนทอง	คณะทำงาน
๓๗. นายประภาพันธ์ วิเวก	คณะทำงาน
๓๘. นายมาโนช จันทร์แจ่ม	คณะทำงาน
๓๙. นายเกษา เตชา	คณะทำงาน
๔๐. นายบุญศรี ไชยบุตรดี	คณะทำงาน
๔๑. นายธีรชาติ พานิช	คณะทำงาน
๔๒. ว่าที่ ร.ต.เฉลิมพล ลูนาบุตร	คณะทำงาน
๔๓. นายอรอนพ บัวพงษ์	คณะทำงาน
๔๔. นายสิริภพ เพ็ชรเกตุ	คณะทำงานและเลขานุการ
๔๕. นายเอกลักษณ์ ทิมทอง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๖. นางสาวปริญานุช วัจนะคุปต์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๗. นายธีรรุช ธาดาดันติโชค	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๘. นางสาวสาริกา ราชบุญทอง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

๔๙. นางสาวรักชนก คชชา	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๕๐. นางรัชนีวรรณ จงเจริญ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๕๑. นางสาวกมลนันทน์ นามิ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๕๒. นางไพลิน บุญประเสริฐ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะทำงานมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. พิจารณาศึกษาข้อมูล อำนาจ หน้าที่ และสภาพปัจจุบันปัญหาของการจัดโครงสร้างการบริหารงาน การประถมศึกษา ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งศึกษา แนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อขับเคลื่อนภารกิจและยกระดับการส่งเสริมการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาระดับ ประถมศึกษา ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันและอนาคต

๒. พิจารณาสรุปผล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า เพื่อจัดเตรียม ทำรายงานการพิจารณาศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เสนอต่อรัฐบาลสำหรับใช้เป็นแนวทางการ ดำเนินการและแก้ไขปัญหาต่อไป

๓. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินการต่อ คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๔ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖

(นายตวง อันตะไชย)

ประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

คำสั่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ที่ ๒๔ / ๒๕๖๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน
ในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา
(เพิ่มเติม)

ตามที่คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้มีคำสั่ง ที่ ๒๒/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๖ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน ในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยให้มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาศึกษาข้อมูล อำนาจ หน้าที่ และสภาพปัจจุบันปัญหาของการจัดโครงสร้าง การบริหารงานการประถมศึกษา ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งศึกษาแนวทางแก้ไข้ปัญหาเพื่อขับเคลื่อนภารกิจและยกระดับการส่งเสริมการเรียนรู้ในการจัดการ การศึกษาระดับประถมศึกษา ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันและอนาคต และพิจารณา สรุปผล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า เพื่อจัดเตรียมทำรายงานการพิจารณา ศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เสนอต่อรัฐบาลสำหรับใช้เป็นแนวทางการดำเนินการและแก้ไข้ปัญหา ต่อไป นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามหน้าที่และอำนาจ ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการจึงมีมติแต่งตั้งคณะทำงานเพิ่มเติม จำนวน ๓ คน ประกอบด้วย

๑. นางจันจิรา ศรีจันทร์	คณะทำงาน
๒. นายสมัคร โสระมรรค	คณะทำงาน
๓. นายรัชพงศ์ คงนวมาก	คณะทำงาน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖

๒๔๖

(นายดวง อันทะไชย)

ประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

การเสวนาเพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่อง “การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
: รวมกันอยู่ หรือแยกกันทำกับอนาคต (พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ) ที่จะเกิดขึ้น”

วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖
ณ ห้องประชุม ๔๐๒ - ๔๐๓ ชั้น ๔ อาคารรัฐสภา

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สปป.)
ของคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา
วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

การประชุมเสนอการปรับปรุงโครงสร้างเพื่อจัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สปป.)
วันเสาร์ที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๕.๐๐ น.
ณ ห้องประชุมอิงธารรีสอร์ท จังหวัดนครนายก

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ
ประกาศเจตนารมณ์เกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ
เพื่อขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ
ประกาศเจตนารมณ์เกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ
เพื่อขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏต่อสังคมที่พบว่าการศึกษาของประเทศไทยนำเป็นห่วงหลายประการ ซึ่งสะท้อนผ่านดัชนีชี้วัดหลายตัว ทั้งจำนวนเด็กที่หลุดจากระบบการศึกษาที่เพิ่มขึ้นเป็นปีละกว่าแสนคน คะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET) ที่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ไปจนถึงคะแนนการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) ที่ค่าเฉลี่ยคะแนนนักเรียนไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development) หรือ OECD ทั้ง ๓ ด้าน คือ การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะด้านการอ่านที่มีคะแนนต่ำสุดเป็นประวัติการณ์

จากสถานการณ์ข้างต้นที่มีมาเป็นระยะเวลานาน เป็นผลสืบเนื่องมาจากองค์กรหลักคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นองค์กรขนาดใหญ่ รับผิดชอบการจัดการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ซึ่งแต่ละระดับมีวัฒนธรรมองค์กร มีเป้าหมายของการจัดการศึกษา มีปรัชญาและจิตวิทยาในการจัดการเรียนรู้แตกต่างกัน ส่งผลให้มีปัญหาต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือประกาศเจตนารมณ์ ฉบับนี้ทำขึ้นที่ โรงแรมอิงธาร รีสอร์ท จังหวัดนครนายก เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๗ ระหว่างองค์กรวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย ๑) ชมรมผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแห่งประเทศไทย ๒) สมาคมผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาแห่งประเทศไทย ๓) สมาคมนักบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๔) สมาคมรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแห่งประเทศไทย ๕) สมาคมผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแห่งประเทศไทย ๖) สมาคมผู้บริหารและครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด (แห่งประเทศไทย) ๗) สมัชชาเครือข่ายครูและบุคลากรทางการศึกษาแห่งประเทศไทย ๘) สมาชิกรัฐสภาและครูแห่งประเทศไทย ๙) สมาคมกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย ๑๐) สหพันธ์ครูภาคเหนือตอนล่าง และ ๑๑) ชมรมครูภาคกลาง มีเจตจำนงในการแก้ปัญหาการศึกษาของประเทศไทย โดยเสนอให้มีการปรับปรุงโครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ให้เกิดคุณภาพอย่างแท้จริง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) จัดตั้งสำนักบริหารการประถมศึกษา (สบป.) ให้เป็นหน่วยงานตามกฎหมาย มีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นสำนักในโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

/๒) ปรับปรุง...

๒) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ให้จัดแบ่งหน่วยงานบริหารงานการศึกษาาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาให้แยกออกจากกัน เป็นหน่วยงานที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นหน่วยงานตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการแก้ไขปัญหาเพื่อให้มีขีดความสามารถในการรองรับภารกิจของการพัฒนาประสิทธิภาพ ของการประถมศึกษา

๓) ให้สำนักบริหารการประถมศึกษา มีอำนาจหน้าที่และบทบาทในการกำหนดภารกิจด้าน การวางแผน การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับ ก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในระดับภูมิภาคหรือพื้นที่ที่สามารถ บริหารจัดการ กำกับ ดูแล และสนับสนุน การจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ สามารถพัฒนาและยกระดับคุณภาพด้านประถมศึกษาได้อย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรมเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๔) กำหนดบทบาทหน้าที่ให้สำนักบริหารการประถมศึกษา (สพ.) สามารถส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา เช่น การสรรหา บรรจุ แต่งตั้ง ครูให้ตรงวิชาเอก ครูที่มีศักยภาพสำหรับห้องเรียนพิเศษ หรือการจัดการเรียนรู้ พิษุปัญญา รวมทั้ง ผู้บริหารการศึกษาและสถานศึกษาที่มีคุณวุฒิที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับ เป็นต้น

๕) จัดตั้งหน่วยงานที่มีฐานะเป็นสำนักในโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อดูแลการบริหารจัดการตามภารกิจ ให้เกิดความเป็นเอกภาพ และสามารถปฏิบัติงานอื่น ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจของสำนักบริหารการประถมศึกษา

ทั้งนี้ ทุกองค์กรวิชาชีพจะประสานความร่วมมือระหว่างกันและจะสนับสนุนการดำเนินงาน ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

ลงนามร่วมกัน ณ วันที่ ๒๗ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๗

ลงชื่อ

(.....)

ผอ.สพ. วิทยาลัยฯ เขต ๑
ขอฯ สำนักฯ สำนักฯ เขต ๑

ลงชื่อ

(.....)

ผอ.สพ. วิทยาลัยฯ เขต ๑
ขอฯ สำนักฯ สำนักฯ เขต ๑

/ลงชื่อ...

ลงชื่อ _____
(นายเอกวิทย์ อธิ์ศิริวัฒน์)
ผอ. สทศ. นครราชสีมา ๑

ลงชื่อ _____
(นายสุวิทย์ กอภกิจ)
ผอ. สทศ. นครราชสีมา ๒

ลงชื่อ _____
(นายวิวัฒน์ ฤกษ์)
ผอ. สทศ. นครราชสีมา ๒

ลงชื่อ _____
(นายอนุชา ศรีจันทร์)
ผอ. สทศ. นครราชสีมา ๑

ลงชื่อ _____
(นายวิวัฒน์ ฤกษ์)
ผอ. สทศ. นครราชสีมา ๒

ลงชื่อ _____
(นายวิวัฒน์ ฤกษ์)
ผอ. สทศ. นครราชสีมา ๒

ลงชื่อ _____
(นายวิวัฒน์ ฤกษ์)
ผอ. สทศ. นครราชสีมา ๒

ลงชื่อ _____
(.....)

ลงชื่อ _____
(นายวิวัฒน์ ฤกษ์)
ผอ. สทศ. นครราชสีมา ๑

ลงชื่อ _____
(นายวิวัฒน์ ฤกษ์)
ผอ. สทศ. นครราชสีมา ๒

ลงชื่อ _____
(นายวิวัฒน์ ฤกษ์)
ผอ. สทศ. นครราชสีมา ๒

ลงชื่อ _____
(นายวิวัฒน์ ฤกษ์)
ผอ. สทศ. นครราชสีมา ๑

ลงชื่อ _____
(นายวิวัฒน์ ฤกษ์)
ผอ. สทศ. นครราชสีมา ๒

ลงชื่อ _____
(นายวิวัฒน์ ฤกษ์)
ผอ. สทศ. นครราชสีมา ๒

ลงชื่อ _____
(นายวิวัฒน์ ฤกษ์)
ผอ. สทศ. นครราชสีมา ๑

ลงชื่อ _____
(.....)